

GABRIELA ȘERBAN

Bocșa, un oraș ca o poveste, de 690 de ani - 70 de ani de misiune și pasiune la Biblioteca Publică -

Pentru orașul Bocșa, anul 2023 este un an bogat în sărbători semnificative, una mai importantă decât cealaltă!

Pornim cu începutul, adică prima atestare documentară a acestei localități de poveste!

Vatra actuală a orașului Bocșa a fost locuită din antichitate, găsindu-se vestigii din perioada culturii Coțofeni, datând din 1800-1600 î.Hr. Însă, o primă mențiune scrisă despre existența localității Bocșa o găsim în anul 1333, în catastihul protopopiatului latin de Caraș, referitor la deportarea zeciuielii papale¹, o mențiune ulterioară fiind făcută în anul 1437, cu privire la localitatea Vasiova (Vazylaw) din districtul privilegiat Capul Bârzavei. În 1534, un document atestă cetatea Bocșa sub denumirea de „ex castro Bokcha”. Localitatea Bocșa Română este amintită în scris în 1595 când s-au dărâmat ultimele întărituri zidite de Glad și de descendentul său Achtum. Minele de aur de la Bocșa sunt amintite încă din anul 1552. În 1563 turcii cuceresc cetatea Bocșa; după alungarea turcilor, Bocșa trece în administrația camerei imperiale din Viena. Sub stăpânirea habsburgică, administrația devine mai ordonată, astfel în conscripția din 1717 Bocșa (Română) apare cu

82 de case, iar Vasiova cu 32 de case. Poveste în poveste de-a lungul celor peste 690 de ani de localitate Bocșa.

Documentele atestă că în această regiune a țării primul furnal a fost ridicat la Oravița în 1718, iar cel de-al doilea furnal și o turnătorie în 1719 la Bocșa, ca în 1723 să se construiască al treilea furnal la Dognecea. La începuturile industriei aici se produceau obiecte turnate în fontă. În 1728 Uzinele de fier din Bocșa, Oravița, Dognecea produceau atât fier cât era necesar pentru tot Banatul.² În 1855 Uzinele de fier din Bocșa sunt vândute de către Curtea imperială către „Societatea privilegiată a căilor ferate austro-ungare”. Până în 1943 teritoriul ce aparține azi orașului Bocșa era împărțit în trei localități de sine stătătoare: Bocșa Montană – cu unități industriale, comerciale, administrative; Vasiova – cu caracter agricol; Bocșa Română – cu caracter agricol în trecut, mai târziu industrial-agricol.

În 1943, unindu-se Bocșa Montană cu Vasiova formează comuna Bocșa Vasiova, iar din 1 ianuarie 1961, prin noua împărțire teritorială a țării, Bocșa Vasiva se contopește într-o singură unitate administrativă cu Bocșa Română luând astfel naștere orașul Bocșa, cu o suprafață totală de 495 ha.

Bocșa este un spațiu miraculos, dăruit cu bogății naturale (Bocșa a fost declarată prin Deciziunea nr. 46.713 din 25 iulie 1931 a Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale *stațiune climaterică*) și cu oameni de seamă (doi deținători ai premiului Herder, sculptorul *Constantin Lucaci* și compozitorul *Zeno Vancea*, s-au născut la Bocșa)³.

Orașul Bocșa ocupă dintotdeauna un loc important pe harta culturală a Banatului; este una dintre localitățile cu un trecut istoric îndelungat și cu o îndelungată tradiție culturală. Bocșa înscrie în istoria culturii bănățene pagini importante: de la *Reuniunile de cântări* (inițiate în 1876), vestitul cor „Doina” din Vasiova, *Societatea muzicală mixtă din Bocșa Română* și alte astfel de mișcări muzicale și culturale, până la prezența ASTREI la Bocșa prin crearea Despărțământului Bocșa (1898), existența unor *Societăți de lecturi*, dar și a numeroase biblioteci particulare (Mihail Gașpar, Tata Oancea, Mihail Velceleanu

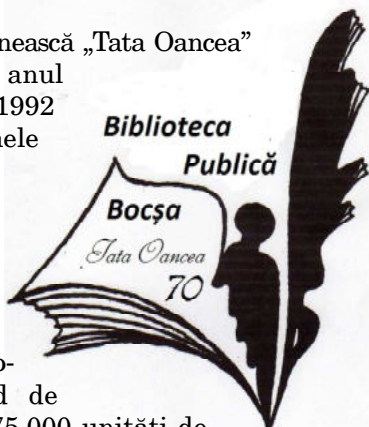
etc.), iar, mai târziu, înființarea unei biblioteci comunale (1953), devenită, din 1961, orașenească.⁴

Biblioteca - 70 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa

Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” a fost înființată în anul 1953, iar din anul 1992 instituția poartă numele bibliofilului țaran „Tata Oancea” (Petru Encovetti Oance), nume pe care-l duce cu mândrie și onoare și dincolo de fruntăriile țării. Astăzi biblioteca deține un fond de documente de peste 75.000 unități de bibliotecă, din toate domeniile și în diferite limbi (germană, engleză, franceză, maghiară, greacă etc.), peste 2000 de utilizatori și o frecvență medie de 11 utilizatori pe zi care, fie împrumută documente la domiciliu, fie studiază la sala de lectură, fie accesează calculatoarele de la sala *Biblionet*.

Prin caracterul enciclopedic al fondului de carte, Biblioteca orașenească „Tata Oancea” se integrează organic în harta spirituală a localității și participă, prin particularitățile ei specifice, la satisfacerea intereselor de lectură, de informare și documentare ale celor mai diverse categorii de beneficiari: școlari și pensionari, liceeni și studenți, intelectuali și șomeri, fără deosebire de sex, religie, etnie, apartenență politică sau statut social sau economic.

Concomitent cu preocuparea de sporire a zestrei materiale prin achiziții de cărți și periodice, de alți suportți informaționali, atât prin cumpărare cât și prin donații, Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” Bocșa și-a intensificat constant acțiunile de participare la viața cultural-educativă a orașului prin organizarea de manifestări proprii sau în colaborare cu alte instituții.

Îndeplinește aceleași atribuții și oferă aceleași servicii ca orice altă bibliotecă publică, însă există și realizări prin care se deosebește de alte biblioteci, oferind utilizatorilor un plus de informații: realizarea unor periodice: „Bocșa 2000”; „Gazeta Bocșei”; „Ramuri”; „Bocșa culturală” care astăzi se află în cel de-al XXIV-lea an de apariție; din anul 2001 sub egida bibliotecii se derulează proiectul editorial „Bocșa, istorie și cultură” (61 de titluri până în decembrie 2022); sub egida bibliotecii se desfășoară Concursul Județean de Creații Literar-Artistice „Gânduri către Dumnezeu” ajuns la cea de-a XVI-a ediție, de asemenea se desfășoară proiectul editorial „Dascăli de frunte”. Între simpoziunile importante și cu tradiție se înscriu: „La o cafea cu scriitorii – Sub zodia Vărsătorului” (ed. a VI-a), „Îndrăgostiți de carte” (ed. a XIII-a), „Înfruntarea cărților” (ed. a VII-a), „La Bocșa de Sf. Ilie” (ed. a XXVI-a), „Ruga de la Vasiova” (ed. a XVI-a), „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină” ed. a VIII-a, organizarea tradiționalului brad din cărți (ed. a XIII-a), dar și atractive activități în cadrul *Zilei Internaționale a Cititului Împreună* (ed. a VIII-a) sau *Zilei Naționale a Lecturii* (ed. a II-a) alături de concursul „ProLectura”.

Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” are, până la acest moment, două monografii elaborate cu prilejul celor două aniversări: *50 de ani de bibliotecă publică la Bocșa*. (Reșița. Timpul, 2003) și *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa* (Reșița: TIM, 2013), ambele realizate de către bibliotecarul/ redactorul-șef al revistei/ directorul/ managerul/ coordonatorul/ bibliograful/ bibliotecii, Gabriela Șerban (Tiperciuc). În anul 2010 biblioteca este cea care reînființează *Festivalul-concurs de folclor – interpretare vocală – „Aurelia Fătu Răduțu”*, iar în 2012 înființează la Bocșa *Muzeul de artă „Constantin Lucaci”*, singurul de acest gen din țară.

În anul 2004 Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” Bocșa a avut inițiativa realizării și amplasării a două plăci comemorative pe două dintre casele unor personalități ale culturii române născute la Bocșa: este vorba de *Dr. Corneliu*

Diaconovici, realizatorul primei enciclopedii românești, și muzicologul *Ioachim Perian*, învățător, profesor, dirijor și compozitor. Ideea amplasării acestor plăci comemorative s-a născut ca o datorie morală și profesională, dar și ca un act de dreptate, ca un gest de reaşezare între valorile oraşului Bocşa a celor două personalităţi culturale. De atunci aceste proiecte au continuat, iar în 2007, tot la iniţiativa bibliotecii, au fost amplasate plăci comemorative la locul de naştere al muzicologului *Zeno Vancea* și pe casa în care a trăit pictorul bisericesc *Filip Matei*, iar în 2011, cu prilejul omagierii celor 130 de ani de la naşterea scriitorului și protopopului *Mihail Gaşpar*, a fost amplasată o placă comemorativă și pe casa acestuia.

Cei 675 de ani de atestare documentară a localităţii a fost marcată printr-un simpozion, precum și amplasarea pe clădirea Primăriei Bocşa a unor plăci omagiale în anul 2008, dezvelite de primarul Mirel Patriciu Pascu și regretatul istoric Nicolae Bocşan.

Tot la iniţiativa bibliotecii, câteva personalităţi au primit titlul de „*Cetăţean de onoare al oraşului Bocşa*”, dar și al judeţului Caraş-Severin (exemplu: regizorul și scriitorul Ioan Cărmăzan).⁵

Tot în acest an – 2023 –, deosebit de important este evenimentul dedicat celor 300 de ani de la zidirea Bisericii Catolice din Bocşa Montană, precum și cei 100 de ani de la înfiinţarea gazetei „*Drum Nou*” la Bocşa de către protopopul Mihail Gaşpar, marcând, în același timp, tradiţia Bocşei în ceea ce priveşte iniţierea și tipărirea unor publicaţii – calendare, reviste, gazete, cărţi (de exemplu: *Calendarul „Lumina poporului”*, Bocşa Montană, 1934 ș.a.).

Anul 2023 stă și sub semnul poeziei lui Claudius Myron Işfan, un poet bocşean pe nedrept uitat, de la a cărui naştere se împlinesc 100 de ani, dar și sub semnul memoriei învăţătorului Ioan Marcu născut cu 175 de ani în urmă în judeţul Timiș, trudit și clădit pe tărâm cultural și educațional bocşean, dormindu-și somnul de veci în Cimitirul Ortodox din Bocşa Montană.

De asemenea, anul 2023 se află sub semnul primului enciclopedist român de la a cărui moarte

se împlinește un centenar, dr. Corneliu Diaconovici, descendent al unei importante și alese familii bocşene de intelectuali, dar și sub semnul sculpturilor maestrului Lucaci de la a cărui naştere se împlinesc 100 de ani.

Ne vom aminti în acest an magic și vom omagia artiști precum Iosif Vasile Gaidoş (25 de ani de la moarte), Filip Matei (170 de ani de la naştere), Ionică Stepan (100 de ani de la naştere), Ioan Cărmăzan (aniversare 75 de ani), Nicolae Potocean Nik (aniversare 70 de ani), Nicolae Bocşan (7 ani de la moarte), Constantin Lucaci (100 de ani de la naştere), Eugen Stan (75 de ani de la naştere), Nicolae Mureşan (120 de ani de la naştere), Tata Oancea (50 de ani de la moarte) sau Mathias Antzel (40 de ani de la moarte).

Cei 70 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocşa vor fi sărbătoriți alături de autori și cititori. Autori de aproape și de mai departe, cititori de ieri și de azi, precum și potențiali cititori, cei mai mici dintre utilizatorii și colaboratorii bibliotecii.

Un an bogat în activități cultural-editoriale, despre care se vor scrie multe pagini și despre care se va vorbi mult timp. Un an de poveste dintr-un oraş ca o poveste! Vă așteptăm alături de noi!

Note

¹ Pesty Frigyes/ *Krassó Vármegye Története.*- Budapest: Az Athenaeum R. Társ, Könyvnyomdája, 1882.

² Francisc Grisellini. *Istoria Banatului Timișan.*- București: Tipografiile Române Unite, 1926.

³ Gabriela Şerban. *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocşa.* Reșița: TIM, 2013 (Bocşa – istorie și cultură)

⁴ Mihai Vişan, Daniel Crecan. *Istorie și administrație la Bocşa multiseclară. Itinerariul metalurgiei bocşene la tricentenar.* Ed. a III-a, revizuită și adăugită. Timișoara: David Press Print, 2019

⁵ Gabriela Şerban. *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocşa.* Reșița: TIM, 2013

MIA ROGOBETE

Cafeaua cu gust de carte la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa

*Când ai nevoie de zâmbet pe față
Voie bună, prietenie, vorbă-n armonie,
Caută vărsători cu dragoste de viață
Suflet de copil, veselie-n dimineață!*

Luna februarie a anului 2023, a adus în viața noastră o altă zi plină de bucurie și cunoaștere, o zi marcată de originalitate, de libertate în exprimare, excentricitate, evoluție.

Evenimentul „La o cafea cu scriitorii - Sub Zodia Vărsătorilor” - Ediția a VI-a, 2023, a fost un eveniment special în data de 16 februarie la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa, momente importante pentru cultură la care au participat scriitori din Bocșa, Oravița, Reșița, Lugoj, a fost o lecție de viață, umanitate, prietenie, cunoaștere, o zi plină de emoție cu oameni care iubesc cultura, vărsători care își consumă propriile gânduri în nopți pline de cunoaștere, în dimineți cu pașaport de libertate, cu poeți, scriitori, muzicologi, istorici, pictori care își dedică viața unor lucruri importante pentru omenire, o zi încărcată cu tinerețe, cu ochi strălucitori și inimi căutătoare de existență, suflete pure de elevi cu speranțe. Și toate acestea sunt meritul doamnei Gabriela Șerban, Managerul Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea”, omul care parcă nu doarme niciodată, un vărsător cu gândire departe, independent, o ființă care are menirea să îi facă fericiți pe cei din jur datorită activităților benefice, dar și simplității și modestiei cu care este înzestrată.

A fost un moment inedit atunci când sala bibliotecii s-a umplut de elevii clasei a IX-a, ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, cu ochi senini și frunți descrețite, acești minunați tineri ai Bocșei au ascultat cuminiți și interesați de subiectele ce au avut ca și conținut promovarea cărților, a revistelor, viața trăită în poezie, în muzică, actorie, pictură, în scriere, toate aceste momente fiind datorate promotorului cultural, doamna Gabriela Șerban, un om care luptă pentru dezvoltarea, armonizarea și promovarea valorilor culturale, un vărsător neobosit.

Spunea odată marele nostru poet Mihai Eminescu: „Fără muncă nu există bunăstare, fără adevăr nu există cultură”.

Am respirat aer de carte călătorind prin sălile bibliotecii, apoi am savurat într-adevăr o cafea în mijlocul revistelor, cărților, picturilor, o cafea cu gust de speranță.

Doamne, a fost cea mai gustoasă cafea, avea

miros de anotimpuri și gust de poveste, un cântec se auzea parcă din trecut, erau vocile scriitorilor care sunt astăzi la Dumnezeu, spiritele lor erau cu noi, dar oare puteau să nu fie? Nicolae Danciu Petniceanu, Octavian Doclin...și mulți, mulți alții, ai grijă de ei Tată Ceresc.

Cafea cu gust de „speranță”, spun asta pentru că umanitatea participanților a dat naștere unui viitor în care oamenii trebuie să se regăsească în paginile cărților, am vorbit despre emoțiile pe care le trăim, doar citind putem să descoperim cu adevărat ce înseamnă iubirea, lacrima, suspinul, dorul, fericirea...

La eveniment au participat atât sărbătorii, cei născuți în Zodia Vărsătorului, oamenii de cultură: Gabriela Șerban, Gheorghe Jurma, Adriana Weimer, Maria Rogobete, Dorel Viorel Cherciu, Constantin Tufan Stan, Daniel Crecan cât și scriitori, oameni de cultură ai Banatului precum Ionel Bota, Cristina Anișoara Zainea, Erwin Josef Țigla, Costel Simedrea, Liana și Silviu Ferchiug, Rodica Frunză, Dorina Ștefan și Nik Potocean, aceștia fiind invitați speciali la minunatul eveniment.

Nu știu cum a trecut timpul, dar știu că după această sărbătoare a vărsătorilor m-am reinventat, a câtă orară? Nu știu, dar un lucru știu cu exactitate: sunt fericită în pielea mea de vărsător, mă bucur de minunații mei prieteni iubitori de cultură și le mulțumesc tuturor participanților pentru că am învățat atâtea de la fiecare!!!

Astăzi, de Sărbătoarea Iubirii, „Dragobete”, mulți spun să iubim românește, dar nici nu avem cum să nu iubim românește, trebuie să trăim românește, să fim români adevărați sărutând în fiecare zi palma de pământ lăsată de strămoșii

Evenimente

noștri, această sărbătoare cu origini în tradițiile dacice și în credința într-un zeu al iubirii care marca pe 24 februarie începutul primăverii, cu acest prilej vreau să-i spun doamnei Gabriela Șerban, omul care aduce la masa bucuriei scriitori de seamă ai Banatului, poeți și actori, pictori și muzicologi, preoți și oameni de bună credință, că o iubim foarte mult pentru ceea ce este, pentru ce face, pentru că reușește să lumineze partea cea mai importantă din noi și să ne apropie ca oameni.

La mulți ani, Gabriela Șerban!

LA BIBLIOTECA „TATA OANCEA”

*În lumea cu mister de dor,
Sub zodie de vărsător,
Un vers parfum de scriitor
Pășește falnic în decor.
Și multe zâmbete se-aprind,
Căutând speranțe-n labirint,
Pe valul timp în poezia gând,
Venim la „Tata Oancea” rând pe rând.
Ca ieri, ca mâine, trecători,
Visăm să fim nemuritori,
Sorbind cafea din ceașca vieții,
Ne pierdem muți pe malul tinereții.*

GABRIELA ȘERBAN

La o cafea cu scriitorii Sub Zodia Vărsătorului, ed. a VI-a, 2023

În anul 2018 Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” din Bocșa a inițiat un proiect de suflet intitulat „La o cafea cu scriitorii. Sub semnul Vărsătorului”, această instituție bucurându-se de mulți colaboratori născuți în această zodie și îndreptățiți a fi aniversați, într-un fel sau altul.

De altfel, întâlnirile cu scriitorii și aniversarea acestora nu este ceva nou pentru biblioteca din Bocșa, aici desfășurându-se astfel de evenimente de foarte mult timp și cu o constantă periodicitate.

Este bine cunoscut și proiectul denumit

„Să ne cunoaștem scriitorii” demarat cu ani în urmă împreună cu regretatul poet Octavian Doclin și în parteneriat cu Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Timișoara, un proiect de promovare a cărții și a lecturii și de prezentare a scriitorilor „din imediata noastră apropiere” (cum ar spune criticul și istoricul literar, Cornel Ungureanu, președintele USR Timișoara).

Prin acest proiect publicul bocșean a avut prilejul să întâlnească importanți scriitori precum Radu Theodoru, Lucian Alexiu, Adrian Georgescu, Octavian Doclin, Titus Suci, Viorica Gligor, Adrian Dinu Rachieru, Ioan Cărmăzan, Ion Marin Almăjan și mulți alții care, însoțiți de președintele USR Filiala Timișoara, criticul și istoricul literar Cornel Ungureanu, au poposit la Bocșa pentru o lectură publică și o întâlnire cu cititorii, precum și lansarea unor volume. Întâlniri de succes care, mai apoi, au continuat cu scriitori precum Costel Stancu, Robert Șerban, Adina Cotorobai și alții.

Totuși, pentru colaboratorii născuți sub semnul zodiei vărsătorului, biblioteca bocșeană a inițiat un proiect separat, care se desfășoară în luna februarie, menit să aniverseze scriitorii, să promoveze cărți și reviste și să apropie publicul – mai ales, cel tânăr – de bibliotecă și carte.

Iată că acest proiect a ajuns la cea de-a VI-a ediție, el desfășurându-se mai timid și mai restrâns și în perioada de pandemie.

Ca o prelungire a Zilei Naționale a Lecturii, joi, 16 februarie 2023, la sediul Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea” Bocșa a avut loc cea de-a VI-a ediție a evenimentului „La o cafea cu scriitorii. Sub Zodia Vărsătorului”, întâlnire la care au participat scriitori din Bocșa, Reșița, Oravița și Lugoj, unii dintre aceștia fiind și sărbătoriți: cercetător. dr. Dorel Viorel Cherciu (din Bocșa - născut în 22 ianuarie 1954); bibliotecar-scriitor și promotor cultural Gabriela Șerban (Bocșa, născută în 4 februarie 1968); scriitorul, editorul, istoric și critic literar Gheorghe Jurma (Reșița - născut în 5 februarie 1945); poeta și actrița Maria Rogobete (Lugoj – 5 februarie 1970); preotul-scriitor dr. Daniel Crecan (Bocșa, născut în 7 februarie 1972); muzicologul și scriitorul dr. Constantin-Tufan Stan (Lugoj – născut în 13 februarie 1957); poeta și bibliotecara Adriana Weimer (Lugoj – născută 13 februarie 1968).

De asemenea, un moment special a fost cel dedicat memoriei poetului Octavian Doclin (născut în 17 februarie 1950, plecat la cele veșnice în 11 februarie 2020), drag prieten și colaborator al bibliotecii din Bocșa.

Alături de scriitorii vărsători aniversați, la eveniment au participat invitații acestora, scriitori și oameni de cultură precum Erwin Josef Țigla

Evenimente

(Reșița), Ionel Bota și Cristina Zainea (Oravița), Costel Simedrea (Reșița), Liana și Silviu Ferciug (Bocșa), Mihai Vișan (Bocșa), Rodica Frunză (Ploiești), Dorina Ștefan și Nik Potocean (Bocșa) ș.a., precum și elevii ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa (cl. a IX-a), îndrumați de prof. dr. Liana Ferciug.

Ca de obicei, cu acest prilej organizatorii au pregătit și o expoziție de pictură, de astă dată lucrările au fost semnate de artistul plastic reșițean Ana Viorica Farkaș, expoziție organizată special pentru acest eveniment și care va fi vernisată în 27 februarie 2023.

Întâlnirea a fost dedicată cărții și autorilor de cărți; dincolo de prezentarea unor volume sau reviste, cei prezenți au adus un omagiu cărții, îndemnând elevii la lectură, motivând, într-un fel sau altul, importanța cărții și a cititului în formarea omului.

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” (manager Gabriela Șerban), în parteneriat cu Liceul Teoretic „Tata Oancea” (dir. Dragoș Vasile și prof. coord. dr. Liana Ferciug) și cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa (primar dr. Mirel Patriciu Pascu).

Recitalul poetic a fost susținut de Gheorghe Jurma, Costel Simedrea, Mia Rogobete și Adriana Weimer, iar finalul, așa cum ne-am obișnuit, a aparținut poetului Costel Simedrea, care a încropit un poem ad-hoc: *„De ce m-ai invitat, nu știu, / Pentru că eu nu-s vărsător, / Probabil fiindcă încă-s viu / Și nu am fost lăsat să mor / Dar eu port inimă în piept / Nu ca să stea, ci ca să bată / Și să îți spună că aștept / Să mă inviți și altădată!”*

BOGDAN ANDREI MIHELE

Eveniment istoric la Bocșa!

Cu prilejul aniversării celor 130 de ani de la construirea liniei ferate Bocșa Montană - Reșița, în organizarea și cu parteneriatul Primăriei Bocșa, Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea”, Regionalei CFR Timișoara, Gara CFR Bocșa Vasiova și Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa a avut loc vernisajul expoziției și lansarea albumului „Locomotive reșițene”, apărut la Reșița în anul 2022, cu sprijinul Casei de Cultură Studențească.

Evenimentul s-a bucurat de participarea a numeroși oameni de cultură din Bocșa, Reșița, Anina și Ocna de Fier.

De asemenea, ne-am bucurat de prezența numeroasă a elevilor de la Liceul Teoretic „Tata Oancea” din Bocșa, însoțiți de cadrele didactice.

Aducem mulțumiri doamnei Gabriela Șerban, amfitrionul manifestării, autorităților locale, profesorilor, preoților și fiecărui participant.

Cuvântare rostită în Gara Bocșa Vasiova

Una dintre primele probleme importante care s-a pus de către conducerea St.E.G. în perioada în care liniile ferate căpătau în Banat și Transilvania o dezvoltare extraordinară a fost de a realiza o legătură feroviară cu exploatarea industriale din Bocșa și cu minele de la Ocna de Fier, care, pe atunci, reprezentau încă principala sursă de materie primă pentru furnalele reșițene.

Legătura s-a realizat prin construirea liniei ferate industriale Reșița - Bocșa - Ocna de Fier, cu o lungime de 31,3 km, care a fost dată în exploatare la 12 iunie 1873.

Traseul acestei linii urma în general valea râului Bârzava, fiind aproape identic cu cel de astăzi, iar de la Bocșa la Ocna de Fier cotea spre sud. Această linie avea un ecartament îngust de 948 mm.

Cu toate că această linie soluționa o parte dintre problemele importante ale traficului de materie primă către uzinele reșițene, continua însă ca să fie nesoluționată problema joncțiunii cu rețeaua de căi ferate ale imperiului Austro-ungar.

La 6 septembrie 1874 a fost deschisă calea ferată Voiteni - Bocșa Montană, fiind construită între anii 1872 - 1874 de către

Evenimente

St.E.G. pe baza concesiunii Nr 72/XXVIII pentru legarea centrelor metalurgice Bocșa și Reșița.

Deși, inițial calea ferată trebuia să fie construită până la Reșița, din cauza dificultăților financiare aceasta s-a oprit la Bocșa Montană.

În anul 1890, calea ferată Voiteni - Bocșa Montană este naționalizată și trecută în proprietatea statului maghiar și în administrarea M.A.V.

La 10 noiembrie 1892 uzinele reșițene prelungesc calea ferată de la Bocșa Montană la Reșița, dar și de această dată, din cauza lipsei fondurilor, aceasta este executată cu ecartament îngust.

În stația Bocșa Montană, timp de 16 ani, între anii 1892 - 1908, s-a făcut transbordarea călătorilor și a mărfurilor de la un ecartament la altul.

La data de 13 noiembrie 1908 în baza actului de concesiune Nr 60.902/1907, Societatea Căilor Ferate Locale Oravița - Bocșa Montană - Reșița execută normalizarea căii ferate Bocșa Montană - Reșița pe lungimea de 19,7 km.

GABRIELA ȘERBAN

În Săptămâna Culturii Naționale, orașul Bocșa a mai scris o pagină de istorie!

În data de 19 ianuarie 2023, în cadrul Săptămânii Culturii Naționale, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea”, împreună cu câțiva parteneri de nădejde, a organizat un eveniment inedit pentru Bocșa, în două părți: o parte dedicată istoriei - *marcarea celor 130 de ani de la construirea căii ferate Bocșa Montană - Reșița* - și o parte dedicată artei - *Finisașul expoziției „Picătura de culoare a lui Nik”*, semnată Nicolae Potocean.

Preț de două ore, Gara Vasiova (Stația C.F.R. Bocșa Vasiova) a fost gazda unui eveniment istoric prilejuit de marcarea celor 130 de ani de la construirea căii ferate Bocșa-Montană-Reșița, eveniment programat pentru luna noiembrie 2022, dar, din motive obiective, amânat pentru ianuarie 2023.

Inițiativa a aparținut Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” din Bocșa, după participarea la evenimentele Reșiței, organizate în anul 2022, cu ocazia aniversării celor 150 de ani de la fabricarea primei locomotive cu abur în Sud-Estul Europei (Resicza, 1872), - 100 de ani de la construcția

Fabricii de Locomotive cu Abur Reșița (1922) și - 50 de ani de la inaugurarea Muzeului de Locomotive cu Abur Reșița (1972) - triplă aniversare în cadrul căreia a fost lansat și albumul „Locomotive Reșițene.”

Astfel, în data de 19 ianuarie 2023, de la ora 12.00, în Gara Vasiova, s-a desfășurat expoziția „130 de ani de la construirea căii ferate Bocșa Montană - Reșița” și lansarea cărții „Locomotive reșițene”, album realizat de Casa de Cultură Studențească Reșița, director Daniel Amariei, cu sprijinul doamnei dr. Ada D. Cruceanu (prefațatorul cărții), dlui. Andrei Bogdan Mihele și al Muzeului Cineastului Amator, dir. Andrei Bălbărău.

Publicului, aflat în număr considerabil pe peronul Gării Vasiova, i-au fost prezentate fotografii vechi ale locomotivelor reșițene, precum și ale căii ferate Bocșa-Reșița, iar despre subiectul propus au vorbit: dr. Ada D. Cruceanu, Bogdan Andrei Mihele, Andrei Bălbărău și Gabriela Șerban.

Întâlnirea s-a dovedit a fi una de excepție, partenerii fiind instituții serioase și bine reprezentate: Primăria Orașului Bocșa a fost reprezentată de dl. Cristian Coman; Regionala de Căi Ferate Timișoara (director Adrian Istrati) a fost reprezentată de dna. Lidia Jurca, șeful gării Vasiova; Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa a fost reprezentat de un număr mare de elevi însoțiți de directorul Dragoș Vasile, prof. dr. Liana Ferciug și bibliotecarul liceului, prof. Dănuț Stănescu.

De asemenea, au fost prezenți la eveniment importanți oameni de cultură din Bocșa, Reșița, Anina; preoți ai orașului gazdă, precum și cadre didactice de la Liceul Teologic Baptist Reșița, secția Bocșa.

Trebuie să precizăm că, în Lista Monumentelor Istorice din Caraș-Severin, Gara CFR Bocșa Vasiova are codul CS II-m-B-11039 și datează sec. XIX; de asemenea Ansamblul Gării Bocșa Montană, Gara Bocșa Montană și Gara CFR Bocșa Română.

Așadar, evenimentul organizat în 19 ianuarie 2023 în cadrul Săptămânii Culturii Naționale, s-a desfășurat într-o gară cu istorie, cu tradiție, un loc din care ne stau mărturie mulțime de imagini, de fotografii vechi, un loc cu povești consemnate în paginile unor reviste ale vremii. De exemplu:

În revista „Vasiova” anul X, nr. 20 - 24, Timișoara, 15 Noiembrie - 15 decembrie 1938, pe prima pagină Tata Oancea așează o vedere de ansamblu a Comunei Vasiova cu specificația „locul de naștere a lui Tata Oancea, redactorul-proprietar al revistei Vasiova” și vine cu explicația:

„Fotografia e luată din muntele Pulzan, cu vreo 50 de ani în urmă, și reprezintă un sfert numai din frunzașă comună. Sus, la dreapta, sub poalele pădurei

Evenimente

se vede fosta „Moară din Țarină”, a cărei roți le-a întors o sută de ani, valurile romanului râu „Berzobia” – Bârzava -, iar jos, la stânga, unde se văd zidurile celea lungi, e faimoasa Gară Vasiova, în care Întregitorul Rege Ferdinand I, în drumul său spre Reșița, a ascultat lăcrămând, fermecătoarele cântări ale vestitului cor mixt „Doina”, din localitate, a lui popa Zuiac”.

În revista „Cuvântul satelor”, Anul II, nr. 14, Lugoj, 31 martie, 1928, p. 3, Aureliu Novac, un țăran condeier din Vasiova, semnează un articol intitulat „Jos tabla, sus tabla” în care vorbește tocmai despre „tabla din gară” cu denumirea „Vasiova” și toată aventura așezării acesteia. Articolul este redat și în revista „Valea Bârzavei” anul IV, nr. 3(25), martie 2005.

Iar exemplele pot continua!...

După evenimentul din Gara Vasiova, invitații s-au deplasat la sediul Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” Bocșa pentru finalizarea expoziției lui Nicolae Potocean, expoziție deschisă din 15 decembrie 2022, intitulată „Picătura de culoare a lui Nik”.

Despre artistul plastic Nicolae (NIK) Potocean și lucrările expuse au vorbit, la modul excepțional, criticul și istoricul de artă dr. Ada D. Cruceanu, artistul plastic Gustav Hlinka (președinte Deutsche Kunst Reșița), dr. Dana Antoaneta Bălănescu și Mihai Chiper, preș. Asociația Culturală „Arcadia” Anina.

Ziua de 19 ianuarie 2023 s-a dovedit a fi una binecuvântată de Dumnezeu! Deși înnorată și ploioasă, întâlnirea din Gara Vasiova a fost senină și fără ploaie; iar, în timpul evenimentului din

biblioteca, a început din nou o ploaie, care se asorta perfect cu lucrările lui NIK Potocean!

Un eveniment bine primit de iubitorii de carte și cultură, pe care-l vom reinterpretă în primăvară, în Gara Bocșa-Montană!

COMUNA LOCALĂ BOCSA
PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL
PRIMĂRIA: MIHAI PATRICEIU PAUCI

Vă invită la
expoziție de pictură
„Picătura de culoare a lui NIK”

În perioada 15 decembrie 2022 - 25 februarie 2023

Finalizată expoziția în data de 15 ianuarie 2023, ora 12.00 la
Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa
Săptămâna Culturală Națională

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL BOCSA
PRIMĂRIA: MIHAI PATRICEIU PAUCI

Vă invită la Vernisaj
ANA VIORICA FARKAS
„Magia culorilor”

Luni, 27 februarie 2023, ora 12.00
Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa

Prezintă:
Gustav Hlinka, Erwin Josef fiigla, Ada D. Cruceanu
Moderator: Gabriela Șerban

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL BOCSA
PRIMĂRIA: MIHAI PATRICEIU PAUCI

La o cafea cu scriitorii
Sub zodia varsatorului
Vă invită la:
Ediția a VI-a 2023

* prezentări de cărți și reviste din Banat:
Gheorghe Jurma, Constantin Tufan Stan, Daniel Crețan, Gabriela Șerban, Dorel Viorel Chereu, Valentin David, Adriana Weimer, Mia Rogobete

* Remember Octavian Doanin
* expoziție de pictură Ana Viorica Farkas
* recital de poezie: Costel Simedrea, Ion Rășinariu, Doina Gârboni, Daniel Luca, Dorina Măgărin

INVITAȚII SPECIALE: Ada D. Cruceanu, Ionel Bota, Erwin Josef fiigla, Mihai Chiper, Vasile Barbu, Vasile Bogdan, Dana Bălănescu, Stela Boulescu, Cristina Zainea, Liana Feriung, Silviu Feriung, protosinghel Ioanichie

JOI, 16 februarie 2023, ora 12.00
BIBLIOTECA ORĂȘENESCĂ „Tata Oancea” BOCSA

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL BOCSA
PRIMĂRIA: MIHAI PATRICEIU PAUCI

PRO LECTURA
CONCURS DE COMPREZERE ȘI ESEURI
PENTRU ELEVI
ED. A II-A, 2023
BIBLIOTECA ORĂȘENESCĂ „TATA OANCEA” BOCSA

Proiect derulat în colaborare cu instituțiile de învățământ de pe raza orașului Bocșa.
Președintele juriului: prof. de Liana Feriung
PARTENER EDITURA TIM REȘIȚA

Yema propusă: *Prima carte, prima mea lectură!*
Materialele se trimit pe adresa
biblioteca_bocsa@yahoo.com
Textele trebuie să fie redactate corect și cu diacritice!

Perioada de desfășurare
15 februarie - 15 aprilie 2023
PRIMĂRIA ȘI BIBLIOTECA LOCALĂ SĂPTĂMÂNA
NAȚIONALĂ A BIBLIOTECILOR - aprilie 2023
Concurs online de Biblioteca Județeană „Paul Iorgulescu”
Lugoj-Severin și derulat în bibliotecă publică

Afișe ale unor manifestări culturale organizate de Biblioteca „Tata Oancea”

EDITH GUIP-COBILANSCHI

Ianuarie - luna marelui Eminescu

Poate nesiguranța zilei de mâine, poate crizele unei pandemii, care ne însoțesc de doi ani, poate acel „mal de siècle”, care pe noi ne lovine la început de secol, ne determină pe noi cei școlăriți încă acum 50 de ani să-l mai citim din când în când pe marele nostru poet național Mihai Eminescu.

Tineretul contemporan nu este interesat de idealurile acelor tineri, care în jurul anilor 1848 duseseră o luptă aprigă împotriva apăsării feudale. Când aceste idealuri au fost trădate, un pesimism profund a cuprins pe cei ce gândeau o jumătate de secol. S-ar putea crede, că tineretul de astăzi numai cunoaște nici năzuințele celor care au plătit cu viața răzburarea istorică din 1989- 1990. Dascălii de altădată numai au cu cine aborda tema sensului existenței, care l-a urmărit pe genialul poet timp de o viață, scurtă dar intens trăită. De aici s-a ajuns la concluzia că răspunsul la întrebările ce la puneau în opera sa sunt „ o variantă...un comentariu pe marginile filozofiei lui Schopenhauer” (G.Călinescu).

Bineînțeles că studiind un timp la Viena, Eminescu a aprofundat filozofia pesimistă a acestui mare gânditor, ceea ce nu înseamnă că s-a așezat numai și numai pe fâgașul gândirii pesimismului german. Prezența filozofiei schopenhaueriene este prezentată în „Împărat și proletar”: „Că vis al morții eterne e viața lumii întregi” sau în pasajul Scrisorii I: „Căci e vis al neființei universul cel himeric”, sau „Că-ndărătu-i și-nainte-i întuneric se arată!” Eroul poemului dramatic „Andrei Mureșanu” spune „...că vremea se măsoară – După a răutății pășire – Rău și ură dacă nu sunt, nu este istorie...- Cine a văzut vreodată popor de oameni buni – Să fie mare?- Căci numai răul are puterea de-a trăi”.

O fostă elevă din anii 70 îmi scrie de departe, de Anul Nou, sub motto: „Și în urechi îmi bate, că sâmburele lumii e – eterna răutate!” În continuare mă roagă să-i răspund grabnic și să-i explic ce i-am scris ei pe sonetul de absolvire: „Joacă-ți bine rolul pe care ți-l oferă viața. Întreaga viață nu este decât un spectacol de teatru.” Mi-am amintit că în acei ani elevii noștri erau preocupați de învățarea poeziilor lui Eminescu. Așadar am răsfoit volumul de poezii, pe care nu-l dorește nici unul din chipurile „studenti”, care domiciliază pe scara B a blocului nostru .

Am găsit poezia „Glossă”:

„Privitor ca la teatru
Joace unul și pe patru
Totuși tu ghici-vei chipu-i.”

Ce sinteză la viața politicianilor din zilele noastre! Eminescu ne răspunde și ne sfătuiește :

„Alte guri, aceeași gamă,
Amăgit atât de-adesă
Nu spera și nu ai teamă”.

Desigur că Eminescu l-a înțeles mai profund pe Schopenhauer când acesta motivează că axa centrală a vieții o formează instinctul foamei și cel al reproducerii. Cine citește o carte memorabilă a scriitorului

polonez Ferdinand Ossendowski despre generația care a pregătit revoluția din 1917 în care descrie mizeria poporului rus, care trăia la țară, văzută de inspectorii învățământului din gubernii, se gândește la cele văzute și trăite de revizorul Eminescu, când cutreiera satele din Moldova de Nord. El care stătuse la Viena, o capitală a opulenței occidentale. Nici viața, cât i-a fost dat s-o trăiască, în Ipoteștul romantic în casa căminarului Eminovici cu numeroși frați, unii bolnavi fizic alții psihic, nu l-a ferit de la recepționarea acută a valorilor pesimismului care agita spiritualitatea vremii. Ecoul convulsiilor sociale a săpat urme profunde în sufletul acestui poet, denumit, în ciuda onorurilor ce i-au fost aduse postum, „nefericit”.

În contextul „iubirea – un instinct de reproducere” care caracterizează post clasicismul și va culmina în „Modernism”, Eminescu își întreabă contemporanii: „Nu simțiți c-amorul vostru e-un amor străin? Nebuni! - Nu simțiți că-n proaste lucruri voi vedeți numai minuni?” (Scrisoarea a IV-a).

Întâlnirea poetului cu frumoasa „bălăucă” cu ochii verzi, Veronica Micle, soția profesorului Micle, eternizată în statuia din Copoul Iașului drept întruchiparea muzei poeziei eterne, este benefică pentru toți cei care au savurat poezia de dragoste a marelui poet. Dar pentru aceasta a fost o grea încercare, pentru că iubirea lor era de la început

Evenimente

hărăzită dezolării și înstrăinării.

Pasajele eminesciene din Scrisoarea a II-a și a IV-a sunt cunoscute admiratorilor poetului :

„Azi adeseori femeia, ca și lumea, e o școală,
Unde-nveți numai durere, înjosire și spoială”
(Scrisoarea a II-a)

„Și s-o vezi înconjurată, de un roi de pierde-
vară,

Cum zâmbește tuturoră cu gândirea ei ușoară”
(Scrisoarea a IV-a)

Diatriba „Nu uita că doamna are minte scurtă, haine lungi” a îmbogățit multe caiete de suveniruri din anii noștri de liceu.

Tot referitor la valoarea vieții este privită cu pesimism problema geniului, cu precădere în „Luceafărul”, neînțeles de lumea contemporană, sortit să-și ducă viața în singurătate, fără mângâierea unui sentiment de simpatie și apreciere. Câți oameni de o valoare inestimabilă, a căror nume vor avea întotdeauna o rezonanță profundă la oamenii care gândesc, nu sunt și astăzi contemporani cu noi, dar sunt uitați, nu sunt întrebați, consultați în problemele țării. Oare tinerii trimiși la studii în străinătate pentru a ridica și această țară cu plaiuri fermecătoare și avuții râvnite la nivelul țărilor cu tradiții milenare ne aduc doar:

„o sticlută de pomadă

Cu monoclu-n ochi, drept armă bețișor de promenadă!

.....
Da câștigul fără muncă ; iată singura pornire;
Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire.”
(Scrisoarea a III-a, scrisă în 1881)

Expoziție eminesciană la bibliotecă...

GABRIELA ȘERBAN

Cea de-a VIII-a ediție a Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină” a adus un omagiu poetului *Claudius Myron Ișfan la 100 ani de la naștere*

„Punându-ne împreună într-o zi, când ți se va părea ție că este de cuviință, fă nouă praznic cuviincios. Apoi, spune și celorlalți care vor fi mai pe urmă, cum că noi suntem una la Dumnezeu și noi negreșit vom mijloci înaintea lui Dumnezeu cele pentru mântuire, pentru cei ce ne vor săvârși praznicul pomenirii noastre.”

Duminică, 29 ianuarie 2023, după Sfânta Liturghie, la Biserica Ortodoxă cu hramul „Sf. Nicolae” din Bocșa Română, s-a desfășurat cea de-a VIII-a ediție a Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină”, un eveniment cu tradiție în această parohie și bine primit de publicul prezent.

Și la această ediție, pr. dr. Silviu Ferciug a pus la sufletul credincioșilor un cuvânt de înțelepciune, subliniind importanța acestor mari învățători ai creștinătății, modele de viață duhovnicească.

Simpozionul a cuprins câteva prezentări de carte, precum și omagierea poetului bocșean Claudius Myron Ișfan la 100 de ani de la naștere, încheindu-se cu un recital de versuri din creația poetului comemorat.

Volumul „Biserica Ortodoxă și societatea românească în anii Marelui Război. Școlile teologice din Banat și Arad” de Silviu Ionel Ferciug, apărut la Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană și Caransebeș: Editura Episcopiei Caransebeșului la finele anului 2022, a fost prezentat de istoricul dr. Mihai Vișan și de cercetătorul dr. Dorel Viorel Cherciu. Această importantă lucrare a avut parte de o primă prezentare la sediul Episcopiei Caransebeșului, în cadrul evenimentelor desfășurate cu prilejul Zilei Naționale a Culturii Române, în data de 15 ianuarie 2023.

Poetul Claudius Myron Ișfan și cărțile sale au fost prezentate de către Gabriela Șerban, directorul Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” Bocșa, marcând astfel cei 100 de ani de la nașterea

acestui.

Poet interesant, „romantic în falduri clasice”¹, Claudius Myron Ișfan s-a născut la Bocșa Română, jud. Caraș-Severin, în 6 ianuarie 1923, în familia lăcătușului Nicolae și a Brândușei Drăgoescu din Vermeș și s-a stins în 6 august 1966, fiind înmormântat la Bocșa Română.

Școala primară o face în localitatea natală, iar studiile liceale le urmează la Timișoara, la Liceul „Constantin Diaconovici Loga”. În anul 1944 este elev la școala de subofițeri din Radna participând la luptele de la Păuliș. Întors din armată, lucrează la Combinatul Siderurgic din Reșița în domeniul contabilității. Întâlnirea cu Tata Oancea a avut un rol hotărâtor, poetul începând să scrie și să citească, cum spune poeta Ioana Cioancăș „numai ceea ce îi era necesar pentru suflet”. C. M. Ișfan a scris și a publicat poezii încă de la vârsta de 15 ani în presa locală din Bocșa și Reșița: *Vasiova*, *Semenicul*, *Flamura roșie*, precum și în *Gând tineresc* (Radna). În 1954 a primit de la Lucian Blaga un adevărat „certificat de poet”²:

„Dragă prietene,

Voiam încă de mai demult să răspund scrisorilor D-tale prietenești, dar mereu necazuri cotidiene mi-au oboșit capul și mâna. În sufletul D-tale este multă poezie, uluitor de multă, dacă se ține seama de condițiile anotimpurilor. Năzuința D-tale spre frumos se citește chiar grafologic. E destul să privești acest scris ca să citești în el ca-ntr-un horoscop. În singurătatea D-tale ai izbutit să-ți formezi o conștiință poetică, cu totul excepțională, ceea ce va permite și va garanta o creație ce se va contura tot mai nobil și în același timp mereu mai <esențială>. Cred că te vei deda unei poezii neoclasicale ale cărei virtualități încep să înflorească în versul D-tale. Ține-te numai pe drumul apucat.”

Al D-tale prieten

Lucian Blaga

Cluj 9 iulie 1954

Știind că este bolnav, poetul a încercat să-și adune poeziile într-un volum. A murit fără să-și vadă visul împlinit. Au rămas în manuscris poeme originale și traduceri precum și un jurnal, arhiva manuscriptică aflându-se în posesia rudelor de la Timișoara și Reșița.

În anul 2013, bocșeanul stabilit în Germania, Adalbert Gyuris, face un gest extraordinar, recuperând aceste manuscrise și tipărindu-le pe cheltuială proprie. Așadar, în anul 2013, la Editura „TimoMoldova” din Iași, în colecția „Opera Omnia. Poezie contemporană”, vede lumina tiparului volumul de poezii „pe urmele zânei albastre”, sub semnătura lui Claudius Myron Ișfan și cu o introducere a lui Adalbert Gyuris.

Tot prin grija bocșeanului Gyuris, în 2014 vor fi tipărite încă două volume ale poetului aproape uitat: „Poesis” la Editura „ePublisher” din

București și „Pe urmele zânei albastre” (reproduceri ale paginilor manuscris) la „Centrul pentru Cultură, Istorie și Educație”, Tunari.

Ultimul volum al poetului Claudius Myron Ișfan intitulat „Poezii” a apărut în anul 2015, în colecția „Scrisul de azi” a editurii „Singer” din Târgoviște.

Claudius Myron Ișfan este unul dintre poeții talentați și autentici ai orașului Bocșa. Din păcate, aproape necunoscut.

Despre el vor scrie: Ioana Cioancăș, Gheorghe Cramanciuc, Ion Crișan, Eugen Stan, Iosif Cireșan Loga, Adalbert Gyuris, Mihai Vișan, Gheorghe Jurma, Gabriela Șerban, Petru Ciurea și Constantin Falcă.

Simpozionul „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină”, ed. a VIII-a, 2023 s-a încheiat cu un recital de versuri din creația lui Claudius Myron Ișfan, prezentat de către tinerii Centrului Catehetic „Sf. Stelian” Bocșa Română, coordonați de dna. prof. Gianina Mură.

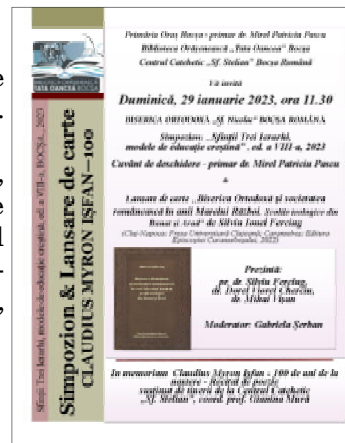
De asemenea, toți cei implicați în organizarea și desfășurarea acestei cea de-a VIII-a ediție au fost răsplătiți de către organizatori prin conferirea unei *Diplome de Apreciere*.

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” în parteneriat cu Biserica Ortodoxă „Sf. Nicolae” Bocșa Română, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local și al Centrului Catehetic „Sf. Stelian” Bocșa.

Note

¹ Gheorghe Jurma. Reșița literară. Reșița: TIM, 2016.

² Victoria Bitte, Tiberiu Chiș, Nicolae Sârbu. Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin. Reșița: Timpul, 1998

GABRIELA ȘERBAN

Bocșenii și cărțile lor: ing. Constantin Borozan și Mica Enciclopedie Rock

Seara de joi, 10 noiembrie 2022, a fost specială pentru iubitorii de carte și muzică din orașul Bocșa!

În sala de festivități a Primăriei, într-un spațiu, pe cât de oficial, pe atât de cald și primitor, la invitația Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, inginerul Constantin Borozan și-a lansat cele șapte volume din „Mica Enciclopedie de Muzică Rock”, o contribuție inedită în acest domeniu și foarte curajoasă.

Deschiderea evenimentului a aparținut primarului orașului Bocșa, dr. Mirel Patriciu Pascu, unul dintre pasionații genului, dar și ca susținător al eforturilor bocșenilor care au curajul a întreprinde astfel de proiecte editoriale.

Constantin Borozan este unul dintre cei mai cunoscuți bocșeni, deoarece, de-a lungul vremii, a deținut importante funcții, atât în Uzina din Bocșa, cât și în instituțiile de învățământ, ca, mai apoi, să fie implicat politic în sistemul administrativ local, deținând funcția de viceprimar.

Născut în 21 mai 1950 la Bocșa, Caraș-Severin, Constantin Borozan este absolvent al Institutului Politehnic „Traian Vuia” Timișoara, Facultatea de Mecanică, Secția TCM, promoția 1974.

Pentru o perioadă a lucrat la ICM Bocșa, apoi a fost detașat profesor titular la Liceul Industrial nr. 2 (actualmente Liceul Teoretic „Tata Oancea”). Aici a ocupat funcția de director adjunct în perioada 1978 – 1980.

Din octombrie 1980 până în 2015 a ocupat funcția de director al Liceului Industrial nr. 1 Bocșa (Școala Profesională), instituție care se dezvoltă și se transformă frumos în această perioadă, sub conducerea ing. Constantin Borozan.

Activ și implicat, îl găsim pe listele electorale ale Partidului Democrat, din această postură preluând funcția de viceprimar în legislaturile 2006 – 2008 și 2012 -2016.

Dintotdeauna a fost pasionat de muzică. În tinerețe cânta la diferite instrumente și coordona formații de muzică ușoară în cadrul instituțiilor de învățământ sau a instituțiilor de cultură din Bocșa.

Astăzi, Constantin Borozan mărturisește: „Am avut șansa ca să cunosc, pe parcursul vieții mele, două fenomene care m-au ajutat să fiu un om adevărat: fenomenul numit Institutul Politehnic Timișoara și fenomenul Rock. Unul m-a ajutat să pot accede pe treptele cunoașterii, să mă regăsesc de fiecare dată alături de oameni și să mă pot exprima așa cum am fost educat atât de părinții mei, cât și de școală. Celălalt, m-a ajutat să trec prin momentele delicate ale vieții, fiind un suport moral de neînlocuit. De aceea, m-am gândit că cei care vin după noi trebuie să cunoască o parte din ceea ce înseamnă muzică adevărată. După miile de ore de audiții și documentare, sper ca acest omagiu adus oamenilor cu nevoi spirituale, și nu numai, să le modifice starea lor de spirit și să le lumineze partea lăuntrică.”

„Mică Enciclopedie Rock” este formată din șapte volume, constituie 5500 de pagini (A5) și conține informații despre cca. 1200 de trupe și interpreți de muzică rock. Primele două volume au văzut lumina tiparului la Editura Politehnică din Timișoara, în anul 2020; astăzi, prin grija Editurii TIM din Reșița, au ieșit de sub tipar toate cele șapte volume, în format A4 (peste 4000 de pagini).

Despre carte, dar mai ales, despre omul Constantin Borozan, au vorbit prieteni și colaboratori, oameni de cultură și foști colegi, între care: Gheorghe Jurma – editorul cărții și Ioan „Colo” Dumitriu - prefăcătorul cărții, apoi Dan Voina – DJ-ul serii, Mirel Patriciu Pascu – primarul orașului Bocșa și prietenii Constantin Bătea, Victor Creangă, Mihai Vișan și Dan Liuț.

Evenimentul, al cărui amfitrion a fost Gabriela Șerban, a fost organizat de Biblioteca Orașenească „Tata Oancea”, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa.

Să ne prețuim valorile

GABRIELA ȘERBAN

Dr. Corneliu Diaconovici (18 februarie 1859 – 17 august 1923)

125 de ani de la apariția primului volum al primei Enciclopedii românești (1898 – 1904)

Corneliu Diaconovici (Diaconovich), primul enciclopedist român, s-a născut la Bocșa, jud. Caraș-Severin, în 18 februarie 1859, și s-a stins la Reșița în 17 august 1923.

Este fiul lui Adolf Diaconovici și al Adelei Costiha și este descendent al unei mari familii de cărturari și buni români, familie venită în Banat de la Srediștea Mare (azi în Banatul Sârbesc), cu origini însă în Oltenia.

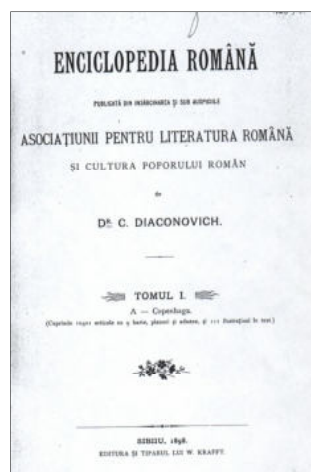
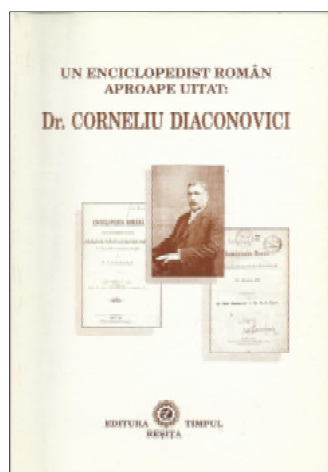
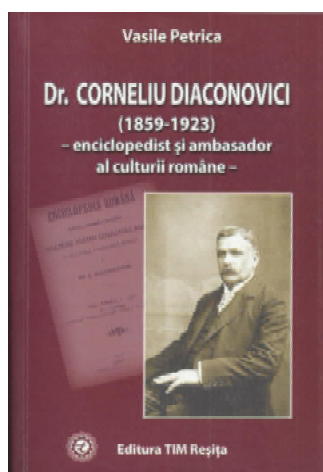
Străbunicul lui Corneliu a fost Gheorghe Diaconovici, cel care, la presiunea autorităților sârbești, a trebuit să-și schimbe numele din Diaconu în Diaconovici, iar din cauza procesului de sârbizare, a părăsit Srediștea și s-a stabilit la Bocșa Montană. Gheorghe Diaconovici a fost tatăl scriitorului bănățean Constantin Diaconovici-Loga, acesta fiind fratele bunicului lui Adolf Diaconovici, tatăl lui Corneliu Diaconovici.

Corneliu Diaconovici urmează clasele primare la Reșița și Viena, iar cele secundare la Lugoj, Carei și Timișoara. A urmat dreptul la Oradea, apoi la Budapesta, termină studiile în 1880 și se întoarce la Lugoj profesând avocatura. În 1883 obține titlul de Doctor în drept la Universitatea din Budapesta, cu teza „Despre apărarea îndreptățită”.¹

Dr. Corneliu Diaconovici desfășoară o activitate culturală intensă. Și-a cucerit merite nepieritoare în organizarea ASTREI de la Sibiu, a bibliotecii și muzeului acesteia, dar și a instituțiilor bancare și a vieții economice din Transilvania, fiind o personalitate complexă, un bun economist și finanțist. De altfel, a fost director adjunct al Băncii „Albina” din Sibiu, secretar al Conferințelor Băncilor Românești din Transilvania, inițiator și ctitor al Asociației Băncilor Românești din Ardeal.

Editând mai mult de un deceniu revista „Romänische Revue” (1885 – 1895), Corneliu Diaconovici a prezentat spațiului European de limbă germană valorile culturii și literaturii române. În 1895 a fost numit director al revistei „Transilvani” din Sibiu, revistă oficială a Asociației ASTRA. În această perioadă, Asociația i-a încredințat și realizarea – coordonarea și redactarea – „Enciclopediei Române”, prima enciclopedie românească.

Este o mare realizare editarea „Enciclopediei Române”, prima de acest fel în istoria noastră, apărută în trei volume între anii 1898 – 1904 (Sibiu, editura și tipografia lui W. Krafft). Pentru realizarea acesteia a depus o muncă titanică, principala dificultate constituind-o gestionarea numărului mare de colaboratori. Au colaborat savanți, scriitori, clerici, militari, cadre didactice, literati, diplomați etc.²

În anul 1907 a întemeiat în România Banca „Solidaritatea” și „Muntele de pietate”, iar în 1910, Banca „Carpați”. În urma acestor activități bancare, s-a stabilit definitiv la București, păstrând însă legătura cu ASTRA.

În 1918, după înfăptuirea Marii Uniri, Corneliu Diaconovici s-a întors la Reșița, fiind bolnav și sărac, în urma crizei puternice prin care trecuse sistemul bancar. În ultimii ani de viață a lucrat ca secretar general la Uzinele și Domeniile Reșița.

Pentru munca depusă pe teren cultural, economic, politic a fost decorat: în 1906 cu Medalia de Aur „Benemerenti” cl. I ca o răsplată pentru munca literară depusă la editarea revistei „Romanische Revue”; Coroana României pentru editarea Enciclopediei Române; Medalia de Aur cl. I pentru organizarea băncilor românești din Ungaria.

În anul 2002 Consiliul Local al Orașului Bocșa îi acordă, *postmortem*, Titlul de *Cetățean de Onoare*, iar în anul 2004, la inițiativa Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, este amplasată o placă comemorativă pe fațada casei în care s-a născut Dr. Corneliu Diaconovici.

Referințe: „*Romänische Revue*”: studiu monografic și antologie de Walter Engel.- Timișoara: Facla, 1978; *Întoarcerea numelui. Orașul Bocșa în timp*/ Ioana Cioancăș. Reșița: Timpul, 1997; *Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin*/ Victoria I. Bitte... Reșița: Timpul, 1998; *Un enciclopedist român aproape uitat: Dr. Corneliu Diaconovici*. Reșița: Timpul, 1998; *Istorie și artă bisericească*/ Jurma Gheorghe și Vasile Petrica. Reșița: Timpul, 2000; *Dicționarul presei literare românești (1790 – 2000)*/ I. Hangiu. Ed. a III-a.- București: Institutul Cultural Român, 2004; *Dicționar al Scriitorilor din Banat*.- Timișoara: Editura Universității de Vest, 2005; *Oameni și locuri din Bocșa*/ Iosif Cireșan Loga, Tiberiu Popovici.- Reșița: TIM, 2005; *Dr. Corneliu Diaconovici (1859-1923) – enciclopedist și ambasador al culturii române*/ Vasile Petrica. Reșița: TIM, 2009; *Cărășeni de neuitat I*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2009; *Cărășeni de neuitat VIII*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2010; *Cărășeni de neuitat XI*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2011; *Istorie și administrație la Bocșa multiseclară*/ Mihai Vișan și Daniel Crecan. Timișoara: Mirton, 2011; revista *Bocșa culturală*.³; Gheorghe Jurma. *Bocșa în Enciclopedia lui Diaconovici* în: *Bocșa culturală*. Anul XIII. Nr. 4(79)/ 2012; *Scrieri. 3. Istoria presei române din Banat*/ dr. Aurel Cosma.- Timișoara: David Press Print, 2012; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa*/ Gabriela Șerban.-Reșița: TIM, 2013 (Bocșa- istorie și cultură; 30); *Cărășeni de neuitat XXIX*/ Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2016; *Cărășeni de neuitat XXX*/ Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2016; *Reșița literară*/ Gheorghe Jurma-

Reșița: TIM, 2016; *Panorama presei din Caraș-Severin*/ Gheorghe Jurma.- Reșița: TIM, 2018; *Cărășeni de neuitat XLI*/ Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2020; *Enciclopedia Banatului. Vol. II: Istoriografia*.- București: Editura Academiei Române; Timișoara: David Press Print, 2020.

https://cultura.sibiu.ro/personalitati/details/diaconovici_cornel

<https://bibliotecapublicadrept.wordpress.com/2019/02/19/160-de-ani-de-la-nasterea-lui-corneliu-diaconovici-18-02-1859-17-08-1923/>

Note

¹ <https://bibliotecapublicadrept.wordpress.com/2019/02/19/160-de-ani-de-la-nasterea-lui-corneliu-diaconovici-18-02-1859-17-08-1923/>

² Între care: Corneliu Diaconovich, Grigore Antipa, Victor Babeș, Léo Bachelin, Valeriu Braniște, Partenie Cosma, George Dima, Ovid Densusianu, Ionescu-Caion, George Lahovary, Titu Maiorescu, Ludovic Mrazec, Constantin Rădulescu-Motru, Dimitrie Onciul, Theodor Speranția, Alexandru Sutzu, Nicolae Teclu, Alexandru D. Xenopol (cf. „Istoria enciclopediei române editată de „Astra” în 1904)

³ Șerban, Gabriela. Bibliografia revistei „Bocșa culturală”. 2000-2009. Reșița. TIM.2009 (Bocșa – istorie și cultură) și Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 – 2013.- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură).

GABRIELA ȘERBAN

In memoriam înv. Ioan Marcu – 175 de ani de la naștere

Unul din dascălii de mare vocație și prestigiu ai Banatului a fost Ioan Marcu din Bocșa Montană. S-a născut în 25 ianuarie 1848 în Satul Mic (astăzi Victor Vlad Delamarina) din județul Timiș. A murit în 1932 și a fost înmormântat în cimitirul din Bocșa Montană.

A învățat în satul natal și la Lugoj. A absolvit Preparandia din Arad. Imediat după absolvire a fost numit învățător la Bocșa Montană unde, sub strădania episcopului Ioan Popasu, s-a înființat în 1876 Școala confesională română. Bucurându-se de o apreciere deosebită, de tânăr a fost numit (1870) Comisar școlar în conducerea conferințelor învățătoresți din tractul Mehadii. A succedat apoi în conducerea și a celorlalte: tractul Caransebeșului (1871), tractul Bisericii Albe (1872), tractul Buziașului (1873). A fost desemnat ca membru în Adunarea eparhială și asesor consistoral în Senatul școlar.

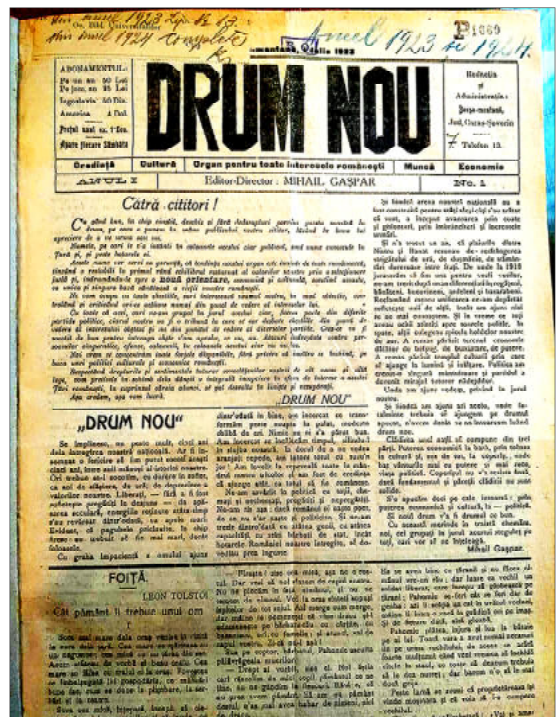
În cadrul Reuniunii învățătorilor din Episcopia Caransebeșului a fost apreciat și astăzi ca „unul

dintre cei mai valoroși învățători români din Banat, cu merite incontestabile în cimentarea prestigiului reuniunii învățătorilor din dieceza Caransebeșului". (Constantin Brătescu, *Episcopul Ioan Popasu și cultura bănățeană*).

În despărțământul Astrei la Bocșa a primit demnitatea de președinte, misiune pe care și-a îndeplinit-o cu conștiinciozitate. „Câștigându-și merite nepieritoare pe teren bisericesc și școlar, neobosit cum a fost toată viața, îl găsim tot timpul la datorie (...) După Unire a fost răsplătit pentru intransigența și lupta ce a dus-o împotriva asupritorilor – prin alegerea sa ca senator în primul parlament al României Mari.” (Iacob Crețiu, *Ioan Marcu, în Foaia diecezană*)

Ioan Marcu a trudit pe altarul școlii timp de 35 de ani înfruntând greutățile și neajunsurile unei meserii care era îmbrăcată în sacrificiul apostolatului. Pentru truda lui a fost răsplătit cu meritate elogii (G.B. *Învățătorul Ioan Marcu*. În: *Bocșa culturală*. Anul IX, nr. 2 (61)/ 2008, p. 18).

Referințe: *Întoarcerea numelui. Orașul Bocșa în timp*/ Ioana Cioancăș. Reșița: Timpul, 1997; *Istorie și artă bisericească*/ Gheorghe Jurma și Vasile Petrica.- Reșița: Timpul, 2000; *Oameni și locuri din Bocșa*/ Iosif Cireșan-Loga și Tiberiu Popovici.- Reșița: Timpul, 2006; *Revistele Bocșa culturală; Valea Bârzavei; Cărășeni de neuitat* vol. III./ Petru Ciurea, Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2010; Ionel Bota. *Un epistolar: Iosif Vulcan – Ioan Marcu* În: *Bocșa culturală*. Anul XI, nr. 1 (68), 2010, p. 5-6/45 (Documente bocșene); *Biblioteca, între datorie și pasiune*/ Gabriela Șerban, Reșița: TIM, 2013 (Bocșa, istorie și cultură; 30); *Cărășeni de neuitat* vol. XXV./ Petru Ciurea, Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2015; *Dascăli bocșeni prezentați de Gabriela Șerban* În: *Dascăli bănățeni de ieri și de azi*/ coord. Nicoleta Marcu.- Reșița: Editura Gheorghe Magas, 2019.

GABRIELA ȘERBAN

„Drum Nou” – gazeta înființată de protopopul Mihail Gașpar în urmă cu 100 de ani la Bocșa¹

Când vorbim despre presă în Banat, nu putem să nu-l amintim pe prozatorul, dramaturgul, publicistul, traducătorul, editorul, omul politic, protopop Mihail Gașpar, născut în 12/24 ianuarie 1881 la Gătaia, jud. Timiș, și plecat la cele veșnice în 27 noiembrie 1929 la Bocșa Montană, jud. Caraș-Severin.

Preot în perioada 1903-1911 și protopop al tractului Bocșa Montană în perioada 1911 – 1929, Mihail Gașpar a fost un mare patriot și un activ om de cultură, dar și unul dintre cei mai importanți scriitori și publiciști ai Banatului.

A devenit colaborator apropiat al ziarului „Drapelul” din Lugoj, pe care, într-o perioadă îl și conduce. În vara anului 1905, împreună cu alți colegi de redacție, tipărește articole de fond de rededeșteptare a conștiinței naționale. Diaconul Gașpar este condamnat la închisoare pentru imprimarea a două articole: primul se intitulează *Ne trebuie sc fapte* și este o istorie critică a poporului român în comparație cu gloria de odinioară a înaintașilor; al doilea articol se numește *Care era ținta?*, un comentariu asupra unui proiect de lege care își propunea maghiarizarea românilor prin limbă și cultură. La proces Mihail Gașpar își recunoaște articolele, dar consideră că n-are nici o vină. Au

mai fost condamnați: Cornel Jurca (8 luni) și Ștefan Petrovici (6 luni). Mihail Gașpar a primit 10 luni.

La Bocșa Mihail Gașpar a pus bazele publicației „Drum Nou”, care a apărut ca gazetă locală între 1923 și 1929, sprijinită financiar de Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița: „I.C. Subsemnatul protoereu din Bocșa-Montană, Mihail Gașpar, înființez și susțin sub răspunderea proprie la Bocșa-Montană o gazetă locală, săptămânală, de cuprins economic și cultural lipsită de orice caracter politic de partid, ferindu-mă de orice certuri politice, naționaliste și confesionale, având în vedere numai cultivarea și instruirea cercului meu de cititori, orientarea asupra intereselor bine pricepute economice și culturale ale poporului și dezvoltarea gustului de citit la popor, prin știri interesante și instructive, precum și articole informative scrise pe înțelesul poporului și în limba bună românească, relative al chestiunile economice și culturale de interes pentru popor și țară. În scopul sprijinirii și răspândirii în cercuri cât mai largi a acestei gazete locale săptămânale în păturile poporului român Uzinele și Domeniile Reșița se obligă ...să-mi solvească de fiecare număr apărut al acestei gazete după mărimea ediției și anume: la o ediție până la 2500 de exemplare, câte 85 de bani de exemplar, iar de aici în sus 75 de bani de exemplar, lăsându-mi mie libera dispoziție asupra repartizării acestor exemplare și a condițiilor întru care le plasez în mâna cititorilor.”²

Gazeta „Drum Nou” se ocupa de o gamă largă de probleme sociale și culturale. În coloanele periodicului se găsesec noutăți locale, comentarii la viața politică a țării, probleme cultural-artistice și mai ales creații literare semnate atât de autori bănațeni, cât și de colaboratori de prestigiu: Nicolae Iorga, Ion Pillat, Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, Felix Aderca, Cincinat Pavelescu și alții.

După moartea scriitorului și protopopului Mihail Gașpar gazeta își sistează apariția, ea reapărând la Oravița, între 1930–1933, sub conducerea lui Ilie Russmir cu mențiunea „Fondator Mihail Gașpar”, precum și la Craiova.

Din catalogul periodicelor de la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca, reiese că „Drum Nou” – „organ pentru toate interesele românești” – a avut cel puțin trei locații de apariție: Bocșa Montană (1923 – 1929), condusă direct de protopopul Mihail Gașpar; Oravița (1930 – 1933) sub coordonarea lui Ilie Russmir, cu mențiunea „Fondator M. Gașpar”; Bocșa Montană (1934 – 1938) sub conducerea lui Ionel M. Gașpar, redactor Ioan Târziu, apoi, din motive economice, dar și prin dispariția prematură a lui Ionel Gașpar, ziarul va fi translatat la Craiova (în perioada 1946 – 1947).³

La inițiativa pr. Ciprian Costiș, în 8 iunie 2014 apare, sub egida Parohiei Ortodoxe din Bocșa

Montană, primul număr dintr-o serie nouă a gazetei „Drum Nou”, din păcate revista nu are viață și, după 13 numere, apariția sa încetează (iunie 2015).

Mihail Gașpar este unul dintre scriitorii și gazetarii cei mai cunoscuți și prețuiți ai Banatului în primele decenii ale secolului nostru; a fost „ultimul mare scriitor al Banatului” până la 1918 – cum scrie I.D. Suciu în istoria dedicată literaturii de până la Unire; era un „sprinten mânăitor al condeiului și un bun orator” – nota despre el în 1931 Ion Breazu; „om de mare talent în vorbă, capabil însuși să încerce a învia pe pagini de roman epoca lui Ștefan cel Mare” – cum și-l amintea Nicolae Iorga, iar toate acestea și multe altele sunt prezentate de către Gheorghe Jurma în volumul „Panorama presei din Caraș-Severin” (Reșița: TIM, 2018).

Important de precizat este faptul că în 1943, în 27 iunie, la Bocșa Montană a avut loc ceremonia dezvelirii bustului scriitorului realizat de sculptorul Romul Ladea, iar publicația „Curentul Nou” i-a dedicat un număr omagial. Bustul se află în curtea Bisericii Ortodoxe cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh” din Bocșa Montană.

Volume: *Japonia*, Lugoj: editura Carol Traunfellner, 1905; *În vraja trecutului*, Lugoj: Editura Coloman Nemeș, 1908; *Date monografice referitoare la comuna Bocșa Montană*, Caransebeș: Tipografia Diecezană, 1914; *Băstăm de mamă și Domnișoara Marta*, Arad: editura Librăriei Diecezane, 1916; *Fata vornicului Oană*, București: Editura Națională S. Ciornei, 1929; *Fata vornicului Oană*, ediție îngrijită și studiu introductiv de George C. Bogdan și Doina Bogdan Dascălu, Timișoara: editura Facla, 1974; *Din vremuri de mărire*, ediție îngrijită și studiu introductiv de George C. Bogdan și Doina Bogdan Dascălu, Timișoara: editura Facla, 1982; *D-ale vieții / Mihail Gașpar*; ediție critică, tabel cronologic, studiu introductiv și note de pr. dr. Valentin Bugariu, cu o Precuvântare de P.S. Lucian Mic, Episcopul Caransebeșului.- Timișoara: Eubee, 2008.- 2vol.

Referințe: *Analele Banatului*. Studii și cercetări din istoria și arta Banatului. Director Ioachim Miloia. Timișoara. Anul II. Iulie-decembrie. Fascicol 3, 1929; *Bănațeni de altă dată...* vol. I.: 42 de figuri bănațene – biografii și fotografii/ dr. Aurel Cosma junior. Timișoara.1933; *Presa și viața literară în Caraș-Severin / Gheorghe Jurma*. Reșița, 1978; *Întoarcerea numelui. Orașul Bocșa în timp / Ioana Cioancăș*. Reșița. Timpul. 1997; *Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin.* / Bitte Victoria, Chiș Tiberiu, Sârbu Nicolae. Reșița: Timpul, 1998; *Istorie și artă bisericească / Gheorghe Jurma și Vasile Petrica*. Reșița. Timpul. 2000; *50 de ani de bibliotecă publică la Bocșa 1953-2003 / Gabriela Tipericiu*. Reșița: Timpul, 2003; *Oameni și locuri din Bocșa / Cireșan-Loga Iosif, Popovici Tiberiu*. Reșița: TIM,

2005; *Cărășeni de neuitat II*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara. Eurostampa. 2009; *Mihail Gașpar și Nicolae Iorga în fondurile Bibliotecii „Tata Oancea” din Bocșa*. Reșița. TIM. 2011; *Istorie și administrație la Bocșa multiseclară*/ Mihai Vișan și Daniel Crecan. Timișoara. Mirton. 2011; revista *Bocșa culturală*⁴

⁴ Șerban, Gabriela. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală”. 2000-2009*. Reșița. TIM.2009; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală”. 2009-2013*. Reșița. TIM.2014; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală”. 2014-2018*. Reșița. TIM.2019; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa*/ Gabriela Șerban. Reșița: TIM, 2013 (Bocșa, istorie și cultură; 30); *Mihail Gașpar într-o triplă ipostază: scriitor, cleric și politician* (în completarea medalioanelor din „Cărășeni de neuitat”, partea a II-a, p. 43 și partea a XXVI-a, p. 82)/ Vasile Petrica, *Restituiri literare*, Reșița: Banatul Montan, 2012 în: *Cărășeni de neuitat XXIX*/ Constantin C. Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2016, p. 53 – 61; *Mihail Gașpar - O sfântă pasiune pentru Stefan cel Mare și sfânt*/ Mircea Șerbănescu. În *Cărășeni de neuitat*, partea XXX-a/ Constantin C. Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2016, p. 98 – 101; *Mihail Gașpar – un corifeu al culturii bănățene*/ Mihai Vișan și Daniel Crecan. Timișoara: David Press Print, 2016; *Biserica și comunitate în Protopopiatul Bocșei 1892 – 1950*/ Mihai Vișan, Daniel Crecan, Ciprian Costiș.- Timișoara: David Press Print, 2018; *Panorama presei din caraș-Severin*/ Gheorghe Jurma.- Reșița: TIM, 2018.

Note

¹ În data de 22 ianuarie 2023, la Biserica Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului” din Bocșa Vasiova, s-a desfășurat un eveniment cultural-artistic marcând cei 100 de ani de la înființarea gazetei „Drum Nou”. Simpozionul a cuprins câteva lucrări importante cu privire la viața și activitatea protopopului Mihail Gașpar, la actul Unirii și importanța reformelor lui Al. Ioan Cuza, precum și un recital de poezie eminesciană, dar și creații reprezentative pentru Anul Omagial al persoanelor vârstnice scrise de Tata Oancea. Lucrările simpozionului au fost susținute de pr. dr. Daniel Crecan, parohul Bisericii; dr. Mirel Patriciu Pascu, primarul Orașului Bocșa și prof. dr. Mihai Vișan, istoric. Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” în parteneriat cu Biserica și Centrul Catehetic „Vasiova” și moderat de Gabriela Șerban, directorul instituției. Copii și tineri ai centrului au recitat și au încântat publicul prezent: Nicu Giorgia, Nicu Giulia, Laslo Anca, Șchiopescu Robert, Șchiopescu Ștefan și Șchiopescu Iosif.

² Radu Flora, Virgil Vintilescu. Documente literare, vol. I. Timișoara: Facla, 1971, p. 315

³ Mihai Vișan, Daniel Crecan. Mihail Gașpar – un corifeu al culturii bănățene. Timișoara: David Press Print, 2016, p. 33-35

Aniversări

GABRIELA ȘERBAN

Scriitorul Radu Theodoru la 99 de ani

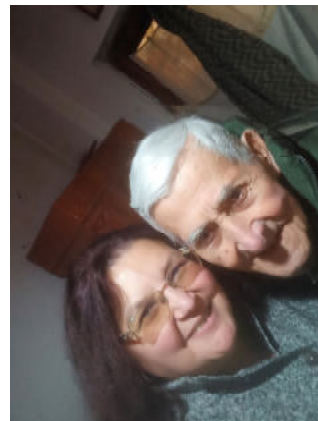
La sfârșitul lunii ianuarie 2023 s-a ivit prilejul să călătoresc la București pentru un eveniment cultural. Și, pentru că scriitorul Radu Theodoru se află la o aruncătură de băț de capitală, și, pentru că în data de 17 ianuarie a împlinit 99 de ani, dar și pentru că nu ne-am văzut de mai bine de un an de zile, am profitat de călătorie și l-am vizitat pe maestru în raiul său de la Grădiștea.

Iată că s-au făcut 14 ani de când prozatorul Radu Theodoru a devenit unul dintre cei mai dragi și fideli colaboratori ai revistei „Bocșa culturală” și ai Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea” Bocșa (moment consemnat în revista „Bocșa culturală”, Anul X, nr. 3 (66)/ 2009).

Autorul îndrăgitelor romane istorice „Brazdă și paloș”, „Strămoșii”, „Vulturul”, „Călărețui Roșu”, „Corsarul”, „Calea robilor”, „Muntele” și încă multe altele, mai vechi și mai noi¹, unele publicate în fragmente și în revista noastră, trăiește și încă muncește la Grădiștea, nu departe de București, într-o casuță parcă desprinsă din povești.

La cei 99 de ani împliniți, maestrul Radu Theodoru este fantastic! Nicio clipă nu am avut impresia că stau de vorbă cu un om care are aproape 100 de ani! O minte limpede, lucidă, un vocabular elevat, multe întâmplări, mai vechi sau mai recente, spuse cu un ales har de povestitor și cu un fin simț critic și/sau ironic, ne-au înfrumusețat și îmbogățit ziua!

A fost o bucurie revederea scriitorului Radu Theodoru și sărbătorirea, într-un fel, a celor 99 de ani împliniți de curând. Maestrul ne-a așteptat cu bucate alese, nu doar pentru că era sărbătorit, ci pentru că așa obișnuiește să-și întâmpine musafirii, prietenii care-i calcă pragul, oricând!

Nu este un secret faptul că prozatorul Radu Theodoru trăiește cu dorul meleagurilor bănățene, că își dorește încă o vizită la Timișoara, la Bocșa,² la Berzovia, că-i poartă în suflet și în gând pe prietenii săi din Banat și, evident, a întregat de scriitorii Ion Marin Almăjan, Cornel Ungureanu, Gheorghe Jurma, Vasile Bogdan, dar nu l-a uitat nici pe poetul Octavian Doclin, pe care-l plânge și-l regretă.

A fost o întâlnire de neuitat, care s-a încheiat cu promisiunea unor revederi: și la Bocșa și la Grădiștea! Pentru că, da! La cei 99 de ani ai săi, maestrul Radu Theodoru este pregătit să parcurgă drumul până la Timișoara, pe care să-l prelungească la Bocșa și Berzovia!

La mulți ani, maestre! Să vă dăruiască Dumnezeu sănătate și zile senine, să ne revedem cu bine, iar în ianuarie 2024 să vă sărbătorim la 100 de ani!

Note

¹ Bocșa culturală, Anul XIX, nr. 3 (102)/2018

² Gabriela Șerban. Radu Theodoru la Bocșa. În: Bocșa Culturală. Anul XV, nr. 3-4 (86-87), 2014.

DUMITRU JOMPAN

Centenarul „Asociației Corurilor și Fanfarelor Românești din Banat” 1922 – 2022

Pentru a face din cultura muzicală o „armă de apărare”, o pârghie pentru „renașterea națională”, începând cu Festivalul Corurilor de la București prilejuit de Expoziția Jubiliară din 1906 a încolțit ideea constituirii ASOCIAȚIEI CORURILOR ȘI FANFARELOR ROMÂNEȘTI DIN BANAT. „Începutul trebuie să-l faceți voi bănățenii – spunea atunci Dumitru G. Kiriac – acolo, în Banat, unde e țara corurilor. Noi vom lua pilda voastră.” Dar, măsurile drastice luate de potențaii vremii împotriva acelor care au avut îndrăzneala să treacă peste Carpați în acel an de glorie a muzicii corale românești ca și urmările dezastruoase ale flagelului mondial care a urmat au zădărnicit înfăptuirea aceluia gând curat.

Abia la 21. 09. 1922, din inițiativa lui Ion Vidu și Iosif Velceanu, care preluau în acest fel vechiul deziderat, cu prilejul aniversării a 70 de ani de la înființarea Corului de țărani de la Chizătău, s-au pus bazele „Asociației Corurilor și Fanfarelor Românești din Banat”. În conducere, pe lângă cei amintiți, au mai activat animatori și oameni de specialitate precum: Filaret Barbu, Gheorghe Dobrin, Sabin V. Drăgoi, Nicolae Lighezan, Ioachim Perian, Vadim Șumski.

Alcătuia după modelul german, „Asociația” a conlucrat cu cea a maghiarilor și șvabilor și nu avea nici un motiv să se separe de acestea de vreme ce destule au fost cazurile de coriști români care au frecventat cu regularitate repetițiile formațiilor etniilor respective și invers.

Lipsa de unitate a corurilor și fanfarelor existente l-a determinat pe cronicarul anonim al al cotidianului „Drapelul” din Lugoj să scrie următoarele: „Corurile noastre nu stau în mai nici o atingere unul cu altul, ci fiecare își face treaba de capul său”. Potrivit mesajului beethovenian din „Simfonia a IX-a”, muzica trebuie să-i apropie pe oameni, să instaureze un climat de pace și bună înțelegere între națiuni. Pe lângă acest scop „Asociația” avea în vedere: păstrarea evidenței „la zi” a membrilor; ridicarea nivelului de pregătire și de interpretare; exercitarea îndrumării și controlului prin specialiști în domeniu; promovarea creației corale și de fanfară a compozitorilor bănățeni; organizarea concertelor și emulațiilor parțiale și generale, pe scurt, o strânsă unitate și o bună organizare.

Numeroase coruri și fanfare din județul Caraș – Severin s-au înrolat de la început în rândul membrilor „Asociației” și au reușit să îndeplinească scopurile mai

(Continuare în pag. 39)

Să ne prețuim valorile

VASILE BOGDAN

EI, ÎNSUȘI SPIRITUL BOCȘEI

Mesaj la o dublă aniversare

În fiecare an sunt pus în fața unei dileme: care dintre ei este primul? Doi foarte buni prieteni își serbează zilele de naștere alături, într-o apropiere curioasă: în 4 februarie Gabriela Șerban, iar a doua zi, în 5 februarie, Gheorghe Jurma. Și în fiecare an dau târcoale calendarului, cum nu am bunul obicei să-mi notez datele cad mereu în cursă și îi întreb delicat cam când ar fi... Ei, amuzați, mă îndreaptă pe drumul cel bun. Și nu greșesc. Anul acesta însă i-am uitat pe amândoi. Mărturisesc păcatul și cu un fel de ușurare, pentru că am tăiat în felul acesta nodul gordian. Dar, alte încurcături. Cereți scuze...

Pentru mine gestul (să-mi cer scuze) este obligatoriu pentru că față de fiecare dintre ei am mari datorii. Coincidențe ale soartei au făcut să îi cunosc pe amândoi de o grămadă de ani, timp în care s-au adunat multe evenimente pe care le-am petrecut împreună, experiențe extraordinare pe care le-am împărtășit, ne-au unit și, poate, au contribuit a ne defini mai bine pe noi înșine.

Gabi Șerban este, pentru mine, însuși spiritul încarnat al Bocșei. Nu spun vorbe mari, așa simt eu, că adună în voluntarismul ei, în încăpățănarea de a scoate la lumină trecutul cultural al orașului, în neobosita și de multe ori dureroasă, la propriu, întreprindere de a afirma spiritualitatea locului, însăși strădania înaintașilor ei de a se afirma, de a scrie și a rămâne în istorie. Ce a făcut fata asta pentru orașul ei este de mirare. Biblioteca – și ce este o bibliotecă decât câteva încăperi cu rafturi de cărți? – a devenit un adevărat *generator de cultură*. Din care răsar chipuri prestigioase și ni se adresează cu familiaritate, devin ființe vii, se preling în conștiințele noastre, muncesc în noi pentru a deveni mai buni, mai înalți, mai luminoși. Biblioteca ei devine astfel, nu mi se pare deloc exagerată comparația în fondul ei, un fel de Bibliotecă din Alexandria, unde marile învățături ale unor figuri importante ale orașului glăsuiesc spre noi, devin părți din noi înșine. Poetul, prozatorul, editorul Tata Oancea, scriitorul Mihail Gașpar, pictorul Tiberiu Bottlik, sculptorul Constantin Lucaci, pictorul Filip Matei, compozitorul Zeno Vancea, și am dat doar câteva nume, rămân în memoria noastră și datorită strădaniilor bibliotecarei Gabriela Șerban de a le marca locurile

în care au viețuit, le-a scris biografiile, le-a publicat operele. Mai mult decât atât, se străduiește să așeze în inimile celor mai tineri amintirea străbunilor, creează punți între vremuri, pune temelii pentru construcțiile viitoare. Ceea ce face Gabi Șerban la Bocșa este de mirare pentru întreaga țară, experiența ei este ascultată, admirată, urmată și pe alte meleaguri, ca o pildă de vitalitate într-un domeniu parcă dedicat uitării.

Mărturisesc că îi datorez multe Gabrielei, dar înainte de toate, atunci când m-am pensionat – și nu știu dacă știți, dar atunci te încearcă o derută grozavă, când ajungi să te întrebi care îți mai este rostul în lume, ea a venit și a spus: „Nu, Vasile nu s-a pensionat, avem foarte multe de lucru de acum înainte împreună!” Și m-a pus la treabă. Aveam deja experiența celor două filme, realizate împreună cu Diana Trocmaier, despre Tata Oancea și Tiberiu Bottlik, am continuat cu

serii de cărți despre Bocșa, cu proiectul în curs de derulare despre opera fundamentală a lui Tata Oancea, revista „Vasiova” oglindită în paginile jurnalului său intim, și pe care sper să îl văd încheiat încă antum. Ei îi datorez înalta încredere ce mi-a fost acordată, titlul de „Cetățean de Onoare” al Bocșei, de fapt o plasă subtil întinsă să fac și mai mult pentru orașul ei, al nostru. Și o fac cu plăcere. Gabi, ai toată recunoștința și dragostea mea!

A doua zi, pe 5 februarie, îl aniversăm pe Gheorghe Jurma. Aici lucrurile se complică. Timpul trebuie dat cu mult în urmă, cu mai bine de jumătate de veac, când, încă pe băncile Facultății de Filologie ne cunoșteam în aventura editării unei noi publicații a Universității din Timișoara, „Forum”. El redactor-șef, eu adjunct. O revistă cu de toate, dar și mult suflet, care încerca să spargă anodinu, cenușiu al celor zile, să fie pe placul, curiozitatea vârstei, nu lipsită însă de o anume morgă. Nu știam atunci că, de fapt, viața aranjase să nu ne despărțim niciodată. Țin însă minte, printre șotiile de atunci, un afiș anunț al unui nou număr al revistei, pe o imensă coală de hârtie, un punct aproape minuscul, pierdut în oceanul alb, care anunța apariția. Îți trebuia o lupă să distingi semnele, și mulți „au mușcat” aplecându-se să descifreze ceva din curiozitatea aceea. Inițiativele noastre erau privite cu amuzament și îngăduință, cadrele universitare nu se sfiau a colabora la întreprinderea noastră, revista lega o anume nouă atmosferă de prospețime în lumea științifică, sobră, în care trăiam pe atunci.

Și am devenit, ulterior, ziaristi la același cotidian, „Flamura” din Reșița. Deși lucram în două încăperi alăturate, el la „Cultural”, eu la „Reportaj”, drumurile ni se vor despărți de fapt pentru că Jurma avea să devină legendarul mentor al cenaclului „Semenicul”, care va fi casă și familie, laborator de mari personalități literare ce vor scrie, de facto, o nouă istorie a Reșiței focului nestins, o Reșiță a spiritului incandescent, mereu fremătător, mereu nou și strălucitor. Așa cum este și astăzi. Orașul Reșița și-a salvat viitorul datorită, culmea, pleiadei de scriitori plămădiți de Jurma cu zeci de ani înainte, la lumina flăcărilor din furnale.

Încet, încet, după Revoluție, ziaristul a cedat locul editorului, la fel de important, Jurma devenind o emblemă a vieții intelectuale din oraș și Caraș-Severin. „Timpul”, mai apoi „Tim” a ajuns o editură prestigioasă, care îmi îngăduie și mie câte o apariție și trebuie să mărturisesc că multe din cele mai importante cărți ale mele s-au născut la imboldul, din încrederea nedesmințită pe care mi-a acordat-o bunul meu prieten și coleg.

Între Gabi Șerban și Gheorghe Jurma s-a creat, zic eu că ar fi fost și inevitabil acest lucru,

o colaborare, care acum adună câteva decenii, pentru propășirea culturală a Bocșei. Talentele se atrag, ajung să conlucreze aproape inconștient, se completează, proiectele se așază alături, se întrepătrund, și astfel apar acea revistă admirabilă care este „Bocșa culturală”, alte numeroase cărți, ce au dus faima Bibliotecii devenite casă de editură, creatoare de literatură ea însăși. Printr-o coincidență, zilele lor de naștere sunt alăturate, dar, nu dintr-o coincidență, ci asumat, responsabil, cei doi sunt alături și pe plan ideatic, trudesce la aceeași căruță înflorită care este cultura acestui oraș minunat.

Cred că nu greșesc dacă și în perspectivă voi uita care în ce zi s-a născut, poate și faptul că s-au născut cândva, într-atât îmi sunt de firești și naturali în ipostaza de a fi acolo, fiecare la locul lui. Imuabili, permanenți. Pentru mine ei sunt și vor rămâne însuși spiritul Bocșei, oameni pentru care verbul *a dăru* se confundă cu viața, bucuria de a trăi. La mulți ani și o colaborare la fel de spornică și pe mai departe cu sănătate și voie bună!

Timișoara, 12 februarie 2023

In memoriam

GABRIELA ȘERBAN

IOSIF VASILE GAIDOȘ – 25 de ani de neuitare

*„Fiecare zi o încep în atelier unde uit de toate.
Am dus și duc o viață cumpătată, dar în care pictura este stăpână...
Doresc să aduc o bucată de cer în casele oamenilor”
(Iosif Vasile Gaidoș 1919- 1998)*

În 3 martie 2023 se împlinesc 25 de ani de la plecarea „în lumea cea fără de dor” a artistului plastic Iosif Vasile Gaidoș.

S-a născut în 7 iulie 1919 la Ardud, Satu Mare, și a murit în 3 martie 1998 la Bocșa Montană, Caraș-Severin. A urmat cursuri de specializare în tehnica mineritului la Brad și Petroșani. A lucrat specialist în minele din Șuncuiuș, Teiuș, Lueta și Bocșa (Caraș-Severin) unde s-a stabilit în 1963.

Era pasionat de pictură și absolvent al Școlii de Pictură din Baia Mare. Ca artist a lucrat în ulei, acuarelă și pastel, pictând exclusiv peisaje. Ca manieră artistică se înscrie în post-impresionism (după cum mărturisește)¹, îmbinând elemente clasice cu cele moderne, armonizate în lucrări originale. Lucrările i-au fost inspirate din natură. Îi plăcea să picteze afară, să surprindă atmosfera și să o redea cât mai plastic. Alteori, făcea schițe pe care le prelucra în atelier.²

A organizat peste o sută de expoziții în țară și străinătate (111), fiecare cu aproximativ 100 de lucrări, de fiecare dată fiind expuse altele, noi. Ultima expoziție a fost în noiembrie 1997, în cadrul Zilelor Culturii Bocșene, o expoziție mai mică, la invitația și la sediul Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea”.

A înființat la Bocșa un cerc de pictură denumit „Tiberiu Bottlik” pentru instruirea și încurajarea tinerilor artiști plastici bocșeni.

Era un om cult, vorbea câteva limbi străine, asculta muzică simfonică și citea literatură cu nesaț. L-a avut profesor pe Lucian Blaga al cărui îndemn nu l-a uitat niciodată: „să înveți limba noastră dragă”. A avut doi copii cărora le-a transmis această dragoste pentru frumos. Fiica sa, Victoria Antoneta Gaidoș Cioacă este cunoscută nu doar ca un foarte bun profesor, dar și ca o talentată poetă, iar nepoata este o foarte bună pianistă.

„Doresc să aduc o bucată de cer în casele oamenilor” mărturisea artistul în anul 1997 când dascăli precum Minerva Trandafir sau Rodica Țene l-au intervievat pentru publicațiile bocșene ale vremii, respectiv „Puls”, periodicul social-cultural al Asociației „Tata Oancea”, care avea ca supliment literar-artistic foaia „Vasiova”, și revista culturală

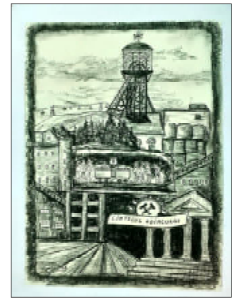

„Ramuri”, care se va transforma, după doar câteva numere, în „Bocșa culturală”.

Despre începuturile artistice, povestește în destăinuirile prilejuite de întâlnirea cu doamna prof. Minerva Trandafir (în 1997): „Contactul meu cu pictura a fost legat de o întâmplare. Mă aflu într-o vacanță la un unchi din Baia Mare, care avea acolo o moară. Pe vremea aceea, prin anii 1935 – 1936, în Baia Mare era o școală renumită de pictură. Întâmplarea a făcut ca pe la noi la moară să treacă o personalitate a locurilor, pictorul Phorma. Acesta m-a remarcat, mi-a cerut să fac o schiță, după care a conchis simplu: «ai stofă de pictor». La 19 ani luam astfel contact cu pictura ...”

Cu aceeași ocazie, povestește despre front, dar și despre stabilirea la Bocșa: „Tot întâmplarea mă va aduce și la Bocșa, spune artistul. Era în 1960 când fostul director al Întreprinderii Miniere Bocșa, Puwack, m-a întrebat dacă n-aș vrea să vin la Bocșa. Îl întâlneam la Deva. Pentru că a acceptat câteva condiții modeste impuse de mine, serviciu pentru soție și locuință, am venit.”

Despre preferințe în artă, pictorul Gaidoș mărturisește: „Pictez mai ales peisaje și flori. Am bătut cu pasul, când am putut, diferite zone ale țării și am cunoscut frumuseți nebănuite. Zona Apusenilor (Câmpeni, Baia de Arieș) este tema multora dintre tablourile mele. Vă spun ceva care pare ciudat: acolo, în aceste regiuni, am avut sentimentul că am mai trăit într-o altă viață. Am

pictat toate anotimpurile, dar prefer toamna pentru bogăția de culori, tonuri și nuanțe.”

Iosif Vasile Gaidoș s-a stins la Bocșa în anul 1998 și-și doarme somnul de veci în Cimitirul Catolic din Bocșa Montană. Lucrările sale însă au rămas în multe din casele noastre ca mărturie a talentului său despre, care artistul Ioana Mihăiescu scria atât de frumos: „... Iosif Vasile Gaidoș a fost credincios sie însuși toată viața. Lucrările lui, care au îmbrăcat sălile galeriilor bănățene, naționale sau străine, au respectat întotdeauna aceleași reguli compoziționale, aceleași subiecte, aceași gamă cromatică. Natura a fost pentru pictorul bănățean muza permanentă a lucrărilor sale. Aproape niciodată dumnealui nu a surprins natura în zbuciumul ei, căci colțurile pitorești rămase în picturile sale sunt liniștite, încremenite într-o dulce împăcare cu ireversibila trecere a timpului. Pânzele de ape, pictate de nenumărate ori, sunt netede, netulburate de niciun fior, primind cu dărnicie și fidelitate imaginea crângurilor înconjurătoare. Natura este plină de sevă, surprinsă în miez de anotimpuri vii, în clipe de o duioasă amorțeață, subliniind stabilul, siguranța, liniștea.” (*Împreună, miternander, együttesen*. Nr. 17, iulie 2004, p. 10).

Despre o poezie a culorilor, o „poezie a momentului transfigurat” vorbește și Ion Crișan în revista „Orizont” din Timișoara, în 1977: „Purtând pecetea unui poet al culorii, care oficiază frumosul cu sentimentul unei armonioase identificări cu natura, picturile, acuarelele și pastelurile lui Vasile Gaidoș încântă. El a urcat cerul adâncului pe pânzele sale inspirate, oferindu-ne însă și crâmpie de tărâmurii de legendă și vis, care au denumiri cu o rezonanță tulburătoare: Valea Frumoasei, Lancrăm, Rășinari, Valea Arieșului, Detunata. Le-am numit doar pe acestea, căci acest om pasionat, a peregrinat prin multe locuri pitorești ale țării, întorcându-se de fiecare dată cu o prețioasă «comoară de suflet». Indiferent de tehnica utilizată, pictorul bocșean surprinde diverse ipostaze ale devenirii peisajului industrial, citadin, dar și arhitectonica tradițională specifică satului nostru. Linia sa de o cuceritoare simplitate, însoțită de tonuri calde și multă lumină, vădesc o rară sensibilitate și un simț al observației îndelung și temeinic cultivate. Tendința spre perfecțiunea expresiei, demonstrează cu prisosință travaliul său impresionant, care dă

roade. Trăsătura definitorie a trudei sale artistice mi se pare a fi însă contribuția indiscutabilă la educarea estetică a celor mulți, care se perindă în sălile de expoziție, unde lucrările sale se constituie ca un cald omagiu într-un «peisaj al peisajelor românești»“.

Referințe: *Oameni și locuri din Bocșa*/ Iosif Cireșan Loga și Tiberiu Popovici. Reșița: TIM, 2005; *Bocșa culturală*. Anul X. nr. 3 (66)/ 2009; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2000 – 2009*/ Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2009 (Bocșa- istorie și cultură); *Cărășeni de neuitat IV*/ Petru P. Ciurea și Constantin Falcă.- Timișoara: Eurostampa, 2010; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa*/ Gabriela Șerban. Reșița: TIM, 2013 (Bocșa- istorie și cultură; 30); *In memoriam Iosif Vasile Gaidoș* de Ioana Mihăiescu în: *Bocșa: Viziuni*/ Gheorghe Jurma și Erwin Josef Țigla. Reșița: Banatul Montan, 2014, p. 65-66; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 – 2013*/ Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură); Gabriela Șerban. *In memoriam Iosif Vasile Gaidoș* În: *Bocșa culturală*. Anul XX, nr. 3 (110)/ 2020, p. 20 – 21.

Note

¹ „Doresc să aduc o bucată de cer în casele oamenilor”. Interviu realizat de prof. Minerva Trandafir în 1997 în „Vasiova”, supliment literar-artistic al periodicului social-cultural „Puls” al Asociației „Tata Oancea” Bocșa;

² *Bocșa culturală*. Anul X, nr. 3 (66)/ 2009, p. 28

Aniversare prin culoare la Bocșa!

Luni, 27 februarie 2023, începând cu orele 12.00, la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa a avut loc vernisajul expoziției de artă „Magia culorilor” semnată de către artistul plastic reșițean, Ana Viorica Farkaș.

Întâlnirea s-a constituit într-un dublu eveniment, ziua de 27 februarie fiind și ziua de naștere a pictoriței! De aniversare, Viorica Ana Farkaș a dorit să dăruiască o fărâamă de frumos, o picătură din harul cu care a fost înzestrată de Dumnezeu.

Profesoară de matematică, remarcabil dascăl, după pensionare, Ana Viorica Farkaș s-a dăruit artei – pictură și sculptură – devenind, în scurt timp, unul dintre cei mai apreciați și îndrăgiți artiști plastici ai Banatului.

S-a născut la Reșița, în 27 februarie 1950; a absolvit liceul la „C.D. Loga” din Timișoara, a studiat matematica la Universitatea timișoreană și a fost zeci de ani unul dintre cei mai importanți dascăli de matematică ai Reșiței.

A studiat pictura cu artistul plastic Gustav Hlinka și sculptura cu George Molin. A beneficiat de numeroase expoziții personale și de grup în tot Banatul, dar și naționale și internaționale, fiind unul dintre cei mai premiați artiști plastici bănățeni, mai ales în pictură naivă (SUA, Grecia, Spania, Israel, Italia ș.a.).

O „neastâmpărată”, Ana Viorica Farkaș (Ibi, pentru prieteni) este mereu în căutarea noului: un nou stil de creație, un nou curent artistic, o nouă tehnică de pictură... Este unul dintre pictorii naivi de frunte, însă, fiecare prezentare a sa aduce o noutate! Cea mai recentă de la Reșița a propus ca temă „masca” reprezentată în cele mai diferite forme, iar cea de la Bocșa un mixaj de culori reprezentând viața cu frumusețea, dar și cu vâltoarele ei, și, nu în ultimul rând, florile, o temă abordată în fiecare anotimp.

Despre toate acestea au vorbit prietenii prezenți la evenimentul de la Biblioteca publică bocșană: Erwin Josef Țigla, Gustav și Doina Hlinka, Tatiana Țibru, Nik Potocean, Mihai Vișan, Daniel Crecan, Nicolae Șerban.

La eveniment au participat elevi de la Școala Gimnazială nr. 1 Bocșa, însoțiți de prof. Gianina Mură și Manuel Lațcu, elevi cărora dascălul și artistul Ana Viorica Farkaș le-a ținut o excepțională lecție despre „frumos”, despre flori și despre frumusețea din lucrurile simple. „Să nu lași să treacă o zi fără să citești, să auzi sau să faci ceva frumos!” ne îndemna Goethe. Asta e lecția pe care a predat-o și Ibi Farkaș publicului de toate vârstele prezent la vernisaj!

De altfel, cu buchete de flori a fost întâmpinată și sărbătorita, la ceas aniversar, flori într-o multitudine de culori!

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea”(manager Gabriela Șerban), în parteneriat cu Școala Gimnazială nr. 1 Bocșa (dir. Ionel Moatăr), cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa (primar dr. Mirel Patriciu Pascu).

La mulți ani, Viorica Ana Farkaș! Mulțumim pentru că ne ești aproape și ne înfrumusețezi viața!

Să vorbim corect românește!

Rubrică de Prof. Stela Boulescu
Liceul Teoretic „Tata Oancea”

„Limba română are virtuți complete, adică poate fi vehicol a tot ce se întâmplă spiritual în om. E foarte greu de mânuit. Prin ea poți deveni vultur sau cântăreț de strană. Limba română are toate premisele valorice pentru a deveni o limbă universală...” (Petre Țuțea)

Graiul nostru este unic. În el întâlnim multe aspecte care îl particularizează:

Limba română este una dintre cele 5 limbi în care se oficiază slujbe pe muntele Athos.

C u v â n t u l „Dumnezeu” este una dintre cele mai lungi

formule care se referă la persoana sacră supremă, având trei silabe. În majoritatea limbilor, expresia divinității este monosilabică.

Cel mai lung cuvânt care începe și se termină cu o vocală, iar în rest nu conține decât consoane: „înspre”

„C” este litera cu care încep cele mai multe cuvinte în limba română. Dicționarul explicativ al limbii române cuprinde 19.750 definiții ale cuvintelor ce încep cu litera „C”, iar „Y” este litera cu care încep cele mai puține cuvinte și anume 14 cuvinte.

Cel mai lung cuvânt în care fiecare literă se repetă exact de două ori: „angionefrografie” (16 litere), termen medical ce reprezintă o radiografie a sistemului vascular renal cu ajutorul unei substanțe de contrast.

Singurul cuvânt din DEX care conține patru consoane la sfârșit: „kitsch” (termen folosit pentru a desemna un obiect decorativ de prost gust).

„Abces” este singurul cuvânt care conține grupul de litere ABC.

Cea mai mare diferență de litere între forma de plural și singular o are substantivul „om” - „oameni” (4 litere)

Cel mai lung cuvânt, format din 11 litere, care conține doar consoane nazale (m și n): amenomanie, care înseamnă delir cu dispoziție veselă.

Cea mai lungă denumire de localitate din România este Stațiunea Climaterică Sâmbăta (27 de litere), sat din județul Brașov. Cea mai lungă denumire de localitate din România formată dintr-un singur cuvânt: Constantinești (14 litere). Iar cea mai scurtă denumire de localitate din România: Ip (2 litere), o comună din județul Sălaj.

Întâlnim și cuvinte care conțin toate literele cu semne diacritice din alfabetul român:

Ex: „îmbrățișând”, „înfățișând”;

În DEX vom găsi doar câte un singur cuvânt care începe și se termină cu literele „h”, „î”, „j”, „x”:

Ex: „hemistih”, „înzăvorî”, „jivraj”, „xerox”;

Aproape 40% din totalul cuvintelor din vocabularul limbii române provin din franceză și italiană, dar în schimb avem 3 cuvinte care ne reprezintă tradițiile în patrimoniul cultural UNESCO: „dor”, „doină”, „colind”;

Cuvintele „dor” și „doină” nu pot fi traduse cu exactitate în altă limbă.

„Orice ar fi, pasiune sau dorință, sete sau foame de experiență reală, toate acestea se pot exprima în limba română prin cuvântul **dor**, care a devenit expresia oricărei dorințe și care implică ființa umană în totalitatea sa.” (Mircea Eliade)

Duminică, 19 martie 2023, la Timișoara, s-a stins din viață prof. AUREL REGEA. Născut în 9 mai 1942, prof. Aurel Regea a slujit învățământul bocșean cu devotament și pricepere, până la pensionare.

Colectivul de cadre didactice de la Școala Gimnazială Nr. 1 din Bocșa aduce un pios omagiu celui care a fost Regea Aurel, profesor de fizică, un Om deosebit, un coleg cu un suflet nobil, un dascăl îndrăgit de elevi, un exemplu de conduită morală și profesionalism! Sincere condoleanțe familiei îndoliate! Dumnezeu să vă odihnească în pace! O să rămâneți mereu în amintirea noastră! Odihniți veșnică, domnule profesor Regea!

Ne alăturăm celor mulți care transmit, din țară și străinătate, mesaje de condoleanțe și, din acest colț de revistă transmitem și noi sincere condoleanțe familiei îndoliate și drum bun în lumină domnului prof. Aurel Regea! Dumnezeu să-l odihnească!

„Bocșa Culturală”

De dincolo de Cer, de dincoace de Pământ.

Însemnări pe marginea poeziei lui Emil Sergiu Varga

Emil Sergiu Varga, poet și teolog. Primul gând ar duce la o poezie creștină, la o poezie care s-ar alătura cu succes versurilor lui Ioan Petraș, Petru Jichici, dar și Cristina Crâșmariu, Zorica Lațcu (Maica Teodosia) și mulți alții. Poezia din volumul *Pe trecerea de unicorni* (Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022), chiar dacă pe alocuri tematica este una creștină, nu pare a avea mai deloc legătură cu Divinul, cu dumnezeirea, dar poate avea, într-o oarecare măsură și formă, cu cerescul. Cu acel ceresc aflat aici, între noi, pe Pământ fiindcă – de ce nu? – chiar și aici, pe Pământ, între oameni, Raiul ar putea fi construit.

Prezent și în cuprinsul câtorva reviste din imediata apropiere cu studii, articole, dar și poeme, Emil Sergiu Varga se află – dacă am reținut bine informația – la cel de-al doilea volum, un volum proiectat în jurul motivelor simple și al unei construcții de limbaj deloc complicate, motiv pentru care poezia volumului *Pe trecerea de unicorni* se citește cursiv, fără întreruperi majore, deci îndeajuns încât cititorul să își poată contura cu ușurință o imagine proprie a mesajului ce autorul vrea să îl transmită: „Istoria / Ne-a marcat debutul / Pe o singură columnă. / O privesc îndelung ... / Aducându-mi aminte / De bunici și de secolul trecut, / De lacrima ultimului patriot. / Privesc, înțeleg și ascult / Poemul Cetății Eterne, / Ceva inspirat / Din jalea lui Ovidiu, / Din dorul meu și al tău ...” (1)

Se întrezărește până și o lume (în cea mai mare parte) apusă, cu elemente (obiceiuri și

tradiții, comportamente, activități) uitate și șterse din cotidian, din memoria colectivă și până și din vocabularul de zi cu zi – „În strana de la sat nu mai cântă bătrânii. / Amintirea-i departe, tăcerea-i durere... / Un clopot învechit se urnește să bată, / Să prindă secunda pierdută de vreme ... // Prin sat nu mai latră nici câinii ... / Doar crucea mai stă de strajă în hotar; / Prin casele goale se afundă bătrânii / Ce așteaptă plecarea ca pe ultimul dar ... // Și nici sărbătoarea nu mai adună / Întreaga suflare ... la fel ca în trecut, / Nu se mai vede vreo sapă în grădină, / Coasa în fân nu mai taie demult ... // Tăcuți, bătrânii sub deal se adună / La vecernia din sat li se cântă stihoavna; / Ei se duc ... și în loc le rămâne o cruce / Ce ascunde în ea și iubirea și teama.” (2) –, un poem care, în felul său, trage un semnal de alarmă cu privire la pierderea identității noastre, a criteriilor prin care ne putem identifica cultural, tradițional și nu numai.

Există o largă paletă de culori cu care Emil Sergiu Varga umple imaginea poemelor sale cum se întâmplă, de exemplu, într-unul din poemele unde acesta își rememorează, probabil, vremurile copilăriei: „Umbră unui cuc / A rămas la marginea satului / Ultimul martor al Învierii ... / Cu atâta nerăbdare / Încă o dată mai vreau / Să văd fumul pe coș / Cum iese, cum se înalță / Ca un strigăt mut / De rugăciune ... / Până atunci, / Voi aștepta la fântâna din drum / Să urce găleata din nou, / Umplută cu lacrimi, / Cu toată îmbrățișarea buniceilor.” (3)

Nu știu sigur dacă despre poezia lui Emil Sergiu Varga se poate afirma deja că este o poezie a nuanțelor, dar timpul o va dovedi cu siguranță. Până atunci să lăsăm universul poetic să își urmeze cursul, să se definească

și – fiindcă este posibil – să se unească cu cântările îngerești de unde atât poezia cât și noi, oamenii, izvorâm pentru a ne cunoaște pe noi înșine și a ne împlini.

1) **Varga, Emil Sergiu** - *Pe trecerea de unicorni* - Editura Castrum de Thymes, Timișoara, 2022, p. 80 (poemul *La Roma*)

2) **Varga, Emil Sergiu** - *Pe trecerea ...*, p. 70 (poemul *Rural contemporan*)

3) **Varga, Emil Sergiu** - *Pe trecerea ...*, p. 69 (poemul *Nostalgie*)

Cristian-Paul MOZORU

**Cuvântul din care toate
s-au născut.**

**Gabriela Șerban pe
drumul de Lemn și Mir**

„Și le-a zis Pilat: Iată Omul!”
(Ioan 19:5)

Îi este dat omului, de-a lungul timpului, să întâlnească și să parcurgă o mulțime de cărți frumoase, captivante, cărți care îl călătoresc și îl fac să (se)

descopere, să știe cine este, de unde vine și încotro se îndreaptă. Fie că este vorba despre proză, despre poezie ori jurnale, corespondență, memorii, cărțile au fost și vor fi un mijloc prin care omul se va defini și împlini totodată. Fie că vorbim despre marile jurnale cum sunt, de pildă, cele ale lui Mircea Eliade, Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, F. M. Dostoievski, André Gide și multi alții, fie că vorbim de marile corespondențe ale culturii universale (istorie, filosofie, religie, știință), de însemnările zilnice ori de călătorie, cărțile care conțin trecut sunt, de fapt, cărțile care construiesc viitor.

O astfel de carte este și cartea Gabrielei Șerban – *Shalom from Israel! Pagini din jurnal de pelerin* (Editura TIM, Reșița, 2019) –, o carte care nu numai că oferă detaliile unei călătorii a sufletului, ci împărtășește o călătorie pe dalele de piatră unde cu secole în urmă au fost așezați stâlpii Dreptății și Adevărului, o călătorie la Zidurile Cetății Omenirii, a însuși Omului: „Cu inima strânsă de emoție, însă suficient de încăpătoare pentru a așeza fiecare persoană din viața mea într-un colțișor anume, purtând în suflet un amestec de stări – de teamă, de durere, de bucurie, de pace, de satisfacție, de fericire – am lăsat totul în urmă și am purces în călătoria inimii mele, într-o călătorie a rugăciunii și a curățirii sufletului, într-un pelerinaj pe care orice om ar trebui să-l facă măcar o dată în viață: să calce pe urmele Mântuitorului în ținuturile Israelului și Palestinei.” (1)

Cu descrieri bogate și, totodată, deloc stufoase și un vocabular accesibil, cartea Gabrielei Șerban se păstrează și trăiește(!) la fel de simplă cum, de fapt, ar trebui să trăiască orice om dinaintea lui Dumnezeu chiar dacă lucrurile sunt completate treptat cu pasaje

biblice (dar și versuri eminesciene!) care într-un final dau cărții un colorit aparte devenind astfel un fel de cărare presărată cu chemări către ceea ce omul trebuie să devină.

A-ți plimba privirea și mâna, inima și gândul printre milenii de istorie și cultură, de tradiție și credință este de fapt o petrecere a ta – Omul – și a esenței ființei tale prin timpurile care în curgerea lor îți păstrau venirea tocmai pentru ca atunci, la momentul potrivit, să ți se dezvăluie, să îți arate ce este, cum este și cât este și mai mult de atât, aici, nu poate fi: „Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina la strică și unde furii le sapă și le fură, Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta.” (2)

Dincolo de dorința autoarei de a vizita Țara Sfântă și dovedind împlinirea-i prin simțămintele relatate în volumul *Shalom from Israel! ...*, marea miză a cărții constă în a aduna la un loc toate privirile ochiului, atingerile mâinii și trăirile sufletului și a convinge cititorul cel puțin să cugete în sinea sa asupra marilor întrebări ale omenirii din rândul căreia se desprinde. Într-o lume în care accentul cade tot mai mult pe căutarea și acumularea de iluzorii tocmai aceasta este marea dimensiune a cărții Gabrielei Șerban: întoarcerea la rădăcini, la o etică și la Adevărul unic, lucruri ce par tot mai străine lumii zilelor noastre. „Fiecare om, fiecare neam în contextul său dezvoltă o relație personală cu Dumnezeu; acest caracter personal și național nu înseamnă relativizare a adevărului absolut și veșnic al lui Hristos, Dumnezeu-Omul Care îl face din nou pe om prieten al lui Dumnezeu și prin Care omul

îvinge moartea. Atât timp cât persoana sau națiunea sau contextul acestora nu sunt așezate mai presus de acest mesaj valabil pentru toți oamenii, pentru toate neamurile și pentru toate contextele. Contextul este sfera Cezarului și a Imperiului; Cezarul operează în sfera provizoriului, pentru care are funcția să administreze mijloacele supraviețuirii în această lume guvernată de legile morții. Dimensiunea religioasă cuprinde și transcende provizoriul, pentru că administrează căile vieții veșnice. Orice perturbare a ierarhiei lezează taina persoanei în relația ei cu Dumnezeu personal, cu celelalte persoane umane și lumea creată.” (3)

Credința, religia, divinul, umanul, istoria, trăirea sunt teme complexe asupra cărora marii gânditori de-a lungul timpului au construit întrebări și, totodată, au încercat să ofere răspunsuri. Cele două paliere – Evoluționismul și Creația – au creat și ele categorii și subcategorii care la rândul lor au adus noi întrebări, noi interpretări, noi răspunsuri totul constând într-o continuă regeometrizare. „De un secol încoace, să spunem de la anarhismul nietzschean, distrugerea idolilor în general și a moralei în particular trecea drept calea regală de emancipare a individului. Am ajuns în mod brutal într-o configurație în care morala a redevenit centrală pentru autoconsituirea individului. Nu morala ca doctrină a sacrificiului și sistem al datoriei. Ci morala ca putere de a-ți da ție însuși socoteală de motivele în funcție de care să-ți orientezi comportamentul, ținând cont de condiția și de destinația propriei.” (4)

Shalom from Israel. Pagini din jurnal de pelerin, poate la modul cel mai simplu cu putință, înglobează și pune laolaltă ceea ce înseamnă Om/Societate, Istorie și Divinitate creând astfel o

simbioză între cititor și scriitor, între știință și religie, între ateu și credincios: «Nu putem să nu ne numim creștini», pentru că lumea în care Dumnezeu a murit – s-au destrămat metanarațiunile și s-a demitizat, din fericire, orice autoritate, chiar și aceea a cunoștințelor „obiective” – singura noastră posibilitate de supraviețuire umană mai rezidă în preceptul creștin al carității.» (5)

1) **Șerban, Gabriela** - *Shalom froms Israel! Pagini din jurnal de pelerin* - Editura TIM, Reșița, 2019, p. 11

2) *** - *Biblia sau Sfânta Scriptură* - Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, f.a. (2008), p. 1103 (Matei 6:19-21)

3) **Petrache, Tatiana**, în *Religia și contextele cultural-politice*; în volumul **Flonta, Mircea** (coordonator), **Keul, Hans-Klaus** (coordonator), **Rüsen, Jörn** (coordonator) - *Religia și societatea civilă* - Editura Paralela 45, Pitești, 2005, p. 214

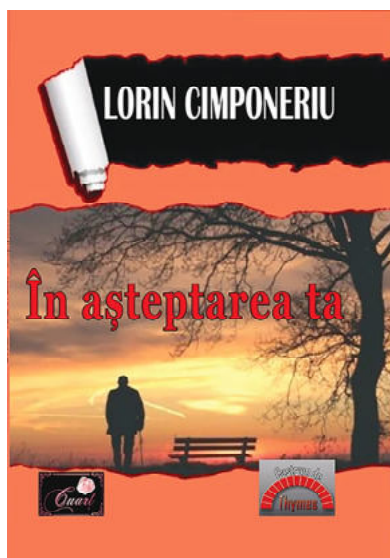
4) **Gauchet, Marcel** - *Ieșirea din religie. Parcursul laicității* - Editura Humanitas, București, 2006, p. 121

5) **Vattimo, Gianni** - în *Epoca interpretării*; în volumul **Rorty, Richard / Vattimo, Gianni** - *Viitorul religiei. Solidaritate, caritate, ironie* - Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 70 (publicat anterior în *Eidos*, nr. 1, 2003, pp. 17-23) / volum îngrijit de Santiago Zabala

Cristian-Paul MOZORU

Toamna iubirii

De obicei, primăvara este considerată a fi anotimpul iubirii, însă în poezia lui Lorin Cimponeriu (*În așteptarea ta*, Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022) acest atribut aparține ... toamnei. Un anotimp ruginiu, parfumat, nici cald, nici rece, mai degrabă trist („O gară

părăsită / E toamna când vin să vă văd și trec de uitare, în mit / păsări albe și voi pe aleile dimineții” – **Ce ninsă e toamna la mine în palme!**) și totuși propice iubirii, în pofida aparențelor („Zborul în doi ca o ramură de salcie / Un vis de lumină în toamna târzie ... / Fiecare devenind o poveste pentru celălalt” – **Zborul în doi**).

Desigur, nu e vorba aici doar de toamnă ca anotimp, ci și de toamnă ca vârstă a omului, fiind momentul în care acesta se-ndreaptă cu pași grăbiți spre bătrânețe, cu speranțele uitate în fundul traistei. Și iarăși iubirea se ivește în cale și aduce lumină în suflet chiar și acum, într-un târziu („Din pielea ta parfumul miroase a iubire, / Ne strigă și ne ceartă chemările / Asediul dragostei, o frunză pe tipsie și busuioc, / Argint în palma de pământ ...” – **Haide, iubito, să pribegim prin toamnă!**).

Iubirea nu e inodoră, ci parfumată, înmiresmând aerul din jur, ba chiar universul întreg („Două suflete pereche regăsite / În lumea aceasta și în alta, / Parfumul iubirii ne inundă, / Înmiresmând universul tot” – **Parfumul iubirii**). De asemenea, iubirea e mai mult decât poveste ori lumină, este un adevărat miracol („Te aștept în jumătatea

toamnei, sub un tei ce aruncă / În zare luminile în miracole” – **Regele face curte dimineților ruginii**). Nu există însă iubire doar între oameni, ci și a oamenilor pentru Dumnezeu („Nu suntem neam de covizi, / Suntem frați / Cu Dumnezeu în lumină, / Deci nu mai muriți / Înainte de termen, / Popor de lumină” – **Popor de covizi**), dar și a lui Dumnezeu pentru creația sa („Doamne, azi mâna ta pe cer scrie dragostea / În veacul vecilor. Amin!” – **Doamne, fă lumină!**).

Dar nu numai iubirea vine de la Dumnezeu, ci și viața însăși, care și ea la rândul-i este o adevărată minune și trebuie trăită la intensitate maximă mereu și mereu pentru că o clipă care trece nu va mai putea fi recuperată vreodată („Un dar ceresc e viața, ca un cireș înflorit / Când ți-am întins mâna și te-am privit ...” – **Lumina din diamant**).

Se poate vorbi de iubirea-poezie („Iubirea este și poezie și duh și amin ...” – **Iubirea este și poezie și duh**), dar și despre poezia-iubire, atotcuprinzătoare, poetul călătorind mereu pe propriul drum, observând și simțind totul, drumul fiindu-i, de altfel, adevărata casă părintească („Poteca pietruită cu lut e casa părintească a poetului, / Visul versului sau până la nori” – **O poezie tristă**).

Volumul cuprinde și șase poezii ale fiicei autorului, Lorena Cimponeriu, aflată la început de drum într-ale scrisului, dar care promite să calce apăsător pe urmele tatălui său, tema iubirii fiind preponderentă („Mușcă-mi buzele, / Să-mi tai din oboseala minții”).

Ne aflăm, așadar, în prezența unui volum plin de iubire, de viață și de speranță în plină toamnă.

Daniel LUCA

Constantin Gruescu, la trei ani de la trecerea sa eternitate

Sunt personalități ale locului, care au marcat acest frumos Banat Montan de-a lungul vieții atât de mult, încât rămân înscrise în Cartea de Aur a acestei părți de țară pentru veșnicie. O astfel de personalitate a fost și Constantin Gruescu, trecut la cele eterne acum trei ani, în data de 22 ianuarie 2020, la el acasă, în „Casa Binelui” din Ocna de Fier.

Născut la Dognecea în data de 12 aprilie 1924, Constantin Gruescu a crescut, a învățat și a îmbătrânit iubind mineritul și oamenii dedicați adâncurilor. A adunat de-a lungul anilor minerale și roci din Munții Banatului, punând bazele Muzeului de Mineralogie Estetică a Fierului din casa sa, un muzeu privat, care avea să facă cunoscute Ocna de Fier și Dognecea nu numai în țară, ci și departe, peste hotarele României.

Alături de Tanti Mia, soția sa, care l-a însoțit de-a lungul zecilor de ani în activitatea sa în slujba Binelui, Nea Costică Gruescu a fost un om deosebit, un om care a iubit locul său natal și l-a făcut cunoscut pretutindeni. Cei care răsfoiesc caietele sale de amintiri, cu înscrisuri lăsate drept dovadă de cei au trecut pe aici, vor găsi nume de oameni importanți din știință și cercetare, din politică și administrație, din cultură și educație, reprezentanți ai caselor regale, ai bisericii, oameni importanți și oameni simpli, elevi, studenți, maturi și vârstnici...

Pasiunea sa dedicată geologiei acestor plaiuri va dăinui pe mai departe prin donațiile sale oferite unor instituții din România și de pe mapamond, precum și prin ce ne oferă și astăzi „Casa Binelui” din Ocna de Fier.

De-a lungul vieții, lui Constantin Gruescu i-au fost decernate diferite ordine și medalii, diplome și însemne de recunoștință. Din partea Președinției României a fost recompensat, în data de 4 martie 2003, cu Crucea Națională „Serviciul Credincios”, cls. a III-a, i s-a conferit Titlul de Cetățean de Onoare al județului Caraș-Severin (19 aprilie 2004), al Municipiului Timișoara (27 aprilie 2004), al orașului Bocșa (17 aprilie 2014), al comunelor Ocna de Fier (26 februarie 2003) și Dognecea (10 mai 2002), Membru de Onoare al Universității „Eftimie Murgu” din Reșița (21 decembrie 2011) și al Comunității Românilor din Uzdin / Serbia (23 aprilie 2002). A primit, printre altele, Diploma „Persona Maxima” a Bibliotecii Județene „Paul Iorgovici” Caraș-Severin (17 decembrie 2001), Diploma de Membru de Onoare al Muzeului Banatului din Timișoara (20 iulie 2007) și Diploma „Prieten prin excelență al etniei germane din Banatul Montan” (12 aprilie 2013).

VICTORIA ANTONETA GAJDOȘ CIOACĂ

Cântec de primăvară

Fantasmele zilei apuse
Nu se mai adăpostesc în suflet;
Este atâta lumină în văzduh!
Fericirea nu mai cheamă răsăritul
Cu glăsuirea iluziei!
Mă ademenește din nou primăvara...
Eu n-am mai chemat-o,
Nici măcar n-am așteptat-o
Cu nerăbdarea iernii de odinioară;
Este atâta lumină în văzduh!

Primăvară

Bănuiesc deja primăvara în mireasma
Amăruie a pământului –
Dacă te vei gândi acum să-mi spui
Că mă iubești
Poate aș îndrăzni să te cred, în sfârșit;
Dacă mi-ai trimite, acum, un mesaj ceresc
Aș închide în suflet toate cuvintele tale
Minunate ...
Dacă te-ai opri, acum, în prag,
Purtând în mâini mănunchiuri
Albe de ghiocei firavi,
Te-aș primi, poate, într-o lume
Plină de luceferi;
Dacă ochii mei ar oglindi, acum,
Chipul tău zâmbitor,
m-ar urmări visul îngerilor;
dacă ar reînvia acum în suflet primăvara,
ai afla cât de mult te iubesc...

(Poeme din volumul „Cuvintele luminii”, Reșița: Editura Banatul Montan, 2009)

A fost membru al Societății Române de Științe Naturale, al Asociației Internaționale a Mineralogilor din Basel / Elveția, al Societății Culturale „Plai Mioritic” din Iași și al Societății Române de Geografie.

Erwin Josef ȚIGLA

RADU THEODORU

CALEA ROBILOR

– roman –

LA COTU – CHITAIULUI ÎN CARE SE VEDE CĂ NU ÎNTOTDEAUNA BĂRBAȚII CĂLĂUZESC TREBILE DE OBȘTE DE O HRĂPIRE DE FECIOARĂ, NEȘTE CUMPENE DE CUGET ALE CĂPITANULUI MÂRZEA ȘOIMUL ȘI ALTE ÎNTÂMPĂRI TÂLCUITOARE

1.

- Pe toți morunii din lume ! Aista nu-i conac ! Fără numai-i cetățuie ! Dacă-i cetățuie fătu meu căpitane Mârzea, înseamnă că-i de strajă în marginea Bugeacului. Fiind de strajă, se cheamă că-i cu primejdie Cum să fie cu primejdie dacă stă într-un colț de rai ? Luminează-mă căpitane. Să știu ce povață îi dau Zamfirii ! Hm ! Nu prea seamănă cu Venezia. Nici cu fundacul lui Andreilu pe care și l-a întemeiat pe insula La Giudecca , în fața Veneziei, pe Rio Ponte Longo de unde, ca să ajungi pe Zattere Allo Spirito Santo, n-ai trecut decât Canale della Giudeca, mai puțin de o mică de ceas cu barca.

Soarele scăpătat din crucea cerului poleiește cu aur lunca Kirghizului Chitai . Nori pufoși albi, tigheliți cu argint se alintă în văzduhul înalt, strălimpede. Petre Bârlădeanu Morunu poruncește popas. Se ridică din leagănul teleguței. Își pune palma streășină, ridicându-și sprâncenele. Poartă cămașă albă cu guler înalt, mâneci bogate terminate cu horbotă, ilic din piele neagră, nădragi albaștri din stofușoară francească, vârați în cizme înalte din piele de căprioară , cu marginile ridicate peste genunchi, așa că nu i se vede piciorul de lemn. Pe cap un fes roșu cu ceaprazuri și ciucure din fir.

- Cotu – Chitaiului este și cetățuie și conac și cuib tare, domnia-ta. Raiul de care vorbești a ieșit din strădania boierilor Decuseară și-a răzășilor cu care s-au înconjurat.

Mârzea își trage armăsarul lângă teleguță. Lumina de aur cade peste palanca din pământ bătut sprijinit în gardul împletit din crengi de porumbar pline de spini, din care ies pieziș pari ascuțiți. În fața palâncii șanț lat cu apă, care înconjoară cetățuia. Livezi de piersici și caiși cu frunza gălbuie în șiruri drepte printre care se văd sclipind firișoare de apă. La colțuri, foișoare cu oamenii de strajă. Un drumeag lat de-o haraba taie șanțul, mai mult iaz, ducând la poarta înaltă , bătută în plăci de fier. Două foișoare în stânga și

dreapta porții. O vâlcică potopită sub alte livezi din care răsar acoperișurile satului și turla bisericii. Perdele de salcâmi între lunca râului și sat. Mugete de vaci așteptând mulsoarea. O boare de fum subțire, albăstrui agățată în crengile livezilor. Străjerul din cornul stâng al porții sună prelung în toxinul de alamă. Căpitanul Mârzea trece în fața teleguței. Un stol de răzuște săgetează luciul iazului pleoscăind-ul unele după altele, măcând oțărâte, involburând apa, luându-se la harță cu scufundacii și lișițele. Stârci filozofi stau cu apa la târniță. Găinușele se țes harnice pe picioarele lor înalte. Ici acolo , sar crapii, fulgerându-și solzii, bătând apa cu cozile. Miroase a lintiță. A mâl. Soarele poleiește iazul. Se taie în mănunchiurile scunde de papură.

- Staaai că te detun, strigă străjerul din cornul drept al porții.

- Caraulă, păs la poartă să cunoști drumeții.

- Rânduială bună , mormăie Morunul....

Se au cum scârțâie scările foișorului în care se arată un omuleț ager, parcă turtit de cușma buhoasă, neagră, cu pană de fazan la surguci. Se pleacă peste pălimar.

- Te-am cunoscut, domnia-ta căpitane Mârzea....

- Te-am cunoscut și eu, cetașule Simion Căpățână....

- Slobod măăă ! Deschide-ți !

Cad zăvoare. Porțile scârțâie în țătânile mari, din fier negru . Când teleguța intră în bătătura palâncii și porțile grele se-nchid scârțâind , jupân Petre Bârlădeanu – Morunul, nu prea bisericos, își face trei cruci mari, șoptind pentru sine :

- Doamne ajută-ne !

(Va urma)

Titus Suci

Îngerii... nu îngenunchează

9.

Dar dacă în ceea ce privea instrumentul schimbul de vorbe se redusese la acel dialog scurt, sec, despre bătrânul clarinetist tatăl său îi înșiră cu respect, cu multă, foarte multă nostalgie, cuvinte alese cu grijă, frumoase. Se așezase de altfel pe laviță și, cu privirea în gol, hoinări mai bine de un sfert de ceas prin tinerețea lor de flăcăi neastâmpărați, de juni nebunatici, de holtei năzdrăvani, plini de viață, nu de puține ori certați de părinți, de sătenii ale căror fete stăteau prea

mult în fața porții ori, și mai grav, nu intrau în casă decât cine știe la a câtea chemare.

După ultimul cuvânt, tatăl său rămase momente îndelungi în aceeași poziție, cu aceeași expresie pe chip. Rămase astfel atât timp cât, poate, îi trebuise să revină din neobișnuita lui pribegie. Atunci se întoarse spre copil și-l întrebă:

- No, bine. Ți l-o dat... Și?

- Ce și?!

- Păi ce faci cu iel, Ilie? Că bietu' Zarie nu-i în stare să te ajute și de unu' sungur...

- Nu știu...

- ... Nu știi...

- Adică l-am luat pântru că...

- Pântru că?...

Tatăl lui Ilie, mai tânăr decât Zaharia cu vreo zece ani dar tinerind împreună cu acesta în grupul flăcăilor din vremea lor, era, spre deosebire de clarinetist, om în plină putere. De când se însuraseră, mai ales de când începură să devină părinți, situația se schimbă. Se vedeau mai rar, tot mai rar, după ce trecuseră de cincizeci de ani doar când și când, unii renunțând la mai orice contact. Cel care se înstrăinase cu totul de vechii tovarăși de nebunii, era chiar clarinetistul. Se retrăsese din cauza stării precare a sănătății, ceea ce-l chinuia cel mai rău fiind gonartroza.

- Iliuță dragă... răspunul ăsta... S-ar pute ca răspunsul să fie mai bun decât oricare altul... Asta dacă... Dacă n-o fost din vârful buzelor, ci din străfundul sufletului... Înțelegi ce vreu să spun?...

- Tata...

- ... Da...

- Tata... io i-am spus vorbele elea pântru că...

Pătru al lui Gore urmări frământările copilului până i se păru că înțeleșe, până ajunsese să înțeleagă ce înșeninase sufletul bătrânului Zaharia. Atunci, fiind prea tulburat ca să se simtă stăpân pe glas, întinse mâna, îl apropiă pe copil de el, își înclină fruntea pe capul lui, în minte conturându-i-se cuvintele... *din străfundul sufletului, Iliuță... din străfundul sufletului...*

Când se simți stăpân pe glas îl strânse scurt, dar mai puternic, după care se ridicară împreună.

- No hai, Iliuță. Hai, că mumă-ta ne-o strâgat la cină de trăi ori...

După ce luară masa, după ce părinții se retraseră în camera lor, Ilie rămase față în față cu... clarinetul! Se gândise la el de când i-l dăduse bătrânul Zaharia, se gândise și în timpul discuției cu tatăl său, și în timp cinei, dar până nu rămăsese singur cu acesta, se comportă de parcă nu-l văzuse niciodată.

Când părinții se duseră la culcare, deși îmbiat să procedeze la fel, bolmoji câteva cuvinte ce se voiseră scuză, explicație ori amânare, rămânând pe mai departe în târnaț. Clarinetul se

afla undeva în dreapta sa, la o lungime de braț. Dar nu că nu întinse mâna, nici măcar nu-l privea. Se gândea la instrument, firește, avea în minte imaginea sa, a bătrânului, a clarinetului, a bătrânului... dar rămase în poziția de până atunci momente bune. În fine, după un timp întoarse capul. Îl întoarse încet, oarecum împotriva voinței lui. Pe instrument, câteva pete luminoase: clapele, tije. De fapt toată partea metalică, pusă în evidență de lumina lunii.

De multe, de foarte multe ori, imaginile din memorie sunt mai vii decât cele din fața ochilor. Privind, tot privind clapele acelea, de la un moment dat le văzu... mișcându-se ca aieva. Se ridicau, reveneau la locul lor, uneori mai lent, alteori mai accelerat, unele acționate de degetele mâinii drepte, altele de ale mâinii stângi. Iar în urechi... În urechi – copleșitoarea melodie interpretată de bătrânul clarinetist!

Dar dacă atunci sunetele, succesiunea lor, linia melodică, îl copleșiseră, acum, cu cât *audiția* înainta, admirația se sublima într-o neliniște din ce în ce mai consistentă. N-o să poată, nu va reuși niciodată să-și miște degetele în ritmul acela, iar dacă n-o făcea în acel mod...

Și această temere ajunse să-l inhibe într-atât încât, deși dusesse mâna spre clarinet de mai multe ori, nu-l atinse niciodată. De la un moment dat erai tentat, de altfel, să rostești cuvântul comutator. Când fixa, orb, cine știe ce pată pe perete ori pe vreun lăteț din gard, vedea ca aieva clapele instrumentului mișcându-se, le vedea cum se ridicau, cum reveneau la locul lor, uneori mai lent, alteori mai accelerat, unele acționate de degetele mâinii drepte, altele de ale mâinii stângi; auzea ca aieva sunetele, succesiunea lor, linia melodică, melodia interpretată de bătrânul clarinetist... Numai că, încet-încet, extazul se convertea în neliniște, în temere, nu după mult timp în convingerea că nu va fi capabil să mânuiască instrumentul în acel mod niciodată. Atunci cobora privirea spre clarinetul de pe laviță, spre acel ceva... la urma urmei un obiect oarecare, de-a dreptul banal, un... Un băț de vreo patruzeci de centimetri, cu ceva sclipitor din loc în loc. Însă imaginea, percepția aceasta era însoțită de o tăcere bruscă, apăsătoare. Nimic din fascinația ce-l toropise cu câteva momente în urmă, nimic din admirația stărnită de ceea ce se concretiza datorită mișcărilor degetelor bătrânului clarinetist. Dar în starea aceea derutantă, dintr-o nevoie interioară pe care nu el o gestiona, nu el o controla... un sunet, un ton... al doilea, al treilea... un refren muzical, în cele din urmă melodia ce-l fascinase, ce continua să-l tulbure. Numai că nu după mult timp se contura, din nou, sufocanta temere că el nu va fi în stare să-și poarte degetele ca bătrânul sătean niciodată.

Balansul între aceste stări îl chină până și în timpul nopții, deseori trezindu-se din somn de-

a dreptul speriat. După trei zile, trei zile și trei astfel de nopți, frământările sale deveniseră și mai acute, deoarece își aminti câteva din vorbele clarinetistului. Acelea prin care săteanul îi stabilise, de fapt, un termen... *ie, sungur Iliuță... Sungur... Asta așe, vro două săptămâni... După care...* Cum el nu avusese însă nici o obiecție, însemna că vocabula potrivită pentru ceea ce va fi înțeles bătrânul Zarie era... **promisiune.**

(va urma)

MARIUS CĂRBUNESCU

Condamnarea la viață

(fragment de roman în lucru)

IV.

Câtă perplexitate afișază chipul meu după această lectură, pot doar să-mi închipui, însă găsesc că expresia „*i-a căzut fața*” se potrivește de minune, fără a fi neapărat o figură de stil. Știu sigur că așa e, o simt căzută. N-am nicio oglindă să mă pot vedea și mai bine că n-am. Cert este că așa o rigiditate pronunțată a pomeților și chiar a mandibulei face imposibilă descleștarea maxilarelor. Îmi vine să înghit în sec, însă deglutiția se oprește la jumătate, cu epiglota înțepenită și dureroasă. Pipăi cu degetele tremurânde peste obraji, buze și cavernele globilor oculari. Figura mi se prezintă din cale-afară de puhavă. Parcă n-ar fi a mea. Mă bănuiesc chiar de-o distrofie facială severă. Doar arcadele stufoase mi le recunosc, de sub care ochii văd limpede ca-n palmă. În toată această transfigurare, privirea e singura care mi-a rămas mobilă. Mentea, în schimb, refuză să coreleze imaginile cu semnificațiile lor; cuvintele scrise cu înțelesul lor brutal, de netăgăduit. Este confuză și are nevoie de un timp de adaptare, mult prea îndelungat, la noile coordonate ale evidenței. Mă uit încă nedumerit la scrisoarea pe care tocmai am terminat-o de recitat. A câta oară, nici nu mai știu. Ce s-ar mai putea spune după un asemenea verdict fățiș?

Dacă prima scrisoare, să zicem că ar fi intrat în fișa postului, mandarinul urmând s-o atașeze la dosarul cauzei ca un document necesar, solicitat de instanță, cea de-a doua putea fi lesne categorisită drept un exces de zel odios. M-a făcut pilaf, învelindu-și pumnul într-o mănușă de catifea. Culmea e că nu mi-a lăsat prea multe posibilități să-l contrazic. Am parcurs paragrafele scrise mărunt de zeci de ori. Dacă sunt sincer cu mine însumi,

construcția logică a mandarinului e ca o fortăreață inexpugnabilă, oricât i-aș da ocol cu dicționarul în mână. Termenii de specialitate nu comportă vreo fisură. Cauzalitatea și intercondiționalitatea sunt impecabile. Cu toate astea, nu mă pot împăca cu ideea că deține piatra filozofală a adevărului, că dreptatea sa este de necontestat. Ar însemna să-mi tratez cu căință tot trecutul nedemn și să mă prosternez în fața morții. Să îndur o tortură psihică de două ori mai mare, pentru că n-am făcut tot ce a depins de mine ca să mă salvez. Și nu de azi, de ieri, ci de la începuturi. Psihologul a pus degetul pe rană, iar verdictul său are o duritate de ghilotină: „Am preferat să mă eschivez în loc să-mi caut salvarea.” Nici măcar original n-am fost! Diagnosticul pus cu atâta nonșalanță mă transferă, dintr-odată, alături de alți subiecți-deținuți, într-o zonă a cazurilor patologice clasice. Dintotdeauna au existat nebuni pe lume care ar fi vrut s-o salveze, dar nu pot face același lucru cu propria persoană. Și eu care credeam că reprezint un exemplu de conștiință activă și am de dovedit contrariul; că într-o bună zi aș fi putut revoluționa lumea cu ideile și teoriile de care fusesem atât de mândru; că aș fi putut merge chiar dincolo de limitările acestei existențe...

E cumplit să mi se releve așa, pe nepusă masă, în lumina noilor dezvăluiri ale mandarinului, un adevăr cât se poate de crud. Acela că, prin actul meu de voință, necugetat, dar complet liber și neîngrădit, bazat pe propria inițiativă, am luat cele mai proaste decizii cu puțință în viața asta. În consecință, m-am afundat în mocirlă până la gât. Am ignorat celelalte opțiuni, preferând să perfecționez *până la sublim vocația tragicului*. Motivul căutărilor mele, așa cum îl nuanțează mandarinul, nu este orientat spre găsirea unor soluții mai bune. Căutarea este o stare continuă, mai bine zis o fugă continuă, nicidecum un scop în viață. M-a lovit în punctele nevralgice, nu-mi face nicio plăcere să recunosc, dar asta e realitatea. Teoria sa devoalează ceea ce stabilisem aprioric, ca adevăr axiomatic, pentru a mă exonera de orice complicitate vinovată cu destinul și a putea poza în victimă. Vocea interioară se poticnește, reluând laitmotivul existenței mele de până atunci: *La ce bună existența asta dacă ești condamnat încă de la naștere să ispășești o continuă penitență cu mintea și cu trupul? Drumul greșit pe care am apucat n-a fost o alegere. A fost singurul posibil. Uitându-mă în urmă, am și consfințirea acestui parcurs. Cu fiecare carte citită, care mă aduce mai aproape de înțelegerea universală a lucrurilor, confirmarea metafizică, inexplicabilă, dar simțită prin toți porii, abandonează jumătățile de măsură și devine certitudine.* O astfel de abordare este valabilă până la un punct, după care începe degringolada, drumul spre propria nimicnicie. Ce păcăleală sinistră, ce senzație aiuritoare să ai asemenea certitudinii! Tot sistemul

meu de valori se transformase într-un maldăr de ruine, ca la cutremur. Nu mai încape nicio îndoială, e cutremurul vieții mele.

ANA KREMM

Tunelul

- Oameni buni, ce ziceți, când va curge apa la robinetele noastre?

- Da ce, apa de la râu nu mai e bună, întreabă moș Mărgan, scuturându-și pipa. A văzut atâtea schimbări în lume și în sat. Doar apa râului s-a veșnicit. A stâmpărat setea oamenilor și animalelor.

- E drept că râul se mai supăra primăvara și toamna și dădea pe afară. De aia satul a fost adunat pe vatra de acum. Da, da, când s-a construit castelul, s-a adunat și satul de pe dealuri și din lunca cu pipirig. Uite, de aia castelul are numărul UNU și apa curge la vale.

- Moș Mărgane, că veni vorba de castel: ai știut că există un tunel care leagă castelul de moară? L-au descoperit când au început săpăturile pentru introducerea apei. A ieșit la iveală doar o porțiune, dar bine întreținută, intervine Bogdan, un tânăr pasionat de fotografii, video și internet, care are și o dronă.

- Are tunelul o poveste?

- Ei, povești sunt multe! Se știa în sat de un tunel, dar nimeni nu l-a aflat. Rostul lui l-au știut doar proprietarii. Dar ce au zis cei de la Muzeul din Reșița, care au cercetat tunelul? Zi tu povestea, Bogdane, că te-ai învârtit pe lângă ei...

- Nu mare lucru. S-a publicat un raport al cercetării. Oricare ar fi fost poveștile despre tunel, ele nu apar în raport. N-au cum, că nu-i științific. Noutatea este că, pe teritoriul satului, există două puncte de interes arheologic, de care nu s-a prea știut. Mă rog, nu am știut noi, sătenii, și cred că nici oficialii. Nici monografia nu le consemnează. Așteptați puțin să deschid internetul. Ascultați:

Raport de cercetare arheologică preventivă. Înființare alimentare cu apă în comuna Ramna – conacul Atanasievici (sat Valeapai), Reșița, Muzeul Banatului Montan, 2021:

„Cercetarea arheologică sistemică s-a efectuat pe teren public situat în intravilanul satului Valeapai, comuna Ramna, în proximitatea conacului Atanasievici, pe ductul lucrărilor și atât cât a permis limita de proprietate, conacul fiind proprietate privată (P I.1.19). Zona afectată de lucrări se află în vatra satului, este vorba de conacul Atanasievici, cod LMI. CS – II – m – B – 11223 situat în centrul localității, monument construit în secolul al XIX-lea. De asemenea

pe raza comunei mai figurează Biserica Adormirea Maicii Domnului cod LMI.CS – II – m – B – 11222, datată la 1830 și un han, azi locuință, cod LMI CS – m – 11221, datat și acesta în secolul XIX. La aceste monumente se mai adaugă și un sit arheologic de epocă romană, așezare cu cod RAN 53666.02, punct Izlaz din hotarul localității.” (p. 6)

La pagina 11 a raportului se concluzionează: „Canalizarea austriacă a fost surprinsă pe o lungime de 3,5 m având o lățime de 1,50 m la exterior și înălțimea surprinsă de 1,15 m (11 asize). Tunelul creat are o înălțime interioară de 0,90 m, lățime de 0,50 m, fiind construit din cărămidă arsă, inclusiv fundul (4 cărămizi). Bolta a fost lucrată din 5 cărămizi, cu tot cu cheia de boltă, legate cu mortar. Canalizarea a fost construită în sec. XIX, începutul sec. XX (după modul de construcție) și deservea cu siguranță conacul. Ea trece, așa cum arată, drumul comunal și se îndreaptă spre zona râului și a morii, mergând probabil paralel cu drumul comunal. Zona este afectată de lucrări moderne pentru repararea drumului și pentru aducțiunile de apă mai vechi. Nu au fost descoperite alte structuri în afara canalizării. Nu au fost descoperite materiale sau structuri arheologice.” Mai este ceva aici....

În Repertoriul Arheologic Național (<http://ran.cimec.ro/sel.asp>) localitatea Valeapai figurează cu două situri: „53666.02 Așezare daco-romană de la Valeapai - Izlaz în hotarul localității, locuire, sec. III-IV epoca romană.” Și „53666.03 Situl arheologic de la Valeapai –NV. Obiectivul arheologic se află la 1 km NNE de biserica ortodoxă, la 5,44 km SE de biserica ortodoxă Vermeș, la 170m N de DC 87 NV și la 820 m N de versantul drept al râului Pogăniș. Categoria locuire. Epoca medievală.”

- Doamne, ce mândru am fost când am citit prima dată raportul. Mă gândeam eu că nu suntem de azi, de ieri aici, în Valea noastră. Am în telefon și o fotografie a tunelului, făcută imediat ce a fost deschis. A apărut și în ziare. E și asta istorie, fiindcă, după cercetări, la indicația celor de la muzeu, tunelul a fost închis. Intrarea propriu zisă în tunel este, spun ei, undeva în castel. Castelul fiind proprietate privată nu s-au putut face cercetări. Cine știe ce surprize mai ascunde castelul! Vreți să vedeți fotografia? O imagine este mai bună decât această descriere științifică. Priviți. Dați telefonul să circule din mână în mână.

Cele împărtășite de Bogdan îi emoționează pe Viorel și pe Iosif. Moș Mărgan tace, își umple din nou pipa și cade pe gânduri. Tinerii ăștia știu mai multe ca noi, ăștia bătrâni! Cu telefonul lor, lumea e mai mică. Oare se mai pot bucura de poveștile noastre și a celor mai dedemult? Mai au nevoie de ele? Uite, tunelul chiar a existat, vorba aia: „unde nu-i foc, nu iese fum.”

(fragment din povestirea „Trei zile în Valea Umbrelor”)

VALERIU FRANCISC FABIAN

86 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI DE ISTORIE TRĂITĂ (III)

- Din volumul „Am trăit, am văzut, am consemnat”, aflat în manuscris -

Viața de elev și de „căminist”

După absolvirea celor șapte clase elementare în comuna natală, am decis să mă înscriu la Școala Medie Tehnică Siderurgică din Reșița unde, pe lângă faptul că după absolvirea ei puteam urma o facultate, mă alegeam și cu o meserie care - în cazul nefericit al ratării examenului de admitere în facultate - îmi asigura un loc de muncă cert și stabil. Am trecut cu bine examenul medical (care, date fiind condițiile de muncă grele în care urma să ne desfășurăm activitatea după absolvire, era obligatoriu și eliminator) după care am susținut examenul de admitere la matematică, desen, și limba română. Am promovat cu bine examenul, și astfel m-am văzut elev al unei instituții de învățământ tehnic-profesional, moștenitoare a unei îndelungate tradiții, creată de-a lungul existenței de decenii a prestigioase Școli de arte și meserii din localitate, care a dat industriei reșițene și naționale numeroase cadre tehnice cu înaltă calificare, a căror valoare tehnică și profesională era recunoscută și apreciată în întreaga țară. Atât eu, cât și alți colegi, care aveau o constituție fizică mai robustă, am fost repartizați în clasa în care urma să fim pregătiți pentru meseria de tehnician oțelar. Am primit cu toți costume și chipiu cu însemnele școlii, de care eram foarte mândri și, fiind provenit dintr-o familie cu venituri modeste, am primit și bursă de studiu și un loc în internat. Cei patru ani de liceu (1950-1954) - cu toate neajunsurile vieții acelor ani grei în care toate eforturile erau direcționate, în principal, către refacerea economiei naționale grav afectată de cel de Al Doilea Război Mondial - au fost totuși ani frumoși și benefici pentru formarea noastră ca meseriași și oameni, și mi-au lăsat o sumedenie de amintiri plăcute, dar și unele cu gust amar, asupra a două dintre ele, cu o influență deloc nesemnificativă, asupra vieții de elev, urmând

să mă opresc în cele ce urmează. Prima dintre ele - care pe atunci greva sensibil asupra procesului de învățământ și a pregătirii noastre - era aceea că - deși beneficiam de profesori-ingineri din uzină, excelent pregătiți, în specialitatea pe care o predau - ceea ce îmi era mult aspra procesului de învățare era lipsa unor manuale școlare de specialitate, ceea ce ne crea mari dificultăți, notițele fugare pe care reușeam să le luăm în timpul predării (care depindeau și de graba și modul „strict personal” cu care erau transmise de profesori) nefiind deloc suficiente pentru continuarea studiului individual și aprofundarea noțiunilor predate în orele de curs. Iată un exemplu concret! Profesorul care preda la clasă cursul de electrotehnică, un distins specialist în domeniu, Laureat al Premiului de Stat pentru realizările remarcabile obținute în concepția și fabricația motoarelor electrice în uzina reșițeană, dar lipsit și de necesarul tact pedagogic, ce nu poate lipsi din arsenalul de predare al oricărui dascăl care se respectă (și deci incapabil să transmită pe înțelesul elevilor cunoștințele pe care le posedă), ne-a „bombardat”, aproape o jumătate de trimestru, cu un noian de noțiuni tehnice și calcule sofisticate (scrise și șterse de pe tabla de care nu se despărțea în timpul orei de curs) cu o iuțeală de adevărat „prestidigitator”, noi nereușind, decât fragmentar, să le copiem fără să înțelegem esența noțiunilor și fenomenelor înșirate pe neagra și răbdătoarea tablă, de stimatul nostru profesor. Se apropia însă cealaltă jumătate a semestrului I și vorba unui coleg hâtru, noi eram „bât-boată”, având cam tot atâtea cunoștințe despre electrotehnică câte aveam și la începutul cursului. Ne aștepta însă examenul parțial de la sfârșitul semestrului, și, oricât am am fi putut fi noi de dezinteresați de materia respectivă (nefiind strict legată de specialitatea noastră) nu puteam rămâne totuși indiferenți față de modul în care urma să ne prezentăm la examenul amintit și față de media cu care încheiam semestrul, așa că am hotărât de comun acord ca, prin mine - ca șef al organizației Uniunii Asociațiilor de Elevi din România (UAER) din școală și reprezentant de drept al elevilor în Consiliul profesoral - să supunem spre analiză acest caz iar dacă consiliul va considera necesar, după ce se va edifica asupra lui, profesorul să fie înlocuit cu altul care să ne scoată din situația neplăcută în care se afla clasa. Consiliul a reținut doleanța noastră și în următoarele 3 zile, directorul de studii al școlii a participat și a urmărit în clasă modul în care se făcea predarea respectivei materii, și într-o ședință extraordinară a aprobat schimbarea profesorului, măsură care, spre mulțumirea și beneficiul nostru, a dus la îmbunătățirea modului de predare a materiei respective și implicit la cea a situație noastre școlare, prin însușirea mai temeinică și lesnicioasă a conținutului acesteia.

x x x

Viața de internat - prin spiritul de prietenie și de solidaritate colegiale pe care le-a dezvoltat în noi și i-a legat sentimental pentru toată viața pe cei mai mulți dintre căminiști, prin traiul și preocupările comune care ne-au unit, a prilejuit și el, trăirea de către mine a unor momente memorabile dar și unele mai puțin plăcute, una din acestea din urmă, putând constitui - atât pentru căminiștii de azi cât pentru cei de mâine - un „semnal de alarmă”, de atenționare și reflecție, prin potențialul ei repetitiv, în cazul când destinele căminiștilor ar putea încăpea, oriunde și oricând, pe mâinile unor persoane necinstite, hrăpărețe, avide de îmbogățire, așa cum s-a întâmplat și în cazul căminului școlii în care am trăit patru ani și pe care îl voi relata în rândurile ce urmează. Mă aflam deja în ultimul an de școală și de la o vreme, am observat, împreună cu ceilalți colegi din cămin, faptul că deși mâncare era neîndestulătoare - ceea ce ne făcea ca după servirea ei să ieșim la geamurile camerelor noastre, care erau situate deasupra apartamentelor locatarilor din clădire și să servim (făcând haz de necaz,) un supliment de „miros cu pâine” - carnea folosită la gătitul ei având un aspect ciudat, de un violaceu intens, iar la mestecat fiind aspră și ațoasă. Încercând să deslușim „misterul” acestei neobișnuite transformări, am vorbit întâi cu bucătăreasa-șefă, care ne-a confirmat că sesizase și ea fenomenul și a sesizat, la rândul ei, administrația căminului și pe directorul administrativ al școlii, dar i s-a spus că „este doar o senzație a ei” și că „totul este în ordine”. Suspicionând că ceva nu e totuși în ordine cu carnea, cunoscând că în fiecare dimineață, între orele 6 - 6 și jumătate, se aducea, iar administratorul căminului prelua comanda de carne adusă de la abator, am hotărât să organizăm câteva zile la rând, o pândă invizibilă, pentru a vedea cu proprii-i ochi cum se desfășoară această operațiune. Și nu mică ne-a fost surpriza să constatăm că, înainte de sosirea celor de la abator, în biroul administratorului veneau, după caz, unu sau doi locuitori dintr-un sat apropiat de Reșița, care foloseau măgari la transportul laptelui „la conturile” pe care le aveau în oraș și descărcau, din câte un sac mare, prin care răzbătea o culoare sângerie, după a căror plecare veneau și cei de la abator. Ceva „e putred în Danemarca” ne-am zis și la sfârșitul celei de a 3-a pândă, ne-am dus la poliția economică a orașului și le-am povestit constatările noastre. În seara aceleiași zile am fost anunțați printr-un un sergent că, a doua zi, va asista la pândă noastră și un tovarăș ofițer, pentru a se convinge personal de adevărul relatării noastre. Și presupusa noastră afacere necurată cu dubla preluare a cărnii de către administratorul căminului s-a adeverit, ofițerul de la poliția economică, constatând la fața locului, că „cinstitul” tovarăș administrator, în complicitate cu contabilă școlii și directorul administrativ (cu care întreținea de mult

timp relații amoroase), cumpăra la preț inferior carne de măgar de la unii cetățeni din împrejurimi și vindea la supra preț carnea de porc sau de vită pe care o achiziționa de la abator, banii astfel obținuți, intrând, bine înțeles, în buzunarele celor trei. Finalul acțiunii noastre (pe care, mai în glumă, mai în serios, am denumit-o „măgarul ghinionist”) s-a sfârșit cu judecarea celor doi actori principali: administratorul căminului și contabilă și condamnarea lor la închisoare cu execuție și cu trimiterea tovarășului director administrativ al școlii ... „la munca de jos”! S-a dovedit, și în acest aparent caz de hoție bine regizată, că proverbul care spune că „ulciorul nu merge de multe ori la apă, fără să se spargă”, este valabil oricând și în orice situație!

(Va urma alt episod)

DOINA GÂRBONI

Cei mai bătrâni copaci din lume

Pe întreg globul pământesc găsim copaci în toate formele și dimensiunile, unii fiind prezenți la întemeierea și decăderea civilizațiilor, au trecut peste schimbări climatice și chiar au perseverat în pofida dezvoltării fervente a industriei. Ei sunt o dovadă a procesului pe termen lung pe care mama natură l-a zămislit pentru a avea grijă de planeta noastră.

Cel mai bătrân copac din lume, **arborele Matusalem** (Methuselah) este un pinul din Munții Albi ai Californiei și este considerat cel mai vechi organism non-clonat de pe Pământ. Se estimează că are vârsta de aproximativ 4.841 de ani. Numele său a fost inspirat din Biblie, Methuselah fiind omul care a trăit cel mai mult. Locația lui exactă este păstrată secretă pentru a-l proteja de public. Un exemplar mai vechi, numit Prometeu, vechi de aproximativ 4900 de ani a fost tăiat de un cercetător în 1964, cu permisiunea Serviciului Forestier al SUA.

Numit și „**Zoroastrian Sarv**”, arborele chiparos din provincia Yazd din Iran de 25 de metri înălțime și 11,5 metri lățime, se laudă cu locul al doilea ca vechime.. Având în vedere că are cel puțin 4.000 de ani și că a prins zorii civilizației umane, acesta a fost declarat monument național iranian. Așa cum au remarcat mai mulți experți, Sarv-e Abarqu este cel mai probabil cel mai vechi organism viu în Asia.

În Parcul Natural Humboldt Redwoods din California, SUA întâlnim cel mai înalt copac din lume, un Sequoia sempervirens, supranumit **Hyperion**, cu o înălțime de 115,6 metri, fiind cel mai înalt dintre cei trei copaci semeți, mai mari decât fostul deținător al recordului. Oamenii de știință cred că Hyperion este destul de tânăr,

Avatar

iubiri în melanj, la venirea pe lume a fiecăruia din sat,
bătrânele considerau nașterea o corvoadă perpetuă,
câte-un grifon aducea un maldăr de flori lăuzelor,
tați încercați în luptele tendențioase ale noii familii
înghițeau gogoșile moașelor, cum că pruncii le seamănă
și își strângeau în taină odraslele concepute pe câmpul de
luptă,
conștienți fiind că doar în simbioză vor avea parte de-avator.

Doar iubirile...

iubirile care fermentează iluzii,
ce se transformă-n flori de gheață,
pe care degetele oricărei mâini,
atunci când le răsfață,
le preschimbă în apă vie și apă moartă,
sunt lăsate la coadă
de iubirile care dospesc aluatul inimii,
din care răsare primăvara, ori de câte ori
simțim mirosul aburind al pâinii făcute de mama.

iubirile ce se lasă așteptate cu lacrimi de rouă
și scâncetul clopoțelilor
ce țâșnesc inconștient din plapuma zăpezii,
neștiind de himerele sau Moira le vor ieși pe toptan,
să le dea sărutul,
te claustrează să trăiești în Grota Marianelor,
până ce revine Luceafărul-de-Zi
să-ți dea elixirul tinereții din pumnul de țărână,
din care te-a plămădit Demiurgul.

și dacă iubirile acestea
sunt ferigile amintirilor noastre
din nopțile în care îmi desenai *Haut Forneau*,
presară-le în ierbarul Străzii Reine-Marie
și oferă-le drept rodii
celor care nu au crezut în Embiricos!

Cutremur

Fuge sub mine
pământul cu visele
din care Dumnezeu
mă prinde de mâini
să mă treacă
dicolo de abisul timpului.

Se clatină fotoliul pe care
stau
în timp ce se scutură
petalele florilor din vază
odată cu gândul
ce-mi trece prin speranță.

Sunt atins la cot
de biblioteca ce mișcă
pagina unei cărți
privirea mi se pierde
în plinul de cuvinte.

Iubesc lumina
ce ne dă mereu viață!

cântec

cântă iubirea
pe țărnul libertății
zorii de pace

adică are aproximativ 600 de ani (cam 20 de ani în cazul omului), și că va crește mulți ani de acum încolo. Locul exact unde se află copacul nu a fost dezvăluit pentru a-l proteja de turiștii curioși.

De o frumusețe aparte se bucură și cel mai înalt copac din Asia, un meranti galben (*Shorea fauetina*), arbore care ocupă al doilea loc în lume, cu o înălțime de 101 m. **Menara**, cum este numit după cuvântul malaez „turn”, se află în Sabah, pe insula Borneo.

Cel mai înalt copac din România este un **brad**. O echipă de cercetători de la Facultatea de Silvicultură din Suceava a descoperit, în pădurea virgină din Șinca Veche, cel mai înalt brad din România. Dimensiunile arborelui le depășesc pe cele ale unui bloc de 22 de etaje și anume are 62,5 metri. Recordul precedent este al unui brad de 61,5 metri din pădurea Penteleu din zona Buzăului, descoperit de profesorul Ion Popescu-Zeletin.

Cât despre cel mai bătrân copac din România, este un stejar și se află în județul Brașov. Supranumit „bătrânul Carpaților”, arborele are 900 de ani. Stejarul a devenit o adevărată atracție turistică pentru numeroși curioși. Arborele se află în satul Mercheașa din județul Brașov. Stejaul secular de 900 de ani se află într-o zonă liniștită, iar turiștii vin să-i admire frumusețea. „Bătrânul Carpaților” a fost descoperit în urmă cu zece ani.

Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România la ceas de sărbătoare - trei decenii de prezență și activitate!

Luni, 30 ianuarie 2023, la Hotel Marshal Garden din București, într-un cadru festiv, Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România (U.A.R.F.) și-a sărbătorit cei 30 de ani de existență și activitate printr-un eveniment cultural-cinematografic intitulat „30 de ani de la înființarea U.A.R.F.”.

Când vorbim despre Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România (U.A.R.F.) nu putem să nu vorbim și despre regizorul Ioan Cărmăzan, actualul președinte, iar gândul ne duce, instinctiv, la regretatul regizor, Sergiu Nicolaescu, cel care, în 12 august 1992, a înființat această organizație profesională a creatorilor de film, o organizație cu personalitate juridică, de utilitate publică și de reală valoare.

Președintele Sergiu Nicolaescu, unul dintre cei mai prolifici cineaști, realizator a peste 60 de veritabile opere cinematografice, s-a stins în 3 ianuarie 2013, iar locul acestuia a fost preluat de mai vechiul său prieten, regizorul bocșean Ioan Cărmăzan, unul dintre membri fondatori ai UARF-ului, important regizor, scenarist, scriitor și profesor universitar, doctor în cinematografie și media.

Astăzi Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România se află la ceas aniversar, marcând împlinirea a trei decenii de prezență și activitate printr-o Gală aniversară, care a adunat laolaltă personalități marcante ale artei și culturii românești și nu numai. Cu acest prilej, colaboratori și importanți membrii U.A.R.F. au fost premiați cu *Diplome de Excelență* și *Diplome Aniversare* pregătite cu migală de organizatori.

Amfitrionii Galei au fost președintele U.A.R.F., regizorul Ioan Cărmăzan, secondat de Deian Cărmăzan și Brândușa Novac. Se cuvine s-o amintim și pe neobosita Nicoleta Iancu, inima și sufletul Galei!

Printre personalitățile omagiate cu acest prilej s-au evidențiat membrii fondatori ai Uniunii precum regizorii: Ioan Cărmăzan, Dan Pița, Șerban Marinescu, Constantin Vaeni, Mihai Constantinescu, Alexa Visarion și Dinu Tănase.

Invitați speciali ai Galei au fost actrițele: Eniko Szilagy, Anca Szönyi Thomas, Julieta Szönyi, Cezara Dafinescu, Adela Mărculescu, Ileana Stana Ionescu și Ioana Pavelescu, cărora li s-au înmănat *Diplome de Excelență* în semn de aleasă prețuire pentru activitate artistică..

Un moment omagial special *In Memoriam* a fost dedicat marelui cineașt Sergiu Nicolaescu la împlinirea celor 10 de la plecarea din această viață, fiind prezentat, în deschiderea evenimentului,

un montaj de film reprezentativ pentru inițiatorul și fondatorul U.A.R.F., *Sergiu Nicolaescu*.

Tot *In Memoriam* au fost omagiați și alți membri fondatori și cineaști sau membri de onoare, nume reprezentative pentru cinematografia românească.

Și această ediție aniversară de Gală U.A.R.F. a abundat de invitați importanți și recunoscuți din diverse domenii ale culturii și cinematografiei, fiind prezenți regizori, scenariști, scriitori, actori, reprezentanți ai unor instituții care, de-a lungul celor trei decenii, au contribuit la promovarea filmului și cinematografiei românești.

Între cei prezenți și premiați putem aminti nume sonore precum Catrinel Dumitrescu, Carmen Maria Strujac, Carmen Ionescu și Constantin Dinulescu, Daniela Nane, Simona Florescu și Ioana Dichiseanu, Elena Dacian, Alexandra Velniciuc și Ștefan Velniciuc, Manuela Golescu, Ileana Șipoteanu, Liviu Crăciun, Adrian Păduraru, Petre Moraru, Petre Pletosu, Camelia Varga, Maria Gheorghiu, Gheorghe Turda, Valeria Arnăutu, Florentina Fântânanu, Olga Bălan și alte nume de rezonanță.

De asemenea, s-au evidențiat printre invitați și reprezentanți ai unor instituții și societăți: Excelența Sa, dl Ștefan Tomašević, Ambasador al Serbiei la București, dl Milan Knezevic, președintele Asociației Artiștilor de Film din Serbia (însoțit de o delegație de cineaști din Serbia), fostul ambasador al României în Cuba, dl Dumitru Preda, reprezentanți din Ministerul Culturii, DACIN SARA, CNC, ICR, UCIN, Muzeul Național al Țăranului Român, Muzeul Național al Literaturii Române, edituri, reprezentanți ai unor importante instituții din Banatul Montan, dar și colaboratori care au susținut activitățile Uniunii.

Iar aici se cuvine să menționăm premiile acordate unor cărășeni de frunte precum dr. Mirel Patriciu Pascu, primarul orașului Bocșa, jurnalistul reșițean Victor Nafiru și managerul cultural Gabriela Șerban, directorul Bibliotecii „Tata Oancea”, coordonatorul Festivalului de Film de la Bocșa, dar și Dan Buru, organizatorul Festivalului de Film de la Băile Herculane, și Florin Ionescu, managerul Teatrului de Vest Reșița.

În semn de respect și prețuire, au fost

acordate *Diplome aniversare* tuturor membrilor U.A.R.F., Clubului de la Timișoara (înființat de Ioan Cărmăzan), precum și invitaților veniți din Republica Moldova.

Pe parcursul evenimentului au avut loc momente artistice de excepție interpretate de tenorul Alin Stoica, Alexandru Mihai Burca, Mădălina Stéphanie Stoica-Radu și Ana-Maria Glomnicu.

Tot pentru această Gală aniversară „30 de ani U.A.R.F.” a fost editat și prezentat un album aniversar intitulat „*Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film la 30 de ani*”, o carte frumoasă, coordonată de Nina Ceranu Chelariu și apărută la Timișoara, cu sprijinul editurilor Eurostampa și Eubeea, în 2023.

Albumul adună între paginile sale cuvinte și imagini reprezentative pentru activitatea Uniunii în cei 30 de ani. Structura cărții este una firească și echilibrată reușind ca, în pagini relativ puține (116), să redea o activitate remarcantă dovedită cu imagini sugestive.

„Cuvintele de întâmpinare” aparțin „personajelor principale”: regizorul Ioan Cărmăzan, președinte U.A.R.F., și regizorul Sergiu Nicolaescu – inițiatorul și fondatorul, primul președinte al Uniunii.

Despre oameni și fapte ale U.A.R.F-ului scriu importanți prieteni și colaboratori precum: Nina Ceranu, Constantin Mărăscu, Maria Nițu, Constantin Vaeni, Șerban Marinescu, Mihai Constantinescu, Dan Pița, Ioan Cojocariu, Manuela Cernat, Vasile Bogdan, Zinaida Timofti, Patriciu Mirel Pascu, Nicu Covaci, Ilie Chelariu, Gabriela Șerban, Rodica Pop, Silvia C. Negru, Irina Goanță, Veronica Balj, Octavian Dragomir-Filimonescu, Manolita Dragomir-Filimonescu, Olimpia Sârb, Cristian Tiberiu Popescu, Constanța Marcu, Anca Munteanu și Florența Păuna.

Sunt amintiri, sunt urări adresate la ceas aniversar, sunt gânduri ale unor oameni apropiați Uniunii și președintelui Ioan Cărmăzan.

O carte frumoasă și necesară, un album în care, după cum spunea Ioan Cărmăzan „realizările

Uniunii sunt mărturie a anilor care au trecut și pe care i-am petrecut împreună, la bine și la greu, alături de personalități, membri, colaboratori și prieteni, cu sentimentul că anii ce vor urma vor fi la fel de importanți și prosperi, iar reușitelor noastre li se vor adăuga izbânzile viitoare. Prin acest album realizăm o sărbătorire vizibilă, exprimată în ceea ce am făcut mai mult și mai bine: în cuvinte, în imagini, în fapte, în amintiri și sentimente, toate așternute pe hârtie, părți ale ființei noastre.”

Un eveniment cu clasă, Gala U.A.R.F. 2023 s-a dovedit o seară de poveste! O poveste în care fiecare participant a jucat, într-un fel sau altul, rolul principal!

La mulți ani, U.A.R.F.! La mulți ani, Ioan Cărmăzan! Bocșa bănățeană va fi partenerul de nădejde atât cât va îngădui Dumnezeu!

COPIII ȘI EUROPA

Proiect educativ-nivel județean

Prof. Taligaș Ștefania
Școala Gimnazială nr. 2 Bocșa

Școala Gimnazială nr. 2 Bocșa, Colegiul Național „C.D.Loga” Caransebeș, Liceul Teoretic „Traian Vuia” Reșița alături de școlile partenere: Școala Gimnazială Tirol, Școala Gimnazială Dognecea, Școala Gimnazială Ocna de Fier, Școala Gimnazială Lupac, Școala Gimnazială Ciudanovița, Școala Gimnazială Ramna, Școala Gimnazială „Iuliu Birou” Ticvaniu Mare sunt implicate în Proiectul educativ, cultural artistic, la nivel județean „Copiii și Europa”.

Coordonatorii proiectului sunt Dir.prof. Cîlnicean Olivera Milița, prof.Cîlnicean Marius, prof. Taligaș Ștefania, 12 cadre didactice implicate și aproximativ 200 de elevi.

Acest proiect județean în derulare este la ediția a doua. Perioada de desfășurare este din noiembrie 2022 până în aprilie 2023. Bugetul proiectului este prin contribuție proprie.

PREZENTARE PROIECT. Argument

Anul 2008 a fost decretat „Anul european al dialogului intercultural”, în scopul de a promova dialogul între culturi și de a mări gradul de conștientizare a diversității culturale printre tineri, fiind știut că aceasta este una dintre valorile esențiale ale patrimoniului cultural european. „Copiii și Europa” este un proiect care a prins contur în urma dorinței de a ne plimba virtual prin fiecare țară europeană, de a-i cunoaște geografia, locurile din patrimoniul UNESCO, tradițiile (sărbători religioase, festivaluri, obiceiuri, dansuri populare tradiționale, simboluri specifice acestor țări). Dialogul intercultural este cu adevărat funcțional atunci, când stăpânești mai multe limbi străine oficial recunoscute de Uniunea Europeană.

Scopul proiectului : îmbogățirea, comunicarea, încrederea, înțelegerea, solidaritatea, toleranța reciprocă și exprimarea prin intermediul activităților multiculturale și educative în spiritul respectului față de diversitate.

Obiectivele specifice ale proiectului :

-să-și formeze reprezentări și clarificări despre componența Uniunii Europene pe harta Europei și pe glob;

-să desemneze locul fiecărei țări aparținând Uniunii Europene;

-să denumească fiecare țară aparținând Uniunii Europene;

-să cunoască steagul țării respective, pe care să-l picteze sau să-l confecționeze prin diverse tehnici de lucru;

-să-și îmbogățească cunoștințele prin utilizarea jocurilor didactice („Să descoperim Europa!”, „Uniți în diversitate”);

-să-și cultive capacitatea de comunicare, interrelaționare, colaborare și cooperare în cadrul proiectului;

-să manifeste prietenie, toleranță, armonie față de alte popoare;

Descrierea grupului țintă căruia i se adresează proiectul : elevii din ciclul primar, gimnazial, liceal și invitați copiii preșcolari.

Beneficiarii direcți și indirecti vor fi elevii Școlii Gimnaziale nr. 2 Bocșa, la care se adaugă elevii școlilor partenere.

CALENDARUL ȘI DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR PROIECTULUI EDUCATIV

NOIEMBRIE 2022 - Întâlnirea partenerilor (25.11.2022).

DECEMBRIE 2022 - Anunțarea temei în rândul elevilor.

IANUARIE 2023 - Întâlnirea echipelor de lucru.

FEBRUARIE 2023 -Ateliere de lucru.

MARTIE 2023 -Activitate concurs.

APRILIE 2023 - Expoziție/Diplome/Premiere.

Întâlnirea partenerilor va avea loc conform graficului.

Locul desfășurării: Școala Gimnazială nr. 2 Bocșa Elevii participanți (*clasele participante*) : reprezentanții claselor implicate.

Responsabili (cadre didactice) : Dir.prof. Cîlnicean Olivera, prof. Cîlnicean Marius, prof. Taligaș Ștefania, prof. Taligaș Constantin.

Invitați: părinții.

Scurtă descriere a activității :coordonatorii de proiect prezintă tema proiectului precizând că este continuarea proiectului, „Copiii și Europa ” care a debutat în anul școlar 2021-2022 și care a avut susținere din partea cadrelor didactice și rezultate frumoase în rândul elevilor.

Activitatea este cu participare : directă, indirectă.

Evaluarea activității : sondaj de opinie.

MODALITĂȚI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A PROIECTULUI

Cunoașterea activităților, de către: elevi, părinți, cadre didactice;

Dezvoltarea relațiilor de colaborare și împărtășirea experienței pozitive între cadrele didactice și colectivele de copii, pe care îi îndrumă;

Realizarea unor expoziții cu lucrările realizate;

Implicarea activă a cadrelor didactice și a copiilor în activitățile desfășurate în cadrul proiectului;

Cultivarea disponibilităților practice ale copiilor, prin activități interactive;

Stimularea potențialului artistic-creativ al copiilor.

Evaluare: crearea unui colț al Uniunii Europene în sala de clasă, albume de fotografii din timpul derulării proiectului, expoziții de lucrări, menținerea colaborării între partenerii proiectului.

MODALITĂȚI DE ASIGURARE A CONTINUITĂȚII /SUSTENABILITĂȚII PROIECTULUI

Având în vedere faptul că, în anul precedent proiectul „Copiii și Europa” a avut rezultate bune în rândul elevilor și a fost perceput favorabil de toți partenerii, proiectul poate fi extins și în anul școlar 2022-2023.

MODALITĂȚI DE PROMOVARE / MEDIATIZARE ȘI DISEMINARE A PROIECTULUI

Proiectul poate fi promovat/mediatizat prin:

- fotografii;
 - expoziție cu lucrările participanților;
 - schimburi de impresii, prin Internet sau direct;
 - realizarea unor prezentări în PowerPoint cu activitățile desfășurate;
 - părinți, elevi...
 - * biblioteca ;
 - comisii metodice,
- Prin intermediul tuturor participanților la proiect se va urmări:

- afirmarea abilităților creative și artistice ale copiilor;
- identificarea și promovarea copiilor cu aptitudini artistice;
- antrenarea copiilor în activități și creșterea numărului de participanți în cadrul proiectului;
- formarea unor prietenii între grupuri, elevi participanți la proiect;
- finalizarea concursului prin încheierea de parteneriate între unitățile implicate;
- acordarea de diplome, adeverințe de participare, realizarea unei expoziții cu lucrările participante (desene, picturi, colaje), fotografii, postere, pliante, CD.

REGULAMENT DE DESFĂȘURARE A CONCURSULUI

Condiții de înscriere: a se completa FIȘA DE ÎNSCRIERE, de către elevii participanți la proiect.

Confirmările pentru înscrieri: aprilie 2023.

Componenta juriului: profesori și elevi.

Stabilirea clasamentului: respectarea temei.

Criterii de evaluare: creativitatea, calitățile artistice corelate cu vârsta.

DESFĂȘURAREA CONCURSULUI

- concursul se va realiza pe baza lucrărilor trimise de elevii din fiecare școală participantă;
- lucrările vor avea inscripționate: tema, numele și prenumele, școala, clasa, prof. coordonator;
- nu se percepe taxă de participare;
- decizia juriului este incontestabilă
- lucrările premiate vor fi popularizate în rândul elevilor;
- diplomele se vor distribui la finalul concursului;

Dorim succes tuturor participanților la proiect!

-Se lucrează! (Șc.Gim.nr.2 Bocșa)

Asociația Corurilor și Fanfarelor

(Urmare din pag. 18)

sus amintite. Cu dirijori conștiincioși li talentați, recunoscuți în zonă : Vidu Guga (Mercina), Romulus Guțu (Cacova- Grădinari), Nestor Miclea (id), Cornel Pancan (Bocșa Români) și Coriolan Zuiac (Bocșa Vasiova), A.C.F.R.B.-ul nu putea decât să prospere.

„Asociația” , care avea sediul la Timișoara, a cuprins „ organizațiile județene”, Caraș, Severin și Timiș – Torontal cu sediul în orașele: Oravița, Lugoj li Timișoara. Fiecare organizație de acest fel era compusă din mai multa „cercuri” care își aveau reședința în centrele urbane: Bocșa Montană, Bozovici, Cacova (Grădinari), Moldova Nouă, Oravița, Răcășdia și Reșița din județul Caraș și Caransebeș, Mehadica, Orșova și Rusca Montană în fostul județ Severin.

Va cerceta oare cineva cauzele nealinerii celorlalte provincii românești la lădăa bănățeană

de organizare a corurilor și fanfarelor datorită căreia „Federația Generală” concepută în anul 1906 de Dumitru G. Kiriac nu s-a putut înfăptui?

Imnul „Asociației” compus de Sabin V. Dragoi, de care nu avem știre, trebuie să fi răsunat multă vreme ca o adevărată „Ođă a Bucuriei” muncii și cântului înfrățit.

Timpul și spațiul prezentei lucrări nu îngăduie tratarea nici măcar sumară a aspectelor privitoare la: rolul „Comitetului central” al A.C.F.R.B.-ului; obligațiile „organizațiilor județene” și „ cercuale” ; drepturile și îndatoririle membrilor; modul de funcționare a Cercului autorilor de muzică bănățeană etc. poate cineva se va învrednici să scrie despre toate acestea și, încă multe altele în anul 2022 la împlinirea a 100 de ani de la constituirea „Asociației Corurilor și Fanfarelor Românești din Banat “.

(Comunicare susținută în cadrul Colocviului Naional de Folclor „Sabin V. Drăgoi”, ed. a IX-a, Belinț – Timiș)

Cine sunt germanii din Banat?

**Istoria Șvabilor Bănățeni și a Germanilor din Banatul Montan.
(ich befürchte, dass das in ROT gehaltene Fragment doppelt sein könnte)**

I.

La 24. octombrie 2013, în cadrul unei conferințe la departamentul de germanistică din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București (pe str. Pitar Moș), prof. univ.dr. George Gutu m-a prezentat auditoriului accentuând că – bănățean fiind –, sunt stabilit încă din 1974 la Viena, funcționând la Institutul de Romanistică și la Institutului pentru Traducători și Translatori al Universității din Viena.

În discuțiile după expunerea mea, studenții m-au confruntat cu întrebarea: „Dar când au venit șvabii bănățeni în România?”

Pentru elucidarea acestei probleme abordez în cele ce urmează informațiile necesare pentru cititorii interesați

Trei decenii după asediul Vienei (1683) în urma luptei de la Kahlenberg după care armata otomană fusese în continuă retragere, Banatul istoric, situat între Dunăre, Tisa, Mureș și Munții Carpați, cu o suprafață de 28.523 km² fusese eliberat în 1716, de trupele Principelui Eugeniu de Savoya după o ocupație de 164 ani de Imperiul Otoman.

Conform concepției Principelui Eugeniu de Savoya, această regiune importantă de frontieră ar fi predestinată **ca ic** între răsculații curuții maghiari și binevoitorii lor – turcii.

Astfel, Banatul istoric a devenit un domeniu al Coroanei (Kronomäne) rămânând o proprietate funciară nevândabilă cu o populație aproximativă de 85.000 locuitori. Curtea Vieneză s-a străduit în continuare să transforme această regiune într-una exemplară, în primul rând prin popularea acestei zone cu noi forțe de muncă.

Deja în timpul războiului contra turcilor a fost constituită o comisie condusă încă de la 29 iulie 1688 de cardinalul de origine croată, **Leopold Karl von Kollonitsch**¹, alternativ *Kollonich*, (* 26 octombrie 1631, *Komorn*, azi Komárno, Slovacia - † 20 ianuarie 1707, Viena), pe vremea aceea episcop de Győr, devenind președinte al Consiliului Ungar pe lângă Curtea de la Viena (în germană *Ungarische Hofkammer*), adică al guvernului teritoriilor Ungariei neocupate de turci, administrate de Casa de Habsburg, prezentând la 15. noiembrie 1689 împăratului Leopold I. un program de instalare (**Einrichtungswerk**) în regatul Ungariei al unui „*status politici, cameralis et bellici*”, urmărind în primul rând creșterea populației în zonele recucerite de la Imperiul Otoman de-a lungul Dunării care, în timpul războaielelor cu trucidii, populația fuseseră ori răpită, ori retrăgându-se în zonele muntoase, aspectul sporirii populației orientându-se în primul rând după ideea „ubi populus ibi obulus” („unde e populație, acolo sânt și bani”).

În 1689 a fost promovată prima *Patenta pentru sporirea populației* (Impopulationspatent) pe

teritoriul în cauză.

În vederea recrutării coloniștilor pentru teritoriul recucerit de la turci (inclusiv al regiunii Banat), Curtea Imperială a trimis curieri prin tot Imperiul Romano-German în vederea popularizării acestei acțiuni, promitând celor interesați înlesniri ca de exemplu scutirea impozitelor pe zece ani, punerea la dispoziție a unor materiale de construcții spre a-și construi case etc.

În anii 1722/23, Dieta Maghiară a înaintat în adunarea obștească de la Bratislava împăratului Karl VI. (tatăl Mariei Tereza) o cerere cu putere legislativă ca orice persoană liberă să poate fi chemată spre a se stabili în această regiune ca și colonist cu o scutire de impozite pe șanse ani..

Împăratul a fost solicitat, ca în vederea recrutării coloniștilor pentru teritoriul recucerit de la turci (inclusiv al regiunii Banat), Curtea Imperială să trimită curieri prin tot Imperiul Romano-german și în țările învecinate imperiului în vederea popularizării acestei regiuni, promitând celor interesați înlesniri ca de exemplu scutirea impozitelor pe șase ani, punerea la dispoziție a unor materiale de construcții spre a-și construi case etc. Această acțiune de colonizare a fost realizată pe cale pașnică, în conformitate cu proprietarii suprafețelor în cauză, și la libera decizie a coloniștilor.

Pe teritoriul imperiului romano-german – mai ales pe suprafața Germaniei actuale, moștenirea avutului imobiliar – în special a terenurilor agricole – era astfel reglată, încât fiul cel mai vârstnic moștenea gospodăria și terenurile respective. Ceilalți fii erau deci obligați ori să lucreze pe mai departe ca argați în gospodăria fratelui moștenitor sau să-și caute alte ocupații, astfel încât mulți se hotărâseră să emigreze și cum li s-a oferit posibilitatea stabilirii ca și coloniști în Ungaria (din acea vreme), preferau să pășească pe această cale.

Interesații dornici să-și părăsească locurile natale în vederea stabilirii ca și coloniști pe teritoriul

Ungariei erau poftiți la porturile dunărene din Ulm și Regensburg, de unde erau imbarcați pe vase simple – unele chiar sub formă de compă – spre a fi transportate spre sud-est. La Viena, coloniștii erau înzestrați cu sume modeste de bani: familiile obțineau sume mai mari decât persoanele single.

Majoritatea coloniștilor care veneau din 40 regiuni europene, erau de origine germani, francezi, spanioli, italieni, olandezi, cehi, slovaci, croați ș.a., provenind din diferite ținuturi ale Europei Centrale și de Vest.

Colonizarea s-a desfășurat în „trei valuri” mari și, printe acestea, câteva mai mici, numite „*Schwabenzüge*” (Valuri șvăbești). Primul val a avut loc pe trimplul împăratului Karl VI (1723-1726); al doilea – fiind cel mai cuprinzător – sub Maria Tereza 1763-1773) iar al treilea pe timpul împăratului Iosif al II-lea (1782-1787). După acesta au venit doar grupuri răslețite, stabilindu-se în Banat. Coloniștii veneau din Alsacia și Lorena, din Luxemburg, din Franconia, din Baden (o parte a landului german Baden-Württemberg), din anumite regiuni ale Austriei (de azi): Stiria, Tirol, din Cehia (de azi) ș.a.

Majoritatea coloniștilor fiind transportați pe vase din Suabia (Ulm) fiind numiți „svabi” cu toate că erau de cele mai multe ori de altă origine – renană, luxemburgheză ș.a.

Funcționarii de stat, instalați în orașele și marilor comune bănățene erau de origine vienezi, așa că și limba de circulație în orașe era vieneză persistând de-a lungul deceniilor.

La țară, populația coloniștilor era amestecată așa că și graiurile folosite, aduse din patria lor, erau și ele diferite. Până la urma urmei s-au impus acele graiuri care erau înțelese de mai toți coloniștii și nu cele care reprezentau majoritatea graiurilor populației stabilite.

Lupta pentru impunerea diferitelor graiuri s-a lungit de-a lungul deceniilor iar până la urma urmei s-au impus graiurile germane în detrimentul celorlalte. În Comuna Tomnatic (din Raionul Sănnicolau-Mare) de exemplu, majoritatea coloniștilor erau de origine franceză cu nume de familie, Pierre, Sautrelle, Barthou, Damas ș.a. care se folosesc și în prezent. Astfel numele subsemnatului este un exemplu concludent: Damas – cu s-final mut dispărând cu timpul devenind Dama.

În timpul *Războiului de independență* al Statelor Unite ale Americii (1775 – 1783), multe state – Germania de azi era scindată în 360 de state și statele – aflându-se sub egida imperiului romano-german – respectiv șefii acestor state își vindeau fiii țării ca și ostași în America așa că mulți au preferat să se stabilească mai degrabă ca și coloniști în Banat.

În anul 1734 existau deja în 46 localități coloniști de origine germană. În perioada 1763-

1770 numărul populației germane crește la 40.000, iar până în anul 1773 numărul localităților nou înființate era de 31, iar 29 localități au fost extinse.

Împăratul Iosif al II-lea a vândut la licitație 164 de comune bănățene, astfel încât țărani, până atunci sub administrația austriacă, devenind iobagi maghiari... În timpul celui de-al treilea val, s-a stabilit în Banat 13.500 de coloniști noi veniți în Banat.

După 1716, Banatul cuprins în imperiul habsburgic a avut până în 1778 administrație austriacă. Conform tratatului încheiat între Maria Tereza și Ungaria în 1741, Banatul istoric a trecut în 1778 sub administrația maghiară – până în anul 1919.

După revoluția din 1848/49, Banatul istoric, fiind o regiune administrativă a imperiului habsburgic, a fost administrat până în 1860 de Voivodina sârbească și Banatul Timișan exceptând Granița Militară, fidelă monarhiei iar în octombrie 1860 Voivodina sârbească și Banatul timișan au fost desființate, iar teritoriul acestora a fost împărțite între Ungaria (Banatul și Bačka) și Slavonia (Syrmia). În 1861, populația Voivodinei a ajuns la 1,4 milion de suflete dintre care aproximativ 400.000 erau sârbi, 300.000 germani, 300.000 români, 250.000 maghiari și 13.000 evrei.

La 1 ianuarie 1861, cele două entități administrative erau desființate, ajungând din nou sub administrația regatului Ungariei iar după alcătuirea dublei monarhii în 1867, Banatul istoric a ajuns pe mai departe sub administrația regatului maghiar. În acest timp, trăiau în Banat 1,8 milion germani care fuseseră expuși – ca și celelalte minorități ale regatului maghiar – unei politici de deznaționalizare și – mai ales persoane din cadrul acestor minorități care au fost angajați ai statului maghiar fuseseră nevoite să adopte nume maghiare dacă vroiau să facă carieră la locurile lor de muncă adică în administrația statului maghiar.

Mai ales în școli s-a recurs la introducerea limbii maghiare ca limbă de predare. Doar școlilor particulare, finanțate de minorități, li s-a permis funcționarea pe mai departe în limba minorităților respective.

Ziarele germane în 1889 în număr de 37 s-au redus la 12 în anul 1910.

Recensământul din 1910 a atestat Banatului istoric următoarele rezultate: totalitatea locuitorilor: 1.852.439 dintre care 512.601 (27,6%) germani.

(va urma)

Note

¹ Devenind în 1695 arhiepiscop al Arhidiecezei de Esztergom și Primas al Ungariei, cardinalul Kollonisch (Kollonich) a jucat un rol important la unirea Mitropoliei Ortodoxe de Alba Iulia cu Biserica Catolică, act din care a rezultat Biserica Română Unită cu Roma

Cuvântul, potecă spre Cer

ROXANA NOVACOVICI

„Unde nu este femeie, acolo este suspin”
(Ecclesiasticul 36:27).

Mamă, dar divin!

Mamă, dar divin!
Unde nu ești tu, acolo e suspin.
Mamă, scumpă mamă!
Tu m-ai învățat cum să fiu o doamnă,
Cum o femeie vrednică înveselește casa,
Cum o femeie harnică umple întotdeauna masa.
Tu m-ai învățat cum iubește Dumnezeu,
Tot așa aș vrea să pot iubi și eu!
În tine, Creatorul a zidit un colț de Rai –
Tu, îmi ești, mămică, al sufletului dulce plai...
O veșnicie, lângă mine, te rog să îmi stai!
Tu ești singura care a rămas când toți au plecat
Și, când alții m-au dărâmat, tu m-ai ridicat!
Cu un singur cuvânt, tu, mamă, îmi dai putere,
În arșița grea, tu ești o adiere
Și, în orice durere, ești divină mângâiere!
Mămică, atunci când Dumnezeu te-a creat,
Puteri din puterea Sa El ți-a dat?
Tot ceea ce atingi tu parcă se sfințește
Și ceea ce semeni tu minunat rodește!
Primăvară este atunci când zâmbești –
Mă rog ca în iubirea lui Hristos să înflorești,
Anii să se dea înapoi și tu să-mi întinerești,
Să fim iar la vârsta când îmi citești povești
Și când rochițe pentru ale mele păpuși tu croiești!
Mamă, scumpă mamă, ești bucuria mea,
Pentru tine, neîncetat, rugăciuni voi înălța,
Căci unde nu ești tu, acolo e doar suspin,
Mămică minunată, prețios dar divin!

130 de ani de la construirea căii ferate Bocșa Montană - Reșița

La 10 Noiembrie 1892, St.E.G. (Staats Eisenbahn Gesellschaft) prelungește calea ferată normală de la Bocșa Montană la Reșița, dar, din lipsa fondurilor, calea ferată este executată cu ecartament îngust de 1000 mm.

Datorită acestui fapt, în stația Bocșa Montană, timp de 16 ani, între anii 1892 - 1908 s-a făcut transbordarea atât a călătorilor cât și a mărfurilor de la un ecartament la altul.

La 13 noiembrie 1908 în baza actului de concesiune Nr. 60.902/1097, Societatea Căilor Ferate Locale Oravița - Bocșa Montană - Reșița execută normalizarea căii ferate Bocșa Montană - Reșița pe distanța de 19,7 km.

Tot la 10 noiembrie 1892 a fost deschisă pe calea ferată Bocșa Montană - Reșița, stația Călnic.

Aceasta a fost o clădire mică de tip parter, construită din lemn, care a funcționat până în anul 1935 când Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița, împreună cu Direcția Generală C.F.R. - Direcția Lucrări Noi, pe același amplasament a construit o nouă clădire cu regim parter + etaj, din zid. Aceasta a funcționat ca și gară pentru călători până în anul 1968 când a fost construită clădirea Gării Reșița Nord.

MIHELE BOGDAN ANDREI

Ziua Națională a Lecturii la Bocșa Ed. a II-a, 2023

Deja bine cunoscută și mult așteptată, Ziua Națională a Lecturii a fost și în acest an prilej de bucurie pentru copiii de la Grădinița cu Program Prelungit Bocșa, Caraș-Severin.

Și la această a doua ediție, organizatorii au apelat la voluntarul Maria Silvana Ferciug, elevă a Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa și apropiată colaboratoare a Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, pentru a încânta pe cei mai mici dintre potențialii utilizatori ai serviciilor bibliotecii, prin lectură și poveste.

Ea însăși, ca desprinsă din basm, a bucurat copilașii, care au ascultat-o cu mare atenție, au urmărit-o cu interes și curiozitate și au interacționat cu mult curaj, demonstrând că poveștile nu mor niciodată, prințesele vor fi întodeauna personajele preferate, iar Făt Frumos este nemuritor și iubitor „până la adânci bătrâneți”!

Ziua Națională a Lecturii, sărbătorită în toată țara în 15 februarie, a fost și în Bocșa bănățeană

GABRIELA ȘERBAN

Ziua Internațională a Cititului Împreună, ed. a VIII-a, Bocșa, 2023

„O voce, o carte și mai multe urechi!”

Ziua Internațională a Cititului Împreună (en: World Read Aloud Day) este o zi în care se sărbătorește puterea de a citi cu voce tare, împreună. Astfel, copiii și adulții sunt încurajați să ia o carte, să găsească audiență și să citească cu voce tare. Evenimentul este celebrat în toată lumea, în peste 170 de țări.

Nici la Bocșa, Caraș-Severin, nu a trecut neobservat, astfel că Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” a organizat cea de-a VIII-a ediție ZICI.

Și, pentru că motto-ul acestei ediții era „O carte, o voce și mai multe urechi”, organizatorii au apelat la un voluntar – eleva Silvana Maria Ferciug – pentru a citi unor copii speciali; iar, pentru a le capta mai ușor atenția acestor copii, Maria a jucat rolul „Prințesei poveștilor”.

Astfel, în 1 februarie 2023, de Ziua Internațională a Cititului Împreună (#ZICI2023), Prințesa Poveștilor a poposit la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Christiana” Bocșa, unde a citit împreună cu tinerii și copiii speciali ai acestei instituții școlare.

A fost un eveniment frumos, constituit dintr-o poveste cunoscută, citită de către o prințesă desprinsă din poveste, unui public format din copii, tineri și adulți.

#ZICI2023 la Bocșa s-a încheiat cu diplome și multe fotografii alături de Prințesa Poveștilor!

o zi de poveste, ziua în care, atât cei mici cât și cei mai mari dintre participanți au înțeles, încă o dată, că lectura este importantă, că poveștile sunt nemuritoare, iar cartea rămâne cel mai frumos dar și cel mai fidel prieten!

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” (manager Gabriela Șerban), în parteneriat cu Grădinița cu Program Prolungit Bocșa (prof. Luminița Miloș, prof. Ionela Vuia și dir. Mioara Zuza), în cadrul unui proiect amplu dedicat cărții și lecturii. De asemenea, evenimentul a fost sprijinit de Primăria și Consiliul Local Bocșa (primar dr. Mirel Patriciu Pascu) și de Liceul Teoretic „Tata Oancea” (dir. Dragoș Vasile și dr. Liana Ferciug).

GABRIELA ȘERBAN

GABRIELA ȘERBAN

Rucsandra Bucșa: talent, muncă și curaj!

În momentul în care poeta și campioana Giorgiana Miculescu m-a întrebat despre tineri pasionați de sport în Bocșa, tineri care și-ar dori o carieră sportivă, mi s-a părut ceva de domeniul fantasticului! Adică, tineri pasionați or fi, gândeam eu, dar care să și aibă curajul să o apuce pe un astfel de drum greu și destul de dur, nu prea îmi imaginam să existe la Bocșa.

Giorgiana Miculescu și Daniel Donci, după ce au obținut de la mine suficiente contacte telefonice ale unor profesori de sport și directori de școli, au pornit în căutare de tinere talente. Și au găsit câțiva elevi care ar îndeplini criteriile solicitate unui sportiv la canotaj, dar... încă nu s-a hotărât niciunul dintre aceștia să trateze acest subiect cu suficientă seriozitate.

Întâmplarea a făcut ca, totuși, una dintre elevele Școlii Gimnaziale nr. 1 Bocșa să dovedească talent și, mai ales, curaj, pentru a deveni membră a echipei CSM Timișoara, adică a Clubului Sportiv Municipal Timișoara și Asociația Județeană de Canotaj Timiș.

Este vorba despre Rucsandra Bucșa, frumusețea asta de fată care, deși atât de delicată, s-a dovedit a fi deosebit de puternică și hotărâtă!

Iar vinovatul principal pentru decizia Rucsandrei este dl. prof. Olimpiu Ștefănuț, profesorul de limba și literatura română, un dascăl dedicat și foarte îndrăgit de elevi. Olimpiu Ștefănuț a facilitat întâlnirea Rucsandrei Bucșa cu antrenorul Daniel Donci și cu barca. Restul... a venit de la sine! Specialiștii Gheorghe Anghel, Daniel Donci, Alin Homorogan și Zlatomir Balojin au remarcat imediat talentul și „tupeul” sportiv al Rucsandrei, care face din ea un excepțional cârmaci. Deosebit de încântată de tână bocșeancă a fost și dna. Elisabeta Lipă, președintele Federației Române de Canotaj!

Rucsandra Bucșa s-a născut la Reșița în 28 februarie 2009, locuiește în Bocșa și este elevă a Școlii Gimnaziale nr. 1 din Bocșa Română. Este pasionată de pictură, de muzică și de sport, dorindu-și ca, la un moment dat, să practice înot, dans sportiv și chiar sporturi extreme.

Din noiembrie 2022 este elevă a Școlii Gimnaziale din Fârdea, județul Timiș, și membră în echipa CSM Timișoara și Asociația Județeană de Canotaj Timiș, antrenându-se la Baza Sportivă de la Surduc.

Deși, de puțină vreme în echipă, Rucsandra Bucșa a participat la câteva competiții, obținând și câteva medalii de bronz și de argint. De exemplu: Campionatul Național de Fond Juniori și Seniori, Timișoara, 9 – 12.11. 2022.

Este o tânără căreia antrenorul Daniel Donci îi prevede un viitor excepțional! Iar Rucsandra, frumoasă și cu un rar simț, vorbește cu entuziasm despre începuturile sale ca sportiv și despre toată această minunată poveste în care personajul principal și pozitiv este chiar ea.

De asemenea, este recunoscătoare profesorilor, oamenilor care au contribuit, într-un fel sau altul, la hotărârea ei de a accede la o carieră sportivă: îi amintește cu drag pe Olimpiu Ștefănuț, pe Daniel Donci, pe Gh. Anghel, pe Alin Homorogan, pe Zlatomir Balojin și nu în ultimul rând, pe Elisabeta Lipă. Recunoscătoare este și părinților care o susțin și surorii sale, care îi este adesea alături în competiții, încurajând-o.

Rucsandra Bucșa este un copil minunat, o tânără curajoasă și deosebit de frumoasă și harnică, este bocșeanca serioasă, care și-a început drumul spre performanță. Iar despre acestea vorbește cu un firesc dezarmant:

„Sunt foarte entuziasmată! Am colegi minunați, care mă încurajează; am profesori extraordinari și-mi place foarte mult ceea ce fac. Mă simt împlinită sufletește! La rândul

meu, îmi doresc să nu dezamăgesc! Îndemn toți copiii și tinerii spre sport, deoarece consider că nu este doar frumos, plăcut, să practici un sport, ci este și benefic pentru trup și minte. Ambele se dezvoltă armonios! Și pentru suflet e important, deoarece sportul înseamnă plăcere, înseamnă și distracție și relaxare, înseamnă socializare și colegialitate și acestea sunt foarte importante pentru suflet. Consider că, dacă în ceea ce faci pui suflet, adică faci cu sufletul, cu siguranță o să și reușești! O să fie cu succes!”

Succes îi dorim și noi tinerei Rucsandra Bucșa și-i promitem că la următoarea competiție îi vom fi alături, urmărind-o cu interes.

Și am să închei cu un aforism, nu știu dacă este cel mai potrivit, dar este cel care mi-a venit în minte scriind aceste câteva rânduri despre Rucsandra:

„Onoarea poate să nu câștige putere, dar câștigă respect. Iar respectul câștigă putere.” (Mitsunari Ishida)

